

Diari Oficial

del

Consell General

Núm. 12/2004 - 57 pàgines

Sessió ordinària del dia 28 d'octubre del 2004

El dia 28 d'octubre del 2004, dijous, es reuneix a la Casa de la Vall el M. I. Consell General, en sessió ordinària convocada d'acord amb allò que estableix el Reglament de l'Assemblea i amb l'ordre del dia que figura en el Butlletí del Consell General núm. 49/2004, que és el següent:

Punt Únic: Debat sobre l'orientació política global del Govern

Un cop oberta la sessió, sota la presidència del M. I. Sr. Francesc Areny Casal, Síndic General, s'ha procedit a comprovar la presència dels membres, que ha quedat registrada d'acord amb la relació següent:

M. I. Sr. Francesc Areny Casal
M. I. Sr. Josep Areny Fité
M. I. Sra. Olga Areny Sánchez
M. I. Sr. Jaume Bartumeu Cassany
M. I. Sr. Francesc Casals Pantebre
M. I. Sr. Jordi Daban Alsina
M. I. Sr. Josep Dallerès Codina
M. I. Sr. Joan Albert Farré Santuré
M. I. Sr. Marcel Llovera Massana
M. I. Sr. Esteve López Montanya
M. I. Sra. Maïtena Manciet Fouchier
M. I. Sr. Jordi Mas Torres
M. I. Sr. Joan Monegal Blasi
M. I. Sr. Càndid Naudi Mora
M. I. Sr. Marc Pintat Forné

M. I. Sra. Clara Pintat Rossell
M. I. Sr. Emili Prats Grau
M. I. Sra. Maria Lluïsa Puig Montes
M. I. Sr. Josep Ribera Ambatlle
M. I. Sr. Francesc Rodríguez Rossa
M. I. Sr. Roc Rossell Dolcet
M. I. Sr. Óscar Rossell Margalef
M. I. Sr. Guillem Valdés Alemany

El M. I. Sr. Síndic General ha excusat l'absència dels Srs. subsíndic general i Patrick García, i de la Sra. Olga Benazet per trobar-se fora del país en representació del Consell General, i del Sr. Daniel Mateu.

També hi és present el M. I. Sr. Marc Forné Molné, Cap de Govern, acompanyat dels M. I. Srs. Enric Pujal Areny, Ministre de Presidència i Turisme; Juli Minoves Triquell, Ministre d'Afers Exteriors; Olga Adellach Coma, Ministra d'Agricultura i Medi Ambient; Mireia Maestre Cortadella, Ministra de Finances; Mònica Codina Tort, Ministra de Salut i Benestar; Josep M. Cabanes Dalmau, Ministre de Justícia i Interior; Xavier Montané Atero, Ministre d'Educació, Cultura, Joventut i Esports; Jordi Serra Malleu, Ministre d'Ordenament Territorial, i Miquel Àlvarez Marfany, Ministre d'Economia.

Assisteix també a la sessió el Sr. Valentí Martí Castanyer, secretari general del Consell General.

(El M. I. Sr. Esteve López Montanya, Secretari de la Sindicatura, llegeix l'ordre del dia)

(Són les 10.12h)

El Sr. síndic general:

Bé, doncs, passem tot seguit al punt únic de l'ordre del dia amb la intervenció del Sr. cap de Govern per a la presentació del seu informe.

Teniu la paraula Sr. cap de Govern.

El Sr. cap de Govern:

Moltes gràcies Sr. síndic.

Senyores i Senyors consellers,

Aquest darrer discurs meu sobre l'orientació política del Govern s'emmarca en la definició que en fa el Reglament del Consell General i, com altres vegades he dit, i aquesta vegada encara amb més fonament, no es pot tractar només de l'orientació política en l'acció de govern i en la iniciativa legislativa.

Les orientacions polítiques de cadascú es defineixen clarament i extensa en els programes electorals i es concreten en el compromís dels que han obtingut la confiança dels electors quan es llegeix davant del Consell General el discurs d'investidura.

A partir del començament de cada legislatura esdevé evident que aquest debat s'hauria d'anomenar debat sobre l'estat de la nació -potser seria millor-, tal com és usual en les altres democràcies que també el fan. No és solament una qüestió de termes heretada -és veritat- del Reglament preconstitucional i que corresponia a un sistema electoral i d'organització de majories ben diferent de l'actual. És també una qüestió de simple adaptació a la realitat, i fins i tot de coherència. Poc es pot parlar d'orientació política, sobretot en aquesta darrera ocasió meua, sense emmarcar-ho en les principals decisions que s'han anat prenent en la mateixa línia.

Per això, de manera ben natural, els debats programats al cap de poc temps de les eleccions tenien ben poc contingut d'orientació política: com a màxim permetien fer balanç del començament de les noves realitzacions, de manera que es tractava de repetir el que havia estat dit pocs mesos abans. Per això, l'any 1997 no n'hi va haver per acord entre tots. Les eleccions havien donat la primera majoria als lliberals i era evident que no calia repetir tan aviat el programa de govern i la seva orientació. L'any 1998, doncs, el debat va tenir lloc un any i dos mesos després de la investidura.

Igualment, tothom ha vist com els darrers debats de cada legislatura han esdevingut l'exposició d'un balanç de feina feta pel Govern i la seva majoria parlamentària, i un memorial de greuges més o menys gran, segons el grup de la minoria parlamentària que els emetia.

Aquest, doncs, no serà solament un discurs sobre les orientacions polítiques que els andorrans ens han demanat d'aplicar i les que pensem que hauran de conformar el nou programa electoral i de govern, sinó també un balanç no exhaustiu, però sí significatiu d'allò que creiem que ha permès avançar cap al progrés del país i el benestar dels ciutadans en els deu anys durant els quals he tingut l'honor de ser cap del Govern. Perquè l'orientació política del Govern s'ha anat traduint i materialitzant en feina feta i en millores en tots els àmbits de la vida d'Andorra.

Per això, penso que convé fer de manera breu i concisa, -que no ho serà del tot breu-, un exercici de memòria per situar-nos al començament dels fets que em van portar a assumir en circumstàncies inesperades la més alta responsabilitat política del país.

És bo recordar que el Grup Liberal, amb només cinc consellers generals i amb el suport imprescindible del Grup Canillo-Massana i de la Coalició Nacional Andorrana, va haver d'evitar, l'any 1994, una primera crisi deguda a la pèrdua de confiança en l'anterior cap de Govern de quasi la meitat dels consellers que l'havien elegit deu mesos abans.

Aquells fets estan prou clars en la memòria de tots i, especialment, dels qui els vam viure a una i altra banda d'aquests escons i encara som a aquesta sala. El que vull destacar, però, és que una part de la confiança que se'm va atorgar es basava en el fet que tots temíem un allargament de la crisi i una sortida precipitada cap a unes eleccions massa anticipades. El moment econòmic no era el millor ni a Andorra ni al nostre entorn, i no hi podíem afegir incerteses polítiques i manca d'acció de govern només per ambicions personals, basades en la política d'anar eliminant aliats i competidors fins a aparèixer algú com l'única alternativa.

Potser a algú li va fallar el càlcul quan els sis mesos de coll que ens donaven es van anar allargant i van arribar a dos anys (i després vuit més). El sentit de responsabilitat ens va obligar a treballar junts per oferir estabilitat política al país.

L'estabilitat i la seguretat, que s'han traduït en el període més llarg de progrés i benestar general, d'augment de les inversions, de consolidació del sistema constitucional en tots els seus capítols i del que podríem anomenar la majoria d'edat del sistema de presa de decisions molt pròximes als ciutadans per part dels comuns.

Dic això, perquè una de les meves prioritats sempre ha estat de procurar que les diferències no fossin mai insalvables i també de mantenir l'estabilitat política que fa possible la confiança i el progrés del país.

L'esforç històric i transcendent de donar-se una constitució moderna, la sobirania plena del Consell General, un nou sistema de representació electoral, un nou repartiment de competències executives generals i locals, exigeixen que les primeres passes es fessin des de la serenitat i el seny, i no des del càlcul polític partidista.

He volgut recordar tot això, perquè tothom tingui la mesura exacta del nostre debat d'avui, perquè és ben cert que els pobles que no coneixen la seva història estan obligats a tornar-la a escriure sovint. Andorra no té cap necessitat de tornar a escriure la seva història. Ni l'antiga ni la recent. Però aquesta darrera conté molts exemples del que s'ha de fer i del que no s'ha de fer. I és bo que les generacions més joves, per a les quals deu anys són més de la meitat de la vida, hi puguin pensar.

Tal com vaig dir durant el discurs sobre l'orientació política europea del mes de juny passat, havíem de començar aquesta legislatura amb diversos reptes de **política exterior** estretament relacionats amb la Unió Europea, que hem superat amb èxit.

Després de les converses que hem tingut amb el nou Govern d'Espanya ens refermem en la forma i el fons del nostre acostament a Europa. Pensem, més que mai, que és el millor que es podia fer en aquest moment, el millor per conservar la nostra manera de ser, i el millor per als nostres ciutadans i el nostre teixit econòmic. I ho explicaré.

La política exterior d'un país consta de dues vessants: la projecció dels valors de l'Estat a l'exterior, i la defensa dels interessos de l'Estat. En les dues àrees, aquests darrers deu anys han estat prolífics i valuosos.

Primer de tot, calia constituir un cos de política exterior en un país que fins al 1993 no disposava ni de cos diplomàtic ni de representació a les instàncies internacionals, i que s'havia caracteritzat sempre per la seva neutralitat en relació amb l'exterior. Quan vaig entrar a governar, tot just havíem fet efectiva la nostra admissió a les Nacions Unides i al Consell d'Europa, i l'única missió permanent oberta era la de les Nacions Unides a Nova York. Els meus tres ministres successius d'Afers Exteriors s'han dedicat a crear i a consolidar una política exterior sense estridències, però valenta en la projecció del nostre compromís constitucional amb les grans causes comunes de la humanitat.

Fa deu anys, doncs, vam ser un dels primers estats a manifestar-nos en contra de la pena de mort a les Nacions Unides. L'any 1998, a Roma, Andorra va participar activament en la creació de la Cort Penal Internacional, arribant fins i tot a redactar-ne l'obertura de l'Estatut. El nostre país fou felicitat

públicament per la Unió Europea per haver estat un dels primers estats fundadors d'aquest tribunal capdavanter en la defensa dels drets humans a tot el món.

Molt aviat, també, el mes de setembre del 2002, quan molts estats del món encara nedaven i guardaven la roba, vam expressar clarament en la nostra compareixença al debat general de les Nacions Unides, que només podíem entendre una acció militar a l'Iraq amb l'aval de les Nacions Unides i coberta pel dret internacional.

Durant el meu mandat, hem integrat Andorra en el conjunt del dret internacional. Això ha estat un gran esforç de treball i de coordinació, si avaluem la grandesa de feina o l'enormitat de la feina que suposen els estadis previs a tota adhesió a convenis internacionals. Andorra ha signat i ratificat, o s'ha adherit a més de 125 convenis internacionals. En drets humans, hem donat prioritat als convenis del Consell d'Europa, els més avançats del planeta, amb la recent ratificació de la Carta social europea, que ja vam signar l'any 2000. A les Nacions Unides, després de tirar endavant els convenis sobre drets de l'infant i sobre drets de les dones, aquesta legislatura hem signat la majoria dels convenis restants en matèria de drets humans. Totes les traduccions i estudis jurídics estan llestos des de fa mesos per procedir a ratificar aquests textos en aquesta Cambra, a l'espera que el nou Codi penal, adaptat a aquests convenis, estigui entrat a tràmit. Pel que fa a la lluita contra el terrorisme, s'avança sense pausa en la ratificació de tots els convenis internacionals corresponents i es preveu que, també en conjunció amb el nou Codi penal, puguem ratificar-ne els que manquen en el decurs de l'any vinent. Caldrà, tanmateix, preveure en el futur la revisió de la llei de tractats de 1996, ja que hem constatat feixugueses i contradiccions en la seva aplicació que poden ser esmenades tenint en compte la pràctica habitual en aquesta matèria en l'àmbit internacional.

L'any 1997 vam presentar la candidatura d'Andorra a l'Organització Mundial del Comerç, i hem anat progressant amb la cautela que correspon a un país que no té encara una indústria d'exportació, en les negociacions. Durant aquesta legislatura, en concret, ens hem adherit als convenis de París, Berna i Roma, per a la protecció de la propietat intel·lectual, condició necessària per poder esdevenir membres de l'Organització Mundial del Comerç.

Amb la Unió Europea, els meus governs han construït una relació forta i duradora. Vam superar l'anomenada crisi del tabac i en acabar la legislatura anterior vam tancar amb èxit les negociacions sobre circulació i establiment de persones amb dos grans

estats de la Unió Europea, els nostres veïns França i Espanya.

Pel que fa a la circulació de persones, un dels grans pilars de la integració comunitària, aquest èxit ens va permetre de reflexionar sobre la doctrina de la reciprocitat ponderada amb França i Espanya, que retrobem ara en l'annex 38 al nou text constitucional europeu per iniciativa andorrana.

Si hi ha hagut una legislatura dedicada a trobar nexes d'unió amb la Unió Europea, ha estat sens dubte aquesta darrera. Vam començar l'any 2001 amb un esforç per trobar consens en aquesta àrea entre tots els grups polítics, i vam organitzar diverses reunions periòdiques conjuntes amb aquesta finalitat.

La decepció va venir de tots, quan a finals del 2001, el representant del Partit Socialdemòcrata en aquella taula es va aixecar i va donar per tancades aquelles negociacions de consens. És cert, també i tanmateix, que ens separava la concepció de com havien de procedir les negociacions en matèria de la fiscalitat de l'estalvi. Nosaltres vam proposar l'estratègia que vam aplicar després, no ser ni els primers ni els darrers a cloure el tracte, i en tot cas, no fer-ho abans de Suïssa, que era el país amb més força negociadora de tots amb els quals la Unió Europea volia negociar. El representant del Partit Socialdemòcrata volia instituir immediatament un impost autòcton sobre el rendiment del capital i fer-ne el centre d'una estratègia negociadora. El cas de San Marino, que ja tenia aquesta taxa, i que no l'ha pogut mantenir, cloent acords similars als dels altres estats, demostra que aquell camí no era el bo, era el menys beneficiós per a Andorra.

Davant d'aquest fet el meu Govern va assumir les seves responsabilitats en matèria de política exterior i va concebre una política de relació amb Brussel·les, que ha estat coronada amb èxit. Primer de tot, vam preparar un paper -allò que en dèiem un no-paper, de veritat- de reflexió sobre un possible Acord de cooperació amb la Unió Europea, que vam lliurar a la Presidència espanyola de la Unió Europea la primavera del 2002. El Consell de la Unió Europea a Sevilla, aquell mateix semestre, va donar un mandat renovat a la Comissió Europea per negociar aquest Acord amb Andorra.

L'Acord de cooperació, eix central de relació entre Andorra i la Unió Europea per als propers anys, complementa l'Acord d'Unió Duanera de 1990 de manera substancial, inscriu Andorra en el dret comunitari, i permet la nostra relació amb la Unió Europea en un nombre gairebé exhaustiu de matèries que conformen el nucli de la Unió: medi ambient, educació, cultura, la creació de l'espai pirinenc

similar a l'espai alpí, la llengua catalana, infraestructures, afers socials i de salut, no-discriminació mútua, comunicacions, transports, energia, o els programes *interreg*, entre altres. Així mateix, es crea, amb aquest Acord que ja vam concloure fa uns mesos -el primer de tots els acords a acabar-se i rubricar-se-, un comitè de cooperació, òrgan permanent entre la Unió i Andorra, que es reunirà amb la periodicitat que es cregui necessària per avaluar i impulsar la relació entre Andorra i la Unió en tots els aspectes necessaris i que esdevé, d'aquesta manera, una eina de treball essencial entre la Unió i el nostre país.

A més de treballar en un Acord de cooperació vast i necessari amb la Unió, vam demanar d'avançar també en la circulació de persones amb Andorra, i particularment que els andorrans poguessin circular per les fronteres exteriors de la Unió Europea en les mateixes condicions que els ciutadans comunitaris. Això no ha estat gens fàcil d'obtenir, vistes les dificultats tècniques i de base jurídica que hi havia. Vam rebre, com en totes les negociacions amb la Unió Europea, a petició del ministre d'Afers Exteriors, el suport actiu i escrit de França i Espanya. També, vam contactar amb San Marino que tenia el mateix problema de circulació, cosa que ens va permetre de rebre el suport addicional i actiu d'Itàlia. Fa dues setmanes la Unió decidia accedir a la petició del Govern perquè els nostres ciutadans puguin gaudir de les mateixes condicions que els ciutadans europeus a les fronteres comunitàries exteriors, cosa que es farà efectiva en el decurs de l'any 2005, uns mesos després dels intercanvis de cartes habituals i respectius.

D'altra banda, Andorra va demanar a la Unió de poder negociar un acord monetari per permetre l'encunyació d'euros andorrans. Aquest objectiu tampoc es presentava fàcil, ja que al mateix temps, la Unió preparava l'ampliació a deu nous estats membres, -que ja hi han entrat- alguns dels quals hauran d'esperar encara uns quants anys per poder unir-se a l'euro i fer-ne. Tanmateix, l'11 de maig d'enguany el Consell de la Unió Europea va aprovar el mandat de negociació amb Andorra en aquesta matèria. Em plau informar que el pas que mancava, l'obertura formal de negociacions, va ser decidit, tal com ho prevèiem, pel Consell Ecofin del dijous passat. Amb aquesta decisió es podran iniciar les negociacions per un acord d'euro, que permetrà que a les acaballes del 2005 o com a molt tard a l'inici del 2006 els andorrans puguem emprar euros nostres, un guany per a l'erari públic del nostre país, i sobretot un símbol del nou entrellat de relacions fortes que el Govern ha estat i està teixint amb la Unió Europea.

El meu Govern tampoc no ha volgut romandre al marge de la construcció europea, i particularment del projecte de Constitució. Així, a Jaca el juliol de l'any passat, vam elaborar un projecte de text per incloure a la Constitució europea, que després vam proposar als altres governs de San Marino, Mònaco i Liechtenstein. Conjuntament aleshores vam reeixir a fer realitat aquesta aspiració, i els estats membres de la Unió van incorporar formalment el text andorrà com a declaració política en annex 38 al text constitucional. Aquest text constitueix una base per a futures negociacions ja que permet entendre bé el cas dels petits estats, i cito: "*La Unió Europea tindrà en compte la situació particular dels estats de petita dimensió territorial que mantenen amb ella relacions específiques de proximitat*".

En matèria de fiscalitat de l'estalvi, hem garantit el manteniment del secret bancari, i hem obtingut un text annex, que reconeix els esforços andorrans en aquesta matèria. Hem defensat així, tal com fan tots els estats membres de la Unió Europea, la nostra economia, i hem arribat a un acord acceptable per ambdues parts negociadores.

Puc confirmar que les traduccions de l'Acord de cooperació, i de l'Acord sobre la fiscalitat de l'estalvi a les llengües oficials dels 25 estats membres i al català ja estan llestes de manera que ja és possible la conclusió formal d'aquests dos acords en el decurs del mes de novembre.

La relació d'Andorra amb la Unió ja no és una assignatura pendent. La feina més grossa ja l'hem feta. Hem complementat el projecte de Constitució europea; hem obtingut amb èxit un Acord de cooperació; hem negociat prudentment un Acord sobre fiscalitat de l'estalvi que salvaguarda el secret bancari; hem obtingut l'obertura de les negociacions per fer euros andorrans, i alhora hem aconseguit que els andorrans puguin viatjar per les fronteres de l'espai Schengen com els ciutadans comunitaris.

L'orientació política del Govern d'Andorra per a la propera legislatura haurà de ser positiva, i s'ha de continuar la construcció del nexa Unió Europea-Andorra sobre les bases ja establertes. Caldrà treballar amb constància i desenvolupar l'Acord de cooperació en tots els seus aspectes. El que el meu Govern, amb el suport del Grup Parlamentari Liberal i del Partit Liberal, també, proposa per a la propera legislatura és el següent:

1. Desenvolupament exhaustiu de l'Acord de cooperació que hem reeixit. La quantitat de diferents sectors de l'economia andorrana que en sortiran beneficiats dóna un marc molt ampli de programa de govern per la legislatura següent.

2. Començament de converses amb la Unió Europea per avançar en un acord que permeti l'exportació de serveis andorrans amb facilitat per desenvolupar així altres àrees de la nostra economia i donar-ne noves oportunitats als joves del país.

3. Establiment d'un pla de relacions amb la Unió Europea, inspirant-se en el marc normatiu aconseguit pels països de l'AELE (que és l'Associació Europea de Lliure Canvi) en l'Espai Econòmic Europeu -al marge del comerç de béns, en el qual Andorra està més avançada-, i que permeti una integració encara més afortunada i més aprofundida.

4. Tot això amb una mà oberta a totes les aportacions que vinguin tant de l'oposició com de la societat civil, amb l'objectiu de crear una taula de consens àmplia per analitzar durant el primer any de la propera legislatura totes les ramificacions d'aquestes accions.

En aquests darrers deu anys, els meus governs han incrementat sensiblement la nostra ajuda al desenvolupament. Aquesta legislatura, hem creat un departament específic del Ministeri d'Afers Exteriors per la cooperació al desenvolupament. La pobresa, la fam, la desesperació de tants infants, tantes dones i tants homes arreu del món, necessiten accions decidides dels països desenvolupats. Andorra és un estat petit, però volem fer patent la solidaritat que sempre ens ha caracteritzat com a poble. L'any 1995 donàvem menys de 20.000 euros en concepte d'ajuda al desenvolupament. En els pressupostos d'enguany estarem a gairebé un milió vuit-cents mil euros, als voltants del 0,6% del pressupost, i preparats per arribar l'any següent al 0,7% que ens havíem fixat. Aquest augment, que he volgut que sigui important, de l'ajuda al desenvolupament està marcat per la recerca dels mecanismes necessaris de distribució que permetin assegurar que els fons arriben al seu destí i són emprats amb rigor.

Ens hem incorporat a les dues famílies de països que són aliats naturals dels nostres dos grans estats veïns, la francofonia i els estats iberoamericans, i el Govern podrà, en la propera legislatura, establir els programes de cooperació necessaris per a Àfrica i Amèrica llatina en el marc d'aquestes dues grans famílies d'estats.

Igualment, amb la finalitat de combatre la fam al món, en les properes setmanes ens posarem en contacte amb la FAO per fer efectiva la nostra demanda d'admissió a aquest organisme de les Nacions Unides de caràcter gairebé universal.

Finalment, del 2001 al 2003 hem participat com a membre de ple dret elegit per l'Assemblea General de les Nacions Unides, al Consell Econòmic i Social,

on hem expressat el nostre compromís envers el desenvolupament dels pobles.

En matèria d'educació hem assolit la renegociació dels acords d'educació amb França i amb Espanya salvaguardant la riquesa de l'educació andorrana en tres sistemes públics, amb la contribució dels nostres veïns. En qüestions de cultura, hem defensat la nostra llengua incloent-ne la revaloració a l'Acord de cooperació amb la Unió Europea, fent-la una llengua més de la Unió Llatina, on hem demanat l'admissió, i començant el diàleg amb l'Institut Ramon Llull per definir la participació d'Andorra en les seves activitats.

D'altra banda, la nostra proximitat a les activitats de la UNESCO s'ha vist reforçada amb l'acceptació per part d'aquest organisme de la candidatura andorrana que el meu Govern i els quatre comuns concernits vam presentar perquè la Vall del Madriu-Perafita-Claror fos declarada patrimoni mundial de la humanitat.

Andorra no té exèrcit, i ha estat en pau des de 1278. Això no obstant, en l'era de la globalització no podem romandre al marge dels grans reptes de seguretat que planegen sobre la humanitat. Hem estat i serem un estat pacifista. Els anys 1996-1997 l'ambaixador andorrà va vicepresidir l'Assemblea general de l'ONU per fer patent la nostra implicació amb els valors d'aquest organisme internacional. L'any 1997, vam ser a Ottawa per lluitar contra les mines antipersona. L'any 1998 vam contribuir a crear la Cort Penal Internacional. I el 2002 vam defensar el dret internacional a les Nacions Unides, davant del conflicte a l'Iraq. Enguany hem presidit el Fòrum per a la Seguretat i la Cooperació a Europa, òrgan decisiu de l'OSCE, i hem rebut les felicitacions de molts estats. Som el primer estat sense exèrcit que ho feia. En aquest nou món post-11 de setembre, hem de saber garantir la seguretat dels nostres ciutadans, però sempre -i aquesta és la contribució permanent d'Andorra als fòrums internacionals on som presents-, amb la força moral dels drets humans, de les llibertats individuals, de la democràcia i de la pau. Els terroristes mai no han de poder alterar els valors que hem forjat a Andorra i al món de les democràcies durant segles d'aprenentatge.

Les noves activitats del terrorisme més fanàtic han arribat molt més a prop de casa nostra i van afectar la capital d'Espanya d'una forma esgarrifosa. Quan nosaltres intentàvem celebrar la nostra festa més gran, la de la Constitució, els nostres veïns ploraven les víctimes de la barbàrie. Nosaltres teníem el mateix nus a la gola tot pensant en tanta gent assassinada quan anava a treballar. La solidaritat de tot el poble d'Andorra amb Espanya i amb els

residents espanyols que viuen amb nosaltres en aquesta terra d'acolliment va ser immediata i total.

La nostra Constitució i la nostra història ens porten a mantenir amb Espanya i amb França les millors relacions possibles. Hem parlat ja dels acords trilaterals de circulació, i de l'ajuda constant que hem rebut d'aquests estats grans en les nostres negociacions amb la Unió Europea. Les relacions amb els nostres veïns són excel·lents en el camp bilateral, també.

Amb Espanya, en vam tenir una mostra exemplar darrerament amb la primera cimera bilateral de la història dels dos governs respectius, tot just fa tres setmanes. Quan ha calgut, Espanya ha estat a prop d'Andorra, i no tenim cap exemple més clar que l'exportació dels residus urbans que, des que vam decidir el tancament del forn, hem pogut fer al país veí. Aquesta és la il·lustració més clara de la solidaritat d'Espanya amb Andorra, i ho agraïm profundament.

Amb França, aquests anys hem pogut negociar acords que només els estats amb la més gran amistat poden fer efectius i tan de pressa: l'Acord de rectificació de fronteres per poder fer el túnel d'Envalira, i les duanes juxtaposades.

Després de deu anys de política exterior, tenim un nombre reduït, però necessari, de 8 legacions diplomàtiques a l'exterior, a les quals s'afegirà aviat Lisboa. El patrimoni d'Andorra a l'exterior compta amb els tres edificis propietat de l'Estat a Madrid, Brussel·les i París. A Andorra, hem aconseguit que Portugal obrís una Ambaixada resident. També, hem negociat la instal·lació d'una quarta legació diplomàtica amb la presència de l'OMT-Direcció de Recursos Humans, l'oficina de l'Organització Mundial del Turisme, que és ara agència especialitzada de les Nacions Unides.

Comptem ara, doncs, amb un nombre de gent motivada per treballar molt i molt bé per a les relacions exteriors d'Andorra. La Llei de la funció pública els ha donat un marc de treball, però cal, en la propera legislatura, regular el servei exterior d'Andorra més específicament amb la voluntat que el cos diplomàtic es consolidi amb una estructura similar a la dels altres petits estats d'Europa. Hem establert una organització del Ministeri d'Afers Exteriors en dos departaments: Política Exterior, Afers Bilaterals i Unió Europea d'una banda, i Afers Multilaterals i Cooperació al Desenvolupament, de l'altra. És la intenció del Govern que s'afegeixi en el futur una direcció jurídica de convenis, que, amb l'increment que s'està produint a Andorra, necessita un seguiment propi.

En definitiva, en política exterior, el Govern ha desenvolupat progressivament les bases perquè un país molt antic, però un estat molt jove, pugui ser present al món per defensar els seus interessos i defensar els valors de la seva societat i de la Declaració universal dels drets humans, de 1948.

Tot seguit voldria destacar un altre dels eixos prioritaris de decisió legislativa i d'inversió del que ha estat tot el que es refereix al **medi ambient** durant aquests anys. El volum d'inversions fetes és una prova fefaent de la voluntat dels meus governs de recuperar el temps perdut i evitar que l'impacte del creixement del país i del nombre de visitants no fes possible el compliment del mandat constitucional que ens obliga a "*restablir i mantenir per a les generacions futures un equilibri ecològic racional en l'atmosfera, l'aigua i la terra...*"

Aquest enunciat de l'article 31 de la Constitució ja deixava clar l'any 1993 que calia *restablir* i no solament *mantenir*. Calia *rectificar*, per tant, i ho hem fet en un termini molt més curt del que hauria estat necessari, sobretot si tots plegats haguéssim fet les coses millor durant molts anys.

En aplicació d'aquesta orientació política i constitucional, l'any 1996 es va aprovar el **Pla de sanejament de les aigües d'Andorra**, que estableix les diferents actuacions de sanejament de les aigües superficials i residuals del país.

S'ha construït més del 90% de la xarxa de col·lectors que recullen les aigües brutes generades per la població i les activitats comercials i industrials, i les condueix fins a una de les 4 estacions depuradores d'aigües residuals: la del Pas de la Casa, la nord-occidental a Anyós, la sud a Sant Julià i la nord-oriental a Canillo, que s'acabarà a finals d'aquest any, o a algun dels sanejaments autònoms com Juberrí, Arcalís i Fontaneda, situats en els indrets més allunyats de la xarxa. El conjunt d'aquest sistema permet el sanejament de les aigües de 150.000 equivalents-habitants. El Pla també s'hi ha treballat en coordinació amb els comuns, principalment per la construcció de la xarxa de col·lectors comunals que han d'enllaçar amb els generals. La separació de les aigües brutes de les pluvials i de fonts és una feina en curs que hauria d'ocupar una part molt important dels propers pressupostos comunals, si volem que les depuradores siguin totalment operatives sempre.

El 1er de novembre de 1998 es va iniciar la primera recollida selectiva a Andorra, que era la del vidre. Actualment es recull prop del 67% del vidre generat. Aquest percentatge és excel·lent, ja que és superior al previst en les directives europees. A la tardor del 2003, es va iniciar la recollida dels envasos i la del

paper cartró. Es calcula que estem recollint prop del 42% del paper cartró generat a Andorra, però encara no tenim dades referents als envasos.

El mes de gener del 2001, el Govern va aprovar el **Pla nacional de residus**, que és l'instrument bàsic de planificació, control, coordinació i racionalització de totes les actuacions relatives als residus per als propers 20 anys a Andorra. Entre els seus objectius destaca la realització d'un seguiment anual i una revisió cada 5 anys. Aquest Pla preveu diverses actuacions importants com el desenvolupament de les recollides selectives i la construcció d'un nou centre de tractament dels residus, que inclou instal·lacions com una deixalleria, un centre de transferència i un centre de tractament tèrmic amb recuperació d'energia. Aquest projecte es desenvolupa en col·laboració amb els comuns que han instal·lat contenidors al carrer i han construït deixalleries per tal de facilitar la separació a l'origen dels residus.

El 6 de gener del 2003, es va signar el contracte per a la construcció i l'explotació mitjançant concessió del Centre de tractament de residus.

En paral·lel, s'han dut a terme campanyes de sensibilització prop de la població per tal que assimili els nous conceptes de tractament de residus.

Aquest treball no es pot desenvolupar sense un marc normatiu que és el que assolirem amb la nova **Llei de residus**. Aquesta nova Llei es basarà en principis tant admesos en general com el de "qui contamina, paga" i el de "responsabilitat compartida". També prioritza les actuacions que s'han de dur a terme en la gestió dels residus seguint els criteris de minimització, prevenció, valorització i eliminació segura. A més, permet crear formalment una Comissió de seguiment i desenvolupament del Pla nacional de residus, on participen representants de l'Administració i de la societat, que ja treballen des de fa anys en la gestió dels residus a Andorra.

Fa 10 anys a Andorra la preocupació per la qualitat de l'aire era gairebé nul·la. En aquests últims anys hem pogut crear la xarxa de vigilància, constituïda de dues estacions mòbils i una de fixa. L'estació fixa es va inaugurar aquest mes de juny passat i actualment s'estan recollint les primeres dades que permetran avançar en aquest camp.

Paral·lelament s'ha desenvolupat una normativa basada en les directives europees més estrictes.

Cal, això sí, una reflexió serena sobre el consum de gasoil per a les calefaccions i el preu del gasoil per als vehicles particulars. Pel que fa al primer tema, la possibilitat d'implantació de gas natural esdevé més factible en la mesura que els gasoductes arribin més a prop d'Andorra.

Malauradament, en canvi, la manca de coherència europea en la definició dels colorants ens fa molt difícil un apropament del preu de gasoil i gasolina de consum particular, sense poder garantir un preu raonable a tots els sectors professionals, que és imprescindible.

Un dels treballs més importants i amb un cost econòmic més alt en aquest àmbit ha estat la restauració dels diversos abocadors de cendres i escòries que hi havia a Andorra, com a conseqüència del funcionament dels antics forns incineradors. S'han fet intervencions en tots els abocadors, amb uns resultats que donen l'estat actual següent:

A Juberrí s'ha acabat.

A Maià, les fases 1 i 2 estan acabades, i la fase 3 i darrera estarà acabada al 2005.

Al Coll de la Botella, està en curs de realització, i previsió d'acabament aquest any.

A Encodina, l'obra es realitzarà durant els anys 2005 i 2006.

I a Sant Antoni de la Grella, l'obra adjudicada, amb acabament de l'obra pel 2005.

El cost total d'aquestes intervencions és de més de 6 milions d'euros.

Amb la posada en funcionament del nou Centre de tractament de residus, també, s'ha de preveure l'adequació d'un nou abocador a Andorra que pugui acollir les escòries que no puguin ser valoritzades.

Si parlem, llavors, breument, d'activitats tant tradicionals a Andorra com **la caça i la pesca**, he de destacar que s'han reglamentat seguint criteris internacionals i moderns adaptats a la realitat del nostre país. D'aquesta manera l'any 2000 es va aprovar per assentiment al Consell General la Llei de caça i la Llei de creació dels vedats de caça, que ens permeten tenir actualment prop del 15% del nostre territori sotmès a algun tipus de figura de protecció.

L'any 2002 es va aprovar igualment una nova Llei referent a la pesca i a la gestió del medi aquàtic. Aquest text es va redactar amb els mateixos criteris de modernitat i de gestió que els anteriors.

Pel que fa a la biodiversitat, durant els darrers 10 anys s'han promogut i finançat molts estudis sobre espècies vegetals i animals. Més enllà dels resultats més o menys favorables de la qüestió específica tractada a cada estudi, en general podem dir que una gran part dels espais que tenim a Andorra gaudeixen d'una bona qualitat. Tot i això, alguns espais, com els marges dels rius, han estat malmesos en excés. Només a partir de la Llei d'ordenament del territori i dels reglaments que la despleguen, s'ha pogut

preservar una zona a cada banda dels rius de cinc metres no edificables.

El Ministeri de Medi Ambient ha redactat un esborrany de llei per a la protecció de la natura, per donar un marc legal a la protecció dels espais naturals d'Andorra mitjançant la creació d'una xarxa de natura que inclogui els espais més interessants des del punt de vista dels ecosistemes, de la biodiversitat, del paisatge i de les zones d'interès geològic. En aquest esborrany els tècnics del Govern han treballat conjuntament amb els representants dels comuns. Caldrà tenir-lo en compte a la propera legislatura.

Semblantment, aviat estarà enllestit l'Avantprojecte de llei d'impacte ambiental, que inclourà les directives europees i que donarà un pes més important a la prevenció dels impactes ambientals. D'aquesta manera, els projectes inclouran des de l'inici la preocupació per una millor gestió dels aspectes mediambientals.

El 5 de juny del 2003, es va inaugurar el Centre Andorra Sostenible, encarregat de gestionar campanyes per fomentar la sostenibilitat. El Centre té un programa extens d'activitats cada trimestre i respon a les demandes dels ciutadans sobre tots els temes relacionats amb la sostenibilitat. El Centre ha acollit durant el primer semestre 2004 més de 1.700 persones.

A partir de l'any 2005 es preveu inaugurar el Centre de Natura de la Cortinada a la propietat de la casa Rossell. L'espai inclourà la presentació d'àmbits pedagògics i de divulgació sobre els ecosistemes i els paisatges d'Andorra, i haurà permès de retruc la rehabilitació d'un edifici emblemàtic i la millora de l'oferta per als escolars i els visitants.

Durant aquesta legislatura -com s'ha vist- i durant l'anterior hem hagut de resoldre unes mancances que s'arrossegaven des de feia molts anys. La feblesa del pressupost i un endeutament excessiu fa deu anys, sobretot tenint en compte les inversions en què s'havia materialitzat parcialment, ha comportat una execució cada any més gran del total pressupostat. I aquest total ha crescut de manera exponencial.

Així, hem pogut invertir en medi ambient (col·lectors -com he dit abans-, depuradores, restauració d'abocadors, el nou Centre de tractament de residus), unes quantitats literalment desproporcionades en relació amb el total del pressupost. Però calia fer-ho de manera prioritària. Calia haver-ho fet abans molt millor (per exemple els abocadors i els col·lectors), però partint del que hi havia, podem afirmar que ara aquesta part fonamental de la inversió estatal ja ha quedat en uns termes assumibles per al futur.

La inversió total en medi ambient entre 1995 i 2003 ha estat de més de 42 milions d'euros. I enguany -aquest any 2004- invertirem prop de 12 milions d'euros més. En total més de 54 milions d'euros.

Certament, sense aquest esforç enorme i en pocs anys, hauríem pogut emprendre altres inversions també portadores de benestar i de futur pròsper. Aquesta serà la feina a fer per als pròxims elegits: acabar -segurament- de resoldre la comunicació entre totes les valls amb vies alternatives, i també invertir en un sistema de transport segregat que posi les tres valls al nivell de les grans ciutats que disposen d'un transport metropolità separat dels carrers.

El Govern ha manifestat clarament el seu interès pel **sector agrícola i ramader** del nostre país, i ho ha fet portant a terme una política agrària adequada tenint en compte el paper clau de l'agricultura i la ramaderia, com a sector productiu de l'economia, i també per al manteniment del paisatge i la conservació del medi.

La tasca de salvaguardar l'agricultura com a sector productiu de l'economia és una de les aspiracions de la gran majoria dels nostres agricultors i és també una feina del Govern.

Aquest objectiu explica que treballéssim en l'elaboració de la Llei d'agricultura i ramaderia per tal de potenciar el desenvolupament social i econòmic. La Llei va ser aprovada el juny del 2000, i posa fi a un sistema de subvencions obsolet, i crea nous ajuts per tal de garantir l'activitat agrícola i ramadera.

Els governs que he presidit han aconseguit mantenir l'equilibri entre els preus de venda del tabac manufacturat i el de compra de la producció andorrana, per tal de seguir comptant amb una aportació a l'agricultura i la ramaderia molt important, completada progressivament amb els nous ajuts de la Llei i amb la creació i el foment de la carn de país, i també amb la creació de la societat Ramaders d'Andorra SA, i la construcció de l'escorxador l'any 1999.

El Consell General va aprovar el 30 de juny de 1998 la Llei de tinença i protecció dels animals, amb l'objectiu efectiu de protegir tant els animals domèstics com els salvatges i sota el principi fonamental de garantir una possessió i una tinença responsable.

(Deguem estar a un terç o una mica més. És llarg, és cert.)

El nostre projecte polític en la seva vessant econòmica es fonamenta en el liberalisme entès com el sistema en què la condició necessària per a la millora del nivell de vida i el benestar de la població

és una economia dinàmica i un sector empresarial en condicions d'atendre les necessitats tant dels consumidors interns com dels turistes que visiten el país. Sense aquesta premissa, la possibilitat de realitzar polítiques en l'àmbit de l'educació, la sanitat, el medi ambient, les infraestructures, i l'habitatge, seria molt reduïda.

Als principis dels meus governs, ens vam trobar amb un dèficit en infraestructures tant viàries, com educatives, com del medi ambient, que van fer que prenguéssim encara més en consideració aquestes premisses inicials. En la presentació del pressupost de l'any 1996, la ministra de Finances de llavors, deia: "El projecte de pressupost per a l'exercici 1996 que presenta el Govern té com a principals objectius recuperar la confiança dels ciutadans, impulsant la legitimitat, l'eficàcia i la transparència de la institució, fomentar el benestar de la població i reactivar l'economia. [...] Un dels objectius [...] és el desenvolupament de polítiques que ajudin a reactivar l'economia i a potenciar el creixement econòmic." Fi de la citació. Aquesta reactivació de l'economia era necessària per crear les dinàmiques per atènyer els objectius de benestar que volem per a la nostra societat. I tot això s'havia de fer mitjançant una economia reforçada i competitiva, en el marc d'una estabilitat política, que vam garantir i hem garantit.

La situació econòmica del país ha progressat, així ho demostren els indicadors disponibles. Des de l'any 1994, les importacions de mercaderies han crescut un 79%, i per productes, cal veure la diversificació de les importacions els darrers anys. El tabac ha tingut un retrocés del 20%, però els carburants, la perfumeria, l'electrònica, els vehicles i l'òptica, a tall d'exemple, han crescut molt per sobre la mitjana. Les exportacions, tot i ser encara força reduïdes han crescut d'un 40% durant aquest període. Des de l'any 1995, els desenvolupaments de l'Acord d'Unió Duanera i la integració més gran en el comerç exterior han fet possible el creixement del comerç exterior i podríem destacar l'assistència administrativa a tots els productes per lluitar contra el frau, les autoritzacions de les lliures pràctiques, un element important de sobirania per a nosaltres; també la creació dels transitaris; els enviaments de dades duaneres per via informàtica; el desenvolupament del primer règim suspensiu com és el dipòsit duaner; les declaracions simplificades; l'adhesió a l'Organització Mundial de Duanes, l'adhesió als convenis ATA; els codis de duana, del 1996 i del 2004, que incorporen legislació comunitària, i la primera Duana juxtaposada amb França.

Per garantir la serietat del nostre sistema i lluitar contra el frau comercial en l'àmbit comunitari, vam afrontar la crisi del tabac i vam presentar la Llei de mercaderies sensibles i la Llei contra el frau, i a més es va definir el contraban com a delictes. Aquestes decisions ens han merescut la confiança de les autoritats comunitàries i dels nostres veïns per seguir amb el nostre acostament a la Unió Europea.

El mercat de treball al nostre país ha conegut una consolidació del sector dels serveis, impulsat per l'increment de turistes, que, des del 1999, any de primeres dades disponibles, fins al 2003 han crescut un 23%, i que han arribat a 11,6 milions. En aquest sentit, el total d'assalariats ha crescut un 55% entre el 1994 i el 2004, és a dir, en unes 15.000 persones, i en el sector terciari, del 58%, amb 10.866 treballadors més. El sector secundari ha crescut un 10%, i el primari -és clar- ha retrocedit un 18%, malgrat l'esforç en la política agrícola del Govern. El sector de la construcció ha tingut un increment de 2.096, treballadors, un 51% més en 10 anys. En el marc d'aquestes arribades de treballadors en el mercat laboral, els salaris mitjans de la CASS han crescut per sobre del nombre de treballadors, un 57%.

Aquestes dades demostren la consolidació de l'economia andorrana durant aquests anys, d'una banda amb el reforçament del sector comercial, fruit de l'Acord d'unió duanera de l'any 1990, una competitivitat del sector de serveis, i un sector de la construcció dinàmic, que ajuda a impulsar l'economia productiva. Tot això, en un context d'inflació força moderada, que ha tingut una mitjana, des de l'any 98 fins al 2003 d'un 3%, i un creixement estimat del producte interior del 7% també de mitjana. La situació favorable de l'economia, que reposa sobre unes bases sòlides, ha quedat confirmada pel *rating* que l'empresa Standard and Poors va atorgar l'any 2003, millorat l'any 2004.

Quant a la competitivitat en els preus dels productes venuts al nostre país, un estudi recent va donar com un dels resultats que els productes destinats majoritàriament al turisme eren un 16% més barats que a l'Estat espanyol.

Podem dir a la vista d'aquestes dades que hem reactivat l'economia, gràcies a les polítiques dels governs liberals. Hem donat il·lusió i confiança, vist el nombre de noves empreses que s'han creat aquests anys: 1.300, de les quals 300 aquest darrer any.

Aquesta tendència positiva sembla que hagi de continuar durant els propers anys, seguint en part el nostre entorn més immediat, però en el proper exercici ens haurem d'esforçar per millorar les pernoctacions de les persones que ens visiten, seguir

amb la consolidació del sector de serveis i cercar sectors per diversificar la nostra economia. El treball sobre la futura llei de societats mercantils que permetrà l'obertura prudent de molts sectors nous està pràcticament enllestit.

Però no podem només acontentar-nos amb unes dades econòmiques favorables, sense veure si hem millorat el benestar de la nostra població, la de sempre, i la que ha vingut per cobrir aquests nous llocs de treball, ja siguin persones soles o acompanyades dels seus familiars per reagrupament familiar.

En primer lloc, convé valorar les millores en infraestructures que hem fet durant aquests anys, mitjançant els pressupostos del Govern i el gran nivell d'eficàcia en la planificació, la contractació i l'execució assolida pel Ministeri d'Ordenament Territorial.

En xifres reals, els governs des de l'any 95 fins al 2004 han liquidat 518 milions d'euros en inversió, dels quals 416 corresponen a immobles i béns de caràcter públic. Hem invertit en infraestructures per al país per donar resposta a les necessitats dels ciutadans. I voldria destacar les següents infraestructures, entre moltes altres. La millora de la xarxa viària correspon al 49% del total de la inversió, i inclou una obra emblemàtica com el túnel d'Envalira, les millores i desdoblaments de les carreteres generals, el túnel del Pont Pla i el dels enllaços, la protecció de l'allau del poble d'Arsal, etc.

Les infraestructures en matèria educativa han representat el segon apartat que més diners ha rebut, i per 57,5 milions d'euros. Més endavant detallaré els centres que hem construït i millorat.

Seguidament, l'esforç inversor s'ha fet pel respecte i la millora del medi ambient, amb unes dotacions -com he dit abans- totals de 54 milions d'euros, per construir les depuradores, els col·lectors, les canalitzacions, les restauracions d'abocadors, i els refugis de muntanya. Complirem amb el Pla de sanejament, amb un cert retard, -claríssim retard-, però amb els resultats ben visibles, ja que estaran totes en funcionament durant l'any 2005.

S'ha invertit 35,5 milions d'euros en infraestructures sanitàries i socials, de les quals destaca la compra a la Caixa Andorrana de Seguretat Social del Centre Hospitalari Nostra Senyora de Meritxell, i la construcció de centres de salut, que formen la xarxa bàsica d'atenció sanitària.

En els 10 anys de Govern, hem dotat les administracions d'infraestructures modernes que s'adeqüen a les necessitats dels ciutadans i també de tota la gent que treballa a l'Administració pública, i a

títol d'exemple s'ha construït l'Edifici administratiu de l'Obac on s'ha ubicat la Policia i el Ministeri de Justícia i Interior; s'han rehabilitat els locals per a la ràdio i televisió públiques, i s'ha participat amb el Comú de Sant Julià per fer possible els locals destinats al Ministeri d'Educació. A més, no cal passar per alt que aviat es podrà procedir al trasllat de presoners a les noves dependències penitenciàries, i que estem construint la nova caserna de bombers, sense oblidar, també, que s'han d'iniciar els treballs de seguida per a la nova seu de la justícia.

El pressupost per a l'exercici 2005 és ambiciós en infraestructures, i també preveu la construcció del Túnel dels dos Valires, de les dos valls.

Senyores i Senyors consellers, amb aquest balanç d'infraestructures del país, puc dir sense dubtar que hem vetllat per l'interès general: ens hem posat al servei del ciutadà, i gràcies a la reactivació econòmica hem pogut invertir més que mai per dotar-nos de les instal·lacions i els equipaments públics que calen al país. L'objectiu ha de ser seguir amb aquesta dinàmica inversora.

Els pressupostos del Govern s'han multiplicat per 2,3 durant els 10 darrers exercicis, finançats gràcies als sectors productius de la nostra economia, i especialment el comerç, però també amb la creació de noves figures tributàries.

El total d'ingressos l'any 1994 era de 107 milions d'euros i estava constituït per l'IMI, la taxa al consum, les taxes i altres ingressos com els cànon sobre la llum i el telèfon, i els ingressos patrimonials. Durant aquest temps, hem elaborat figures tributàries que complementen l'esquema inicial, com l'impost de transmissions patrimonials immobiliàries, un esquema que se sustenta sobre l'impost indirecte, tant sobre les mercaderies, com la prestació de serveis, la producció interna i les activitats comercials. Hem generat nous recursos per a l'Estat, conservant la competitivitat necessària de les nostres empreses. Vam establir, també, les taxes relatives al joc del bingo, a l'Oficina de Marques, la taxa per raó de fe pública notarial i les taxes judicials.

Seguidament i al mateix temps, hem fet participar la banca a l'erari públic, primer mitjançant les reserves en garantia i els coeficients d'inversió obligatòria, i més tard amb els mòduls de l'impost indirecte sobre la prestació de serveis bancaris i financers.

El sector bancari és, després del sector turístic, un pilar de la nostra economia, i calia, per mantenir-ne la credibilitat i la seguretat, regular i supervisar adequadament les seves activitats. Entre els anys 96 i 98, el Consell General va seguir legislant sobre diferents aspectes que van permetre l'obertura del sector, i vetllar sobre l'alt nivell d'exigència que

volem dels nostres bancs. A més, aquest darrer any hem dotat l'INAF, autoritat de supervisió del sector financer, de la independència, els mitjans i les competències per garantir la seguretat de tots els clients.

Nosaltres defensem l'especificitat andorrana en matèria de secret bancari, que s'aixeca, però, només per casos de blanqueig de diner criminal, i així ho hem fet quan hem negociat l'Acord sobre fiscalitat de l'estalvi amb la Unió Europea. Aquest Acord representava un risc important per al país en els seus primers plantejaments, però el resultat ha estat un Acord que respecta el nostre secret bancari.

Per tornar al model fiscal, el nostre és clar i conseqüent, i està a punt de ser aprovat properament per aquesta Cambra el seu complement. Vam explicar a la ciutadania la necessitat de generalitzar l'impost indirecte a tots els sectors, perquè calen més recursos. La nostra opció se sustenta en la voluntat d'eixamplar les bases i poder així aplicar uns tipus impositius baixos. Per tant, en coherència amb el model que el mateix Acord d'unió duanera va marcar, aplicarem un impost baix, generalitzat, que garantirà el finançament dels pressupostos futurs. Però, això sí, vetllant per la competitivitat empresarial, per la petita i mitjana empresa del país, i perquè els béns de necessitat bàsica com els aliments, l'educació, la sanitat, els lloguers, no es vegin incrementats.

Aquests recursos nous arribaran els anys 2006 i 2007, i mentrestant financem els pressupostos amb un dèficit, moderat, per mantenir l'alt nivell d'execució dels projectes i objectius plantejats per al futur. Però he de dir que al costat dels projectes i equipaments que s'han fet, el deute generat pels meus governs és del tot raonable i assumible. En els programes electorals que han donat la majoria al partit liberal, hem defensat un endeutament mínim, i puc dir, amb perspectiva, que el deute generat, que el calculem, per la seva part estructural en 50 milions d'euros, és uns 5 milions d'euros per any. El total d'endeutament del Govern se situaria en un 59% del pressupost, quan al 1994, representava el 87% del pressupost.

Quant a l'endeutament comunal, que representava un risc per a l'estabilitat del sector públic, el vam limitar per llei -tots plegats-, amb el consens de totes les forces parlamentàries. Avui, els comuns en conjunt han reduït l'endeutament existent abans de l'entrada en vigor de la Llei de finances comunals, i tindran els mitjans per generar els recursos i fer front així als seus projectes de futur.

En el nostre compromís amb els electors, i en el nostre plantejament de gestió del servei públic, hem

destacat la voluntat ferma de treballar amb transparència, amb eficàcia i legitimitat per donar confiança al ciutadà. I així ho hem fet.

És durant la nostra gestió que s'ha donat publicitat als actes del Govern portant a l'aprovació d'aquesta Cambra la revisió de la Llei general de les finances públiques, de la Llei de contractació pública, i de la publicació del Pla comptable del sector públic. A més, hem assentat les bases per donar seguretat jurídica als ciutadans a l'hora d'aplicar els tributs, d'acord amb els principis constitucionals. Va ser per iniciativa del Grup Parlamentari Liberal que es va aprovar la Llei de creació del Tribunal de Comptes, per fiscalitzar de forma neutral i objectiva els comptes públics.

Hem presentat uns pressupostos basats en programes, projectes i objectius per modernitzar l'actuació del Govern i donar més informació al ciutadà de les nostres actuacions.

La nostra serietat, també l'hem demostrada durant la crisi del tabac, i amb les regulacions relatives a la protecció del nostre sistema econòmic del blanqueig de diners procedents del crim. La nostra prevenció i lluita contra el blanqueig de diners ha estat reconeguda pel Consell d'Europa, per la Unió Europea, i pel Fons Monetari Internacional.

En les diferents lleis del 1995 fins al 2000 hem regulat un sistema propi, però que té en compte les recomanacions de la comunitat internacional. Després de formar part des del seu inici al comitè específic sobre aquesta matèria del Consell d'Europa, el pas següent que hem de fer, és d'entrar al comitè específic d'aquesta mateixa organització per lluitar contra la corrupció, el comitè del GRECO.

Hem complert amb els compromisos que vam adquirir amb la nostra ciutadania, i hem aconseguit el progrés de la nostra societat, donant-li el benestar que es mereix, i promovent una economia dinàmica i competitiva. Però no ens podem pas aturar aquí.

Ens caldrà regular noves fonts impositives complementàries al model indirecte per continuar finançant els projectes de l'Estat. Elaborarem un impost sobre les plusvàlues sobre les transaccions immobiliàries, el benefici de les quals es deriva en gran part de les actuacions del sector públic, i per tant perquè aquests beneficis retornin a les polítiques de país.

Les actuacions sobre el medi ambient -que he citat abans- que hem tirat endavant han estat clau per garantir una sostenibilitat a llarg termini, i presentarem uns tributs mediambientals, també, específics per a la gestió de les infraestructures de sanejament de les aigües i de la gestió dels residus, sobre la premissa de "Qui contamina, paga!".

A més de construir aviat la Nova Seu de la Justícia, tant esperada i d'acabar el Centre Penitenciari, la reforma de procediments judicials i la futura llei de la magistratura seran una de les primeres iniciatives que proposarem per a la propera legislatura. De moment hem decidit ampliar la superfície de locals llogats per a la justícia i hauríem de poder presentar encara la llei sobre procediments admonitoris.

Totes aquestes actuacions s'han d'emmarcar en un esquema de solidaritat social, i cal que repercutixin sobre el benestar dels nostres ciutadans. Acabant la legislatura ens quedava pendent l'aplicació de mesures concretes i adequades en matèria d'habitatge. Encara que a mitjans dels anys 90 vam fer un pla d'accés a l'habitatge que va beneficiar 545 famílies del país, dedicant 8.000 milions de pessetes en préstecs tous, calia que repenséssim les millors solucions en la situació actual que és diferent. El mes de juny passat vam crear el Departament d'Habitatge, com a centre i coordinador de les polítiques de l'habitatge, i hem destinat un milió d'euros per a l'any 2005 en concepte d'ajuts al lloguer per als col·lectius amb més dificultat d'accés a l'habitatge, com el jovent, les famílies monoparentals, la gent gran i els discapacitats.

A més, hem previst crèdits a tipus d'interès zero per ajudar a l'emancipació dels joves. Les polítiques d'accés a l'habitatge no s'acabaran aquí, i treballarem per millorar el funcionament d'aquest mercat, amb una possible revisió de la Llei d'arrendaments de finques urbanes, amb previsió de sòl a la Llei d'ordenació del territori per a habitatges protegits, i destinar part de la recaptació de l'impost de transmissions patrimonials immobiliàries a aquests ajuts.

La nostra política, basada en el sentit comú, és el tarannà de la nostra societat des de fa molt temps. Hem donat els mitjans perquè l'economia andorrana fos pròspera, i perquè el sector empresarial es desenvolupés per obtenir les condicions per realitzar les polítiques socials per millorar el benestar de la ciutadania.

Els governs liberals que he tingut l'honor de presidir han seguit traçant camins d'obertura a l'economia andorrana. La confiança dels empresaris d'Andorra és avui molt més gran que en els períodes d'incertesa que he recordat al començament.

Però també, és clar, l'exigència augmenta a mesura que el llistó es va situant més alt. Un exemple el tenim en la **política turística**.

El Departament de Turisme ha celebrat aquest any el 20è aniversari de la seva creació. Han estat moltes les persones, les empreses i les organitzacions, començant pel Sindicat d'Iniciativa, pioner els anys

cinquanta, que s'han ocupat del turisme. Tots han fet possible que Andorra esdevingui una autèntica destinació turística de primer ordre. L'adhesió d'Andorra a l'Organització Mundial del Turisme marca un canvi de ritme en el dia a dia del Departament de Turisme, i fa que s'ampliï la col·laboració entre el sector públic i el sector privat. Aquesta aposta ferma per la comunicació d'Andorra com a destinació turística tot l'any, i la voluntat de sensibilitzar la població andorrana sobre els beneficis del turisme per al Principat, s'han fet en paral·lel, i s'estan fent en paral·lel.

Aquests esforços s'han traduït en una inversió més important, tant en recursos humans com econòmics. Després del primer Pla de màrqueting turístic de l'any 1991, s'ha elaborat el Pla de màrqueting 1999-2003, que ha ampliat considerablement el ventall d'accions a fer, i ha millorat les estratègies de comunicació i de màrqueting. A partir d'aquesta data s'han començat a desenvolupar plans de treball per cada producte turístic i s'ha iniciat la comunicació en nous mercats.

L'any 1998 es va participar per primera vegada a una Exposició internacional, a Lisboa. Es pot considerar que aquesta presència va ajudar a consolidar Andorra com una de les destinacions turístiques preferides, sobretot pels portuguesos. Així mateix, l'any 2000 es va participar a l'Exposició de Hannover.

Per millorar la repercussió de les nostres accions a Espanya es va obrir, l'any 1998, l'Agregadoria de Comerç i Turisme de l'Ambaixada d'Andorra a Madrid. Amb l'objectiu de diversificar i de captar un nou tipus de turistes es va obrir, l'any 2000 l'Oficina de Turisme, també, d'Andorra a Moscou.

Conjuntament amb l'Organització Mundial del Turisme es va crear a Andorra, l'any 1998, la Fundació OMT-THEMIS, i es va celebrar per primera vegada al Principat el Congrés mundial de turisme de neu. Aquest Congrés s'ha tornat a fer els anys 2000 i 2002. I l'any 2005 se celebrarà a Canillo el IV Congrés mundial de turisme de neu i de la muntanya.

La col·laboració amb l'OMT s'ha ampliat amb l'elecció d'Andorra com a membre del Consell Executiu, a partir de l'any 2001. L'obertura recent al Principat d'una Oficina de l'OMT especialitzada en el desenvolupament de recursos humans permet reforçar els lligams amb l'OMT i, en particular, amb el seu Consell d'Educació. Aquesta Oficina, a la qual m'he referit abans, té rang diplomàtic de subseu de les Nacions Unides.

En l'àmbit legislatiu, cal remarcar l'esforç de concertació i de diàleg que s'ha dut a terme durant

els anys 1998 i 1999 amb les associacions i els professionals del sector de l'allotjament turístic. Aquest treball va culminar amb l'aprovació l'any 2000 de la Llei de l'allotjament turístic, i dels reglaments que la desenvolupen. La seva aplicació a partir de l'any 2001 ha permès classificar fins a la data 333 allotjaments turístics.

Des de l'any 2003 el Departament de Turisme ha iniciat un canvi considerable en l'elaboració de les seves publicacions. S'ha millorat i s'ha unificat la imatge, i s'està treballant en nou idiomes. La presentació del CD virtual durant la primavera del 2004, el disseny i el contingut de la pàgina web andorra.ad, marquen també una nova manera de fer les coses per apropar la realitat turística d'Andorra al gran públic i als professionals.

El desenvolupament dels productes turisme de negocis, turisme cultural i turisme relacionat amb la natura, entre altres, serà un dels objectius del Pla de màrqueting turístic d'Andorra 2004-2010, que s'ha iniciat el passat 19 d'octubre. La base d'aquest treball i de la seva aplicació posterior serà la col·laboració entre el sector públic i el sector privat. Cal felicitar-se perquè des d'aquest any 2004, els comuns han nomenat un representant prop del Ministeri de Presidència i Turisme, per apropar els neguits i els suggeriments de les corporacions locals al sector turístic andorrà.

Aquesta estreta col·laboració amb els comuns, amb la Cambra de Comerç, Indústria i Serveis, amb la Taula de Turisme, i amb el Sindicat d'Iniciativa, és el millor indicador per veure el nostre futur, i en particular el del sector turístic, amb optimisme.

Caldrà, però, incidir en el creixement hotelier, la seva distribució desigual al país i la incidència negativa per al sector dels apartaments i pisos en règim de lloguer turístic que s'escapen, sovint, al control i al rigor que s'exigeix als hotels.

Els estudis que hem rebut i amb els quals treballem confirmen que el model de creixement futur s'ha de dirigir a uns visitants de qualitat i exigents, en un país de serveis capaç de retenir-los durant més dies, amb una mà d'obra més competent i estable.

Una exigència d'aquesta volguda qualitat és la de mobilitat interior. Aquesta exigència requereix la creació d'un únic centre de control i de decisió sobre el trànsit, les obres en la via pública i l'ús de les carreteres i carrers d'àmbit general. I igualment, és clar, exigeix un transport segregat, tal com ja he dit abans.

El Ministeri d'Economia ha presentat al Govern i ha tramès al Grup Parlamentari Liberal per al seu estudi i aprovació quatre avantprojectes de llei destinats tots a fomentar la millora del teixit econòmic

andorrà i la qualitat de vida i treball: l'Avantprojecte de llei de societats, el de la Llei de comerç, el de la Llei del transport per carretera i el de la Llei de la circulació i seguretat viària. Malgrat arribar a l'avantdarrera sessió parlamentària de la legislatura, no descartem poder-ne presentar alguna a tràmit amb possibilitat de ser aprovada, o totes elles, en tot cas, per tal que quedin disponibles per a la seva futura presentació, si ho decidís el nou Govern.

Per la imprescindible millora del transport públic de passatgers i, per tant, del trànsit en general, el projecte de transport segregat, popularment anomenat metro aeri, feta la previsió de terrenys en els plans d'urbanisme de totes les parròquies, arriba la fase de decisió per a la redacció del projecte constructiu i la definició del material mòbil de transport. Es preveu que, a comptar d'ara i si en la propera legislatura s'aprova, en un termini de tres anys hi pugui haver en explotació, un primer tram entre el pont de Tobira i Caldea, seguint després des de Sant Julià i cap als altres llocs de tota la xarxa global dibuixada.

També es preveu acabar a finals d'any l'estudi general de millora del transport públic de passatgers, que permetrà, després de l'aprovació de la Llei del transport per carretera, promoure els diferents concursos de concessió del servei en condicions d'eficiència.

Han continuat els contactes amb la SNCF (francesa) i amb la RENFE (espanyola), i les autoritats regionals per la millora dels serveis ja existents, de tren, i l'eventual creació de noves infraestructures per a la connexió d'Andorra a la xarxa ferroviària, pròxima, internacional.

Pel que fa a l'aeroport Andorra-Pirineu, hem avançat en els contactes existents amb el nou Govern espanyol per arribar en els millors terminis a la signatura del tractat internacional (ja consensuat amb l'anterior Govern), i permetre la reobertura i l'explotació d'aquesta infraestructura.

Simultàniament i sense descartar res, s'està fent la redacció de l'estudi d'alternatives d'altiports a Andorra, i estem analitzant l'informe sobre un heliport, també, dins d'Andorra.

Pel que fa al ministeri d'Educació, la creació dels 4 Departaments (Sistemes Educatius, Ensenyament Superior, Innovació, Recerca i Desenvolupament Educatiu, i Escola Andorrana) ha permès fer tot un seguit de projectes molt importants en el camp educatiu. La llista seria massa llarga, és clar, i potser cal centrar-se en els projectes que tenen un ampli abast i que són els que permeten modernitzar els processos educatius, interns i externs, de

l'Administració educativa, els que comporten, doncs, més elements d'orientació per al futur.

Així doncs, aquest curs 2004-2005, s'ha iniciat la nova Formació Professional d'Andorra, en un centre totalment renovat, l'antic Institut Espanyol d'Aixovall, que ara ja acull una vintena d'estudiants que han optat per triar aquesta branca d'estudis. Uns estudis que ara s'han creat amb l'objectiu de dotar de qualitat la formació professional, en els quals, a més, s'han implantat un seguit de passarel·les, de comunicacions, amb els estudis de batxillerat que permeten arribar als estudis superiors universitaris.

Andorra es va adherir, ara fa un any, al procés de Bolònia, que desenvolupa l'Espai Europeu d'Ensenyament Superior, i adequa les directrius europees als ensenyaments superiors en diversos aspectes, com ara el crèdit europeu, el suplement al diploma o la mobilitat dels estudiants.

S'obre també aquest curs escolar 2004-2005, la nova branca de Batxillerat artístic i de la comunicació, donant resposta així a una demanda social important i oferint un batxillerat més ampli que el merament artístic, ja que dóna cabuda, en l'àmbit curricular, a la vessant de la comunicació i els mitjans de comunicació.

Al setembre 2004 es posa en funcionament el COEP (Centre d'Orientació Educativa i Professional), per donar resposta a un article de la Carta social europea que tracta dels centres d'orientació adreçats a la totalitat de la població del país. Es concep sota 3 àmbits d'actuació:

En primer lloc, l'oficina de l'estudiant, amb tot un recull d'informació sobre estudis a l'estranger, residències, ajuts a l'estudi que tenen els altres països, entre altres.

En segon lloc, l'IADI (Institut Andorrà d'Inserció), amb la tasca d'orientar els joves que surten del circuit escolar i conduir-los o novament al camp educatiu o inserir-los al camp laboral.

En tercer lloc, en l'àmbit de psicopedagogia, cal posar en contacte els psicopedagogs andorrans amb la resta de personal que desenvolupa aquesta tasca en els altres sistemes educatius, i a partir d'aquí treballar en programes d'intervenció comuns per donar resposta als problemes que presenten tots els centres educatius d'Andorra.

Internament s'han reformat i creat dos reglaments que regulen la tasca docent del personal tècnic d'ensenyament i la dels col·laboradors educatius, és a dir, els antics ajudants de mestre.

Es presenta aquesta tardor 2004, la plataforma "Clau Digital", una aposta de futur del Govern en relació amb el desenvolupament de les noves tecnologies.

Una plataforma que donarà cabuda i interrelacionarà la totalitat d'alumnes del Principat d'Andorra i els docents de tots els sistemes educatius. En el desenvolupament d'aquesta plataforma s'entreveu un canvi de la pedagogia escolar basada en la utilització de les eines informàtiques.

L'obertura del Centre de Documentació i Recursos (CDR) i dels plans formatius (Formació Continuada, Escola d'Estiu...) a la totalitat de la població d'Andorra han estat tot un èxit. Si parlem de xifres cal dir que al llarg d'aquesta legislatura (2001-2004) s'han ofert des de la Secretaria d'Estat d'Educació un total de 600 cursos formatius amb una assistència de 6.800 persones.

El creixement de la població escolar ha fet necessària la construcció de nous equipaments escolars. Al llarg d'aquesta legislatura s'han inaugurat els centres de batxillerat de l'Escola Andorrana a la Margineda, s'ha fet la remodelació de les escoles velles d'Ordino, que acullen la 2a. ensenyança de l'Escola Andorrana en l'espera del centre definitiu que ja es construeix i que estarà enllestit l'any 2008, i s'ha inaugurat el centre Germans de Riba d'Ordino, que acull els 3 sistemes educatius, per primera vegada. També cal destacar, com he fet fa un moment, l'obertura del centre de formació professional a Aixovall, l'obertura del Centre d'Orientació Educativa i Professional (espais de l'antic Institut Andorrà d'Inserció a la Prada Casadet), i el fet que l'any vinent s'inaugurarà el nou centre de maternal i la ensenyança de l'Escola Andorrana a la Massana.

Altres infraestructures projectades en diverses fases de realització actuals són el nou centre de 2a Ensenyança d'Encamp, un nou centre de maternal i la ensenyança a la parròquia de Canillo i un nou centre també de maternal i la ensenyança entre les parròquies d'Andorra i Escaldes, a causa de l'alt nombre de matriculacions en els centres existents en aquestes parròquies.

La firma dels dos convenis educatius amb França i Espanya que he relacionat abans, ha marcat la darrera part de la legislatura, i cal dir que hem assolit uns convenis que preserven les escoles espanyoles i franceses com a entitats que ofereixen un servei educatiu públic i gratuït, i milloren la interrelació dels 3 sistemes educatius, ja que creen projectes de desenvolupament comú i opten per un aspecte de col·laboració i cooperació en la tasca d'educar els infants i joves del Principat d'Andorra.

L'atenció a la diversitat, els temes relacionats amb els discapacitats, els programes amb l'Escola Especialitzada Meritxell i l'àmbit de l'orientació escolar, etc., han estat els eixos de treball de l'Àrea de Psicopedagogia, una Àrea que actua directament

sobre l'Escola Andorrana, però que gràcies als convenis educatius i al COEP s'interrelaciona amb la resta de sistemes educatius.

L'elaboració de programes d'atenció als alumnes discapacitats (motrius, sensorials, etc.), la revisió dels programes d'atenció dels alumnes amb discapacitats amb retard mental i la creació del Programa d'Adaptació Socioeducativa (PAS) per a alumnes amb dificultats d'inserció en el món escolar centren els eixos d'actuació d'aquest àrea.

La Universitat d'Andorra, des del gener del 2004, té la seva seu al nou campus universitari de Sant Julià de Lòria. Es tracta d'un campus urbà integrat a la parròquia i consta d'un edifici de 7 plantes amb una superfície construïda de 5.300 m², dels quals 4.000 m² estan dedicats a administració, aules, laboratoris, despatxos i biblioteca.

Vaig tenir l'honor d'inaugurar, amb tots vostès, el campus el dia 20 de febrer del 2004.

Avui la Universitat ofereix les formacions presencials següents:

De primer cicle: Infermeria; Informàtica de Gestió; i Activitats Empresarials.

Tecnicoprofessionals: Informàtica de Gestió; i Administració i Finances.

I les formacions virtuals següents:

De primer cicle: Ciències empresarials; Informàtica; i multimèdia Turisme.

De primer i segon cicle: Dret; Filologia Catalana; Humanitats; Informàtica; i Psicologia.

I de segon cicle: Administració i Direcció d'Empreses; Àsia Oriental; Ciències Polítiques i de l'Administració; Ciències del Treball; Comunicació Audiovisual; Documentació; Investigació i Tècniques de Mercat; i Psicopedagogia.

A part d'aquestes formacions reglades, la Universitat d'Andorra també ofereix formacions de postgrau i cursos d'especialització en diferents àmbits, adreçats a professionals que desitgen actualitzar la seva formació.

Durant aquest curs 2004-2005 cursen estudis a la Universitat d'Andorra un total de 755 estudiants, amb la distribució següent:

*Formacions d'un curs o més de durada: 490

- Escola d'Infermeria: 55

- Escola d'Informàtica i de Gestió: 120

- Centre d'Estudis Virtuals: 190

- Extensió universitària: 125

* Formacions de curta durada (menys d'1 curs): 265

- Escola d'Infermeria: 210

- Escola d'Informàtica i de Gestió: 30
- Centre d'Estudis Virtuals: 25

D'aquests 755 estudiants, 350 cursen estudis d'ensenyament superior i la resta estudis de formació continuada -postgraus i cursos d'especialització.

La Universitat d'Andorra té signats convenis de col·laboració amb la majoria de les universitats de Catalunya i també amb les franceses de Perpinyà, Toulouse i Tarbes.

Des de l'any 1997 és membre de l'Institut Joan Lluís Vives, que és la xarxa d'universitats de Catalunya, el País Valencià, les Illes Balears, Catalunya Nord i Andorra.

També és membre de ple dret de la *European University Association* (EUA).

He volgut detallar aquestes xifres perquè posen de manifest l'orientació decidida dels meus governs per potenciar una universitat a la mesura assumible per Andorra, i amb l'exigència essencial de respondre literalment a la demanda rebuda i que es pugui oferir d'Andorra estant, tot completant cada any noves formes de col·laboració amb les universitats dels dos estats veïns i altres.

Després de fer la Llei de l'esport, de crear la Secretaria d'Estat de l'Esport, de reestructurar l'esquí escolar preparant un pla amb catorze disciplines esportives, i de començar a aplicar la nova política de subvenció a les federacions de forma més objectiva i en funció dels projectes, el novembre del 2003 finalitzà el projecte d'elaboració del Pla estratègic de l'esport d'Andorra, gràcies a la col·laboració de tot el teixit esportiu andorrà.

La Secretaria d'Estat de Joventut i Esports, a proposta del Consell Andorrà de l'Esport, ha inclòs dins dels objectius d'aquest any 2004 les accions més urgents que cal desenvolupar en la posada en marxa d'aquest important projecte per al desenvolupament de l'esport del nostre país.

Els objectius escollits inicialment per a aquest any 2004 dins del període d'actuació 2004-2006 són els següents:

En primer lloc, fer possible un model de confluència entre l'educació i l'esport en edat escolar, amb les accions següents:

Primer, fomentar la participació i la cooperació de tots els agents implicats en l'esport en edat escolar. A les Jornades del 1r trimestre ja s'han inscrit més d'un 20% de tots els escolars de primària (aproximadament, 800 alumnes entre 6 i 12 anys).

Estimular la competició esportiva en edat escolar per motivar-ne la pràctica durant aquest any.

Diversificar l'oferta de modalitats esportives, l'any que ve.

Motivar la pràctica habitual en l'activitat esportiva entre les escoles el 2005- 2006.

La segona línia estratègica és la que hem anomenat *L'esport per a tothom com a vehicle de cohesió i d'integració social*, que s'ha de fer possible promovent l'activitat física i l'esport com a instrument per a assolir un estil de vida saludable, l'any 2005.

En tercer lloc, hi ha d'haver un *model d'equipaments esportius adequat per Andorra*. Perquè això sigui possible és imprescindible:

Ordenar les instal·lacions esportives del país a nivell territorial (2004), i també elaborar un nou cens de les instal·lacions esportives d'Andorra.

Adequar i regular les instal·lacions esportives en el centres d'ensenyament, l'any que ve.

I assolir criteris de rendibilitat esportiva, social i econòmica en la gestió de les instal·lacions, promovent sistemes de gestió moderns durant el 2005 fins el 2006.

La quarta línia estratègica establerta consisteix en *modernitzar les estructures organitzatives de l'esport*, mitjançant les accions següents:

Millorar les infraestructures del Ministeri d'Educació, Cultura, Joventut i Esports per adequar-les a les noves previsions del Pla estratègic de l'esport, i acordar una nova estructura organitzativa de l'àrea d'esports.

Ajudar a fer del Comitè Olímpic Andorrà un organisme viu i present en la societat esportiva andorrana (2004-2005). Cal tenir en compte el patrocini, també, dels Jocs dels petits estats, l'any 2005, i la col·laboració amb el Comitè organitzador.

Dinamitzar i atribuir funcions específiques i executives al Comitè Andorrà de l'Esport el 2004.

I cercar la màxima eficiència organitzativa de l'esport federat el 2005.

En cinquè lloc, s'han d'*adequar els serveis de l'esport a les noves demandes del sistema esportiu*. Per fer-ho cal:

Actualitzar i impulsar els serveis de suport a l'esport (2004), amb un nou projecte de medicina esportiva (s'hi treballa).

Impulsar i facilitar l'ús de les noves tecnologies d'informació i de comunicació en tot el sistema de clubs i federacions, amb nous programes informàtics de gestió per a les federacions esportives.

Millorar la formació de tècnics esportius, especialment en els tècnics de formació de base.

I facilitar, fomentar i regular el procés de professionalització dels monitors i tècnics.

La sisena línia i última, és que *l'esport sigui un element clau per a la projecció internacional del país*. Les accions previstes són:

La creació d'un centre de tecnificació en alçada pels esportistes andorrans d'alt nivell amb la possibilitat d'acolliment d'esportistes d'altres països, a realitzar entre el 2004 i el 2006. Al mes de desembre, doncs, es disposarà de l'avantprojecte d'aquest centre de tecnificació.

Facilitar els ajuts necessaris als esportistes d'elit per accedir a les competicions internacionals durant els dos pròxims anys.

Ampliar i posar en pràctica els convenis de col·laboració internacional amb estats i organismes. I vull dir que sobre aquest tema tenim pendent un nou conveni amb França.

Aconseguir la identificació del país a escala internacional amb certes disciplines esportives (2005-2006). Promoure Andorra com a destí turístic vinculat a la pràctica esportiva en el medi natural.

L'any 1995, el primer dels meus mandats, va suposar la implantació d'una **política cultural** en matèria de protecció, conservació i de difusió del patrimoni cultural d'Andorra, i també de desenvolupament i de creació de la xarxa nacional de museus, amb les fites principals que detallo a continuació:

En primer lloc, cal remarcar la presentació dels 20 anys d'excavacions a la Balma de la Margineda, el jaciment arqueològic prehistòric més important d'Andorra i el millor estudiat de tota la serralada pirinenca.

El 21 de juliol de 1996 es va inaugurar la Mola i serradora de cal Pal a la Cortinada, que conjuntament amb el Mas d'en Solé, formen el centre d'interpretació històrica de la Cortinada.

Una altra fita va ser la inauguració de la Biblioteca Nacional ubicada a la Casa Bauró, una antiga casa pairal al cor del barri antic d'Andorra la Vella, el 10 de setembre de 1996. La funció bàsica de la biblioteca és reunir, organitzar i conservar el fons que constitueix el nostre patrimoni bibliogràfic, amb la finalitat de difondre'l, i alhora, també, conservar i restaurar la mateixa Casa Bauró. Al llarg d'aquests 8 anys s'han assumit progressivament aquestes funcions, ha augmentat considerablement el nombre de volums i d'usuaris del fons, s'ha iniciat la informatització i la publicació amb caràcter anual de la bibliografia nacional, i s'ha potenciat l'ús del Dipòsit Legal i l'ISBN, gestionats, també, per la biblioteca.

L'any 1998 s'inaugura el Museu Postal d'Andorra. Es va instal·lar a la rehabilitada borda del Raser d'Ordino, un museu de societat que difon la història

del país a partir del correu i el sistema postal, a més de conservar una magnífica col·lecció de segells. Des de la seva obertura l'han visitat 15.003 persones que han participat de les diverses activitats que s'han organitzat: tallers didàctics, exposicions temporals, etc.

El desembre del 1999 va tenir lloc la inauguració de l'església de Sant Marc i Santa Maria. Es va procedir a la rehabilitació de l'edifici històric i a la restauració dels béns mobles patrimonials que se n'havien conservat. Entre aquests, cal destacar un retaule de tradició gòtica datat de finals del segle XVI principi del XVII, dedicat a Santa Maria.

La Llei d'ordenació de l'ús de la llengua oficial, aprovada al final de l'any 1999, va entrar en vigor el dia 1 de gener del 2000. Aquesta Llei, amb una clara voluntat integradora, perquè s'oposa decididament a qualsevol actitud d'intransigència, dóna garanties i mecanismes per preservar l'ús de la nostra llengua en tots els àmbits.

El Museu Casa Rull es va presentar al públic el 8 de juny del 2000 com a testimoni d'una casa de pagesos forta de finals del segle XIX. Aquest espai cultural reuneix les noves tecnologies aplicades als museus, i fins al setembre del 2004 l'han visitat 24.290 persones, moltes de les quals han estat escolars que han participat en els tallers didàctics que ofereix, encara que també ha satisfet les demandes de turisme cultural.

La Jove Orquestra Nacional de Cambra d'Andorra es va presentar a l'Auditori Nacional d'Andorra el setembre del 2000. Està integrada per joves músics entusiastes i amb il·lusió dirigits per Gerard Claret. Periòdicament s'apleguen a l'Auditori Nacional per treballar en el repertori, amb els solistes de l'ONCA i el seu director. La Jove Orquestra, a banda d'acomplir una tasca pedagògica, també serveix com a plataforma per demostrar la seva capacitat interpretativa. Alguns dels seus integrants ja han actuat com a solistes, ja, amb la seva pròpia orquestra, la JONCA.

El 28 de setembre del 2002 es van inaugurar les obres de restauració de la capella i del colomer de la casa Rossell, que pertany al patrimoni nacional.

I un dels projectes més innovadors del Departament de Cultura ha estat, naturalment, la Farga Rossell, inaugurada el 19 de desembre de 2002. És l'escenari per explicar l'extracció, la transformació i la comercialització del ferro, utilitzant recursos interactius, com l'espectacle multimèdia de la carbonera. Fins al setembre del 2004, 20.280 persones han descobert aquest Centre d'interpretació del ferro i han participat en les diverses propostes

que s'han presentat: organització d'actes, visites nocturnes, tallers didàctics, etc.

La Llei del patrimoni cultural d'Andorra, aprovada el 12 de juny del 2003, dóna els mecanismes i les garanties suficients per tal que el patrimoni, que constitueix un dels testimonis principals de la història, la identitat i la creativitat d'un país, pugui ser salvaguardat, tant per les obligacions que adquireixen les administracions (Govern i comuns), com pels instruments amb els quals es doten aquestes institucions per desenvolupar la tasca que els és encomanada. Permet, doncs, desenvolupar l'obligació constitucional de conservació del patrimoni cultural.

D'altra banda, un dels conjunts de pintura romànica més emblemàtics i importants d'Europa pertanyents a l'església de Santa Coloma va viatjar de Berlín a Andorra per formar part de l'exposició *Magister Sancta Columba*, on es van poder veure des del setembre del 2003 fins al gener del 2004, diversos testimonis artístics del prolífic segle XII, amb una especial èmfasi en l'obra pictòrica de l'artífex mestre de Santa Coloma.

També voldria destacar el desplegament de la Llei del patrimoni cultural, que ha significat la creació del Consell Assessor del Patrimoni Cultural d'Andorra, el 27 d'agost del 2003. A tots els països, l'aplicació de la legislació de protecció del patrimoni cultural correspon a l'Administració de l'Estat. L'article 5 de la Llei estableix un instrument important per garantir que l'Estat no exercirà les seves potestats de manera arbitrària, sinó que ho farà d'acord amb criteris essencialment tècnics. La seva creació ha donat un impuls legal important en aquesta direcció.

Una altra mostra d'aquest desplegament és l'article 18 de la Llei, que regula els béns immobles inventariats en termes inspirats clarament en l'article 2 de la Llei francesa. Es tracta d'un instrument de protecció preventiva, ja que l'única conseqüència que té la inclusió d'un immoble a l'Inventari és l'obligació de comunicar al Ministeri d'Educació, Cultura, Joventut i Esports qualsevol pretensió de fer-hi cap modificació. El Ministeri d'Educació, Cultura, Joventut i Esports hi ha inclòs, ja, 47 béns immobles.

Tornant a les restauracions, el mes de desembre del 2003 va tenir lloc la inauguració de la restauració de la capella de Santa Bàrbara, una altra mostra del patrimoni de la casa Rossell a Ordino.

I amb gran satisfacció haig de posar en relleu el fet que la vall del Madriu-Perafita-Claror, com he dit abans, ha estat declarada l'1 de juliol del 2004 patrimoni mundial de la UNESCO dins la categoria

de paisatge cultural. És el primer espai situat en territori andorrà que forma part d'aquesta llista, i ens en felicitem tots.

Sota l'impuls del Govern i amb la participació de totes les institucions i de representants dels sectors públic i privat, l'any 1997 es va portar a terme un procés de reflexió al voltant de les oportunitats i les amenaces per a Andorra del nou escenari que l'economia digital està perfilant en la nostra societat. Fruit d'aquestes reflexions, va sorgir el llibre blanc **El repte de la societat de la informació**, on es dóna una visió estratègica de futur i es recullen una sèrie de projectes que cal desenvolupar en diversos àmbits.

L'any 1998, es va acordar la creació del Comissionat per a la Societat de la Informació, substituït l'any 2002 pel Departament de la Societat de la Informació i Projectes Estratègics.

Els darrers programes significatius que vull esmentar són els següents:

S'ha treballat conjuntament amb el *Ministeri d'Economia* i amb les administracions de *La Poste* francesa i *Correus* espanyols per definir un nou codi postal a Andorra, tenint en compte l'especificitat territorial del país. És un codi fàcil de memoritzar, amb l'objectiu de ser estable en el temps.

Pel que fa a les estacions d'esquí, conjuntament amb totes les estacions, Esquí Andorra, els comuns i els organismes *Televisió Andorrana* i *Servei de Telecomunicacions d'Andorra*, es van instal·lar les càmeres de televisió per difondre les imatges de les estacions durant la temporada (és el conegut *Info Neu*).

També es va treballar amb les estacions i els comuns per estudiar la viabilitat d'un forfait conjunt d'esquí. El projecte ha servit, si més no, de reflexió i ha conduït a una primera fase on es poden adquirir dos forfets agrupats en les dos grans estacions (*Grand Valira* i *Vall Nord*).

D'altra banda, s'està treballant en la redacció d'una Llei de signatura digital que reguli el seu reconeixement, per impulsar el desenvolupament de l'economia digital a Andorra, i molt especialment els temes relacionats amb el comerç electrònic. Actualment, aquest projecte està en fase de conclusió.

Dins de les accions que el Departament de la Societat de la Informació porta a terme per tal d'apropar les noves tecnologies a la societat, s'ha detectat l'oportunitat d'organitzar un concurs d'art digital per fomentar l'expressió artística utilitzant les noves tecnologies, i també per difondre l'anomenat art digital, tant dins del nostre país com fora.

En l'àmbit de relacions externes, es va organitzar una trobada de Petits Estats, a la seu de la UNESCO a París amb la finalitat de poder elaborar un document conjunt de propostes d'accions per presentar-lo a la Cimera Mundial sobre la Societat de la Informació.

S'ha elaborat un programa de traducció automàtica a través d'Internet, en col·laboració amb la Generalitat de Catalunya, amb la finalitat de facilitar les tasques de traducció de documents.

La versió actual del programa tradueix del català al castellà i viceversa, i s'està treballant per ampliar l'aplicació a l'anglès i al francès.

I s'ha elaborat un estudi tècnic per impulsar l'emissió de Ràdio des d'Andorra a través dels nous sistemes digitals (DRM), i també per promoure la recuperació de l'antiga freqüència d'Ona Mitjana de Ràdio Andorra (702 Kc, 428 m).

Parlar de joventut, en genèric, gairebé en abstracte, significa ignorar la realitat concreta en què viuen els joves a Andorra, una realitat complexa i heterogènia que es resisteix a ser simplificada sota l'etiqueta *joventut*. Dins d'aquest mot hi caben realitats i subgrups molt diversos pel que fa a la seva posició en l'estructura social, a la seva identitat i a les seves necessitats. Algunes circumstàncies vitals de les noies, per exemple, estan més relacionades amb la seva condició de dones que amb la seva condició de joves. Igualment, els problemes dels joves en situació d'exclusió social s'assemblen més al col·lectiu que es troba en aquesta situació que no pas al de la resta dels joves.

Cal parlar, per tant, de diferents situacions de diversos grups i persones, per tal de plantejar les actuacions dirigides als joves a partir de les seves necessitats i no sobre la base de definicions prèvies o de prejudicis. Ser conscients de la diversitat de situacions dins del col·lectiu jove no implica, però, haver de dissenyar les polítiques públiques en funció de les necessitats de cada subgrup, només. És a dir, que les polítiques d'assistència -atendre exclusivament les necessitats dels col·lectius en situació de risc- només són una de les diverses opcions que poden escollir els òrgans públics; en altres paraules: el fet que hi hagi joves amb unes necessitats "urgents" no implica haver-se d'oblidar dels altres.

La responsabilitat primera del seu futur és dels mateixos joves.

Ara bé, és absurd pensar que els joves d'avui s'esforcen o es preocupen menys que els d'ahir respecte a la seva vida actual i a les seves oportunitats de futur. Els joves d'avui viuen la seva vida de manera unitària, com un conjunt, i per aquest motiu proposem que les accions adreçades als

joves deixin de dissenyar-se com a mesures exclusivament de transició a la vida adulta, per passar a fer-ho en endavant en termes d'accions afirmatives de la nova condició juvenil.

D'aquesta manera, les polítiques de Joventut haurien d'ajudar els joves i les joves en la seva formació en continguts i valors, a la seva orientació vocacional i de capacitats cap el treball; en la prevenció de conductes socials de risc, en la recerca d'alternatives a un oci massa ple de consum, en la potenciació de la dimensió cultural i l'esportiva, o en l'ajut al seu habitatge, no perquè deixin de ser joves, sinó perquè puguin assumir l'esforç que suposa assolir aquests drets bàsics.

L'actuació de l'Administració ha de consistir a eliminar els inconvenients, tenint present que els joves han de ser sempre crítics.

Una de les frases que van quedar consagrades durant el maig del 68 deia: *siguem realistes, i demanem allò que és impossible*. Crec que encara avui és vigent i s'hauria de reflexionar sobre el seu contingut.

Hem de fer tot el possible per tal que aquest segle XXI els joves tinguin un nivell de preparació i informació suficient per poder decidir en un acte lliure i individual quina és la seva vinculació amb cadascuna de les circumstàncies de la vida.

Tots hem de desitjar que els joves, sobretot els joves, siguin feliços i que puguin ser més lliures del que ho vam ser els de generacions anteriors, tot i que la lluita per les llibertats i per la igualtat política ens esperonava a nosaltres més que quan quasi està tot obtingut. Però, la llibertat és un ingredient fonamental de la felicitat. També l'exercici de la llibertat vol dir l'exercici de responsabilitat i de maduresa, i la maduresa no té cap edat.

Hem d'ajudar-los tant com puguem per tal que la majoria siguin joves implicats socialment, renovadors i impulsors de nous pensaments i de noves formes de treballar per la societat on viuen. Que siguin joves solidaris no solament amb el Tercer Món, sinó també en l'entorn més immediat. Dic la majoria, perquè molts ja són així. Els joves són els motors del futur, però també són els actors de la societat d'avui.

Andorra està considerada, per l'Organització Mundial de la Salut, com el quart país del món amb la millor **sanitat**. Per tant, hem de continuar mantenint, com a mínim, aquesta qualificació.

La nostra ciutadania ha donat la confiança als nostres serveis de salut i els resultats així ho han demostrat; per això ja és necessària l'ampliació de l'Hospital, per tal d'oferir aquells serveis que els nostres ciutadans necessiten.

El projecte d'aquesta nova infraestructura permetrà l'ampliació de serveis ja existents, com l'hospital de dia, la Unitat de Cures Intensives, consultes externes, així com la creació de nous, com radioteràpia, la unitat de cures pal·liatives, la unitat de semiintensius, entre d'altres; tot pensant en les necessitats assistencials dels nostres ciutadans i de la millora del seu estat de salut, en definitiva de la seva qualitat de vida. Aquests serveis s'afegiran als que hem anat creant durant els darrers deu anys, que són: salut mental, oncologia, cirurgia vascular i litiasi renal.

El sistema de triatge d'urgències ens ha estat demanat per diversos hospitals espanyols per aplicarlo, i també per l'Organització Mundial de la Salut per poder implantar-lo, de moment, a Albània.

Cal també continuar la millora, ja iniciada en aquesta legislatura, del sistema d'atenció primària, acabant les inversions en l'adequació dels encara existents Centres de Salut en Centres d'Atenció Primària i el treball, amb tots els agents i les institucions implicats (Ministeri, comuns, SAAS, metges, infermeres i treballadors socials), per dotar el país del reglament que reguli l'atenció primària, bàsica en tot sistema sanitari.

Així mateix, i després del treball efectuat, aquesta legislatura, per tot els col·legis professionals de l'àmbit sanitari, conjuntament amb les institucions vinculades (Ministeri, SAAS i CASS), sobre la necessitat, atesos els canvis de les professions de la salut, d'adequar-les a la realitat professional i acadèmica actual, deixem fet l'Avantprojecte de Llei de les professions de la salut, que ha de substituir el ja obsolet Reglament sobre l'exercici de les professions paramèdiques i parasocials a Andorra, del juliol de 1980. Aquest Avantprojecte de Llei estarà a punt per poder entrar a tràmit parlamentari, amb l'acord i l'ampli consens de tots els agents implicats que hi han treballat.

Però en política sanitària la base sempre és la prevenció, clau en tota societat que desitja el seu benestar.

Per tant, la tasca duta a terme ha de permetre en el futur, pel que fa a la reforma del Sistema Nacional de Vigilància en Salut Pública, identificar els principals problemes de salut, optimitzar la seva capacitat de resposta i adaptar la informació adequada per a la presa de decisions polítiques.

El Pla oncològic nacional constitueix el pla integral de lluita contra el càncer, basat en la prevenció, el diagnòstic precoç, el tractament adequat i el suport i la rehabilitació.

D'altra banda, el Pla nacional contra les drogodependències, aprovat el 16 de juny d'enguany,

ha generat, ja, la reglamentació següent: el Reglament sobre la venda i consum de tabac i el Reglament sobre la venda i consum de begudes.

Igualment, ha donat lloc a la creació de la Unitat de Conductes Addictives al SAAS, tot posant especial èmfasi en l'àrea de prevenció, des de la vessant educativa.

Els resultats de la primera enquesta infantil (2004), així com de la primera enquesta de nutrició també d'aquest any, hauran de permetre en el futur l'establiment de polítiques preventives pel que fa a la infància, i també pel que fa a la segona, polítiques alimentàries i nutricionals per a tothom.

Com ja dèiem en el nostre programa electoral, calia potenciar la **política social** durant aquesta legislatura, i ho hem aconseguit. Els resultats així ens ho avalen, atenent les necessitats de tots els col·lectius que conformem la nostra societat.

Hem de destacar l'entrada a tràmit parlamentari dels projectes de llei de seguretat social i d'atenció social, que són el marc jurídic que regula la protecció social del nostre país.

Pel que fa a la primera (Llei de seguretat social), calia, després de 36 anys, una reforma, però principalment calia garantir el futur de les pensions, en definitiva el futur dels nostres ciutadans. I vull dir que hem introduït millores substancials en totes les branques (salut, maternitat, risc laboral i jubilació).

Pel que fa a la segona (Llei d'atenció social), s'estableix per primera vegada al nostre país un marc normatiu d'aquestes característiques amb la finalitat d'establir un sistema d'atenció social que contribueixi al desenvolupament equilibrat de la societat andorrana, al benestar de la població i a la cohesió social.

Entenent l'atenció social des d'una vessant més àmplia que aquella destinada únicament a les persones amb necessitats econòmiques, hem modernitzat i potenciat l'atenció social primària i especialitzada, d'acord amb l'evolució de la nostra societat, incrementant el nombre de programes socials, passant dels 11 que hi havia l'any 2001 a 32 l'any 2004, i augmentant en un 135% els ajuts econòmics en prestacions socials.

L'actuació més immediata en aquesta darrera legislatura va ser la creació de la Secretaria d'Estat de la Família, amb la finalitat d'establir polítiques en l'àmbit de l'estructura social bàsica de tota societat, i en particular establint un Pla d'acció per al foment de la igualtat d'oportunitats entre les dones i els homes.

En el transcurs d'aquests anys hem fet diferents programes com, el foment de la participació social i

el lideratge de les dones, la lluita contra la violència domèstica, el binomi dona i treball, l'atenció social als grups més vulnerables, en especial les dones soles amb càrregues familiars i les dones grans, així com la incorporació d'altres departaments del Govern en la perspectiva de gènere com a eix transversal en el disseny d'actuacions.

Pel que fa a l'àmbit de la infància, hem incrementat les polítiques de protecció a la infància i vetllat pel compliment del Conveni relatiu als drets dels infants, així en l'àmbit de les adopcions s'han estructurat els procediments i s'han ampliat els països amb els quals efectuar adopcions internacionals.

Hem promogut la divulgació i la informació dels drets dels infants treballant paral·lelament amb tots els agents implicats, ampliant els programes de guardes d'infants i d'acolliment familiar. Així com augmentant els serveis del programa de Mediació Familiar, per tal de donar resposta a les famílies en situació de conflicte.

La societat en què vivim té responsabilitats irrenunciables per protegir l'educació que reben els infants. Precisament aquests dies s'ha obert un debat benvingut a l'Estat espanyol sobre els continguts de les televisions públiques i les privades, sobretot, durant els horaris infantils de la tarda i del capvespre. A Andorra, és veritat que maldem per donar-nos totes les televisions veïnes que podem, és veritat. Però els puc assegurar que al Govern hi va haver una llarga i sana discussió a l'hora de demanar quines noves cadenes afegiríem a les actuals, amb l'ampliació d'oferta digital.

Precisament recordo que un dia, en aquesta Sala, vaig parlar del contingut de violència gratuïta de totes les pel·lícules que es veien al mateix dia, a la mateixa hora a les televisions estrangeres. Em sembla recordar que les meves reflexions van aixecar alguna rialleta als bancs de l'esquerra, -a l'esquerra geogràfica, vull dir, no pas sociològica, perquè no els vull pas ajuntar a vostès tots. Avui estic confortat de constatar que el govern socialista d'Espanya ha mostrat la seva voluntat de fer respectar la llei i reduir la teleescombraria, la violència, la barroeria, l'apologia del masclisme més primitiu, i fins i tot, potser, els toros, a les hores d'audiència infantil. Me n'alegro. Me n'alegro, perquè comencem a anar millor, i em sembla que ho hem de celebrar tots.

Perquè seria difícil, és clar, que haguéssim de pensar nosaltres a donar competències al Consell Andorrà de l'Audiovisual per sancionar les televisions estrangeres que no respecten les seves lleis.

Amb el col·lectiu de gent gran s'han dut a terme molts projectes de sensibilització i de participació

social. Passant de 2 a 8 projectes, a part de la ja consolidada "Campanya de vacunació contra la grip".

Així mateix cal remarcar el futur Conveni amb l'IMSERSO per a les vacances de la gent gran.

Pel que fa a les persones amb discapacitat, hem fet tot el marc jurídic necessari per a la garantia dels seus drets, tant en el camp legislatiu amb 2 lleis com en el reglamentari amb 4 reglaments.

Hem promogut la conscienciació ciutadana per millorar la situació d'aquestes persones, fomentant la integració en la societat per aconseguir la igualtat d'oportunitats, realitzant actuacions i campanyes de sensibilització comunitària i actuacions preventives dins de l'àmbit escolar.

I no podem oblidar la contribució que en l'àmbit social fan les ONG's del nostre país. Per això hem invertit en la seva formació i capaciació, amb l'organització de cursos destinats al tercer sector. I també hem augmentat considerablement els ajuts econòmics al desenvolupament, com he dit abans.

Tota la política social referida s'ha dut a terme tenint sempre en compte les diferents associacions i col·lectius que els representen. Per tant, els resultats que hem aconseguit han estat contribució de tots ells.

Hem de reconèixer que la cohesió social d'Andorra, però, no es pot obtenir a base de seguir fomentant una economia basada en la poca qualificació dels assalariats de sectors primordials, en contrast amb una situació cada dia més favorable per als assalariats, per exemple, del sector públic i del sector financer.

En aquesta línia de responsabilitat i mentre hem fet les lleis de caràcter social ja aprovades i les que estan a punt de ser-ho, els liberals vam invertir la filosofia que s'estava aplicant, que es podria resumir en la frase aquella feta de "café per a tothom". És a dir, en subvencions i ajuts a tothom qui ho demanava sense tenir en compte la capacitat personal i familiar. El principi de subsidiarietat és de plena justificació a Andorra.

L'Estat garanteix un nivell de sanitat sempre millorable, però equivalent als més alts estàndards europeus, com ho acredita l'OMS, igualment ha d'assegurar i assegurar la inversió i el funcionament del sistema educatiu. Un cop assegurat aquest nivell igual per a tothom i en les altres àrees, l'Estat ha d'arribar allà on una part de la població no arriba, per la via dels ajuts que siguin necessaris. La Llei d'atenció social tradueix aquesta filosofia.

(Ja anem acabant, Sr. síndic.)

Quan defensem l'especificitat andorrana no fem res de diferent del que fan tots i cadascun dels estats de

la Unió Europea, tant dels que hi són des del primer dia, com dels que s'hi han anat afegint. El cabal comunitari no és ni ha estat mai un dogma. S'ha anat formant, precisament, tenint en compte les particularitats i les millors solucions que han anat aportant cadascun dels nous socis. Dic voluntàriament socis, perquè fins fa ben poc, Europa només havia donat la imatge de ser un mercat amb l'afegit d'un club de subvencions. Per sort, ja s'avança a poc a poc o de pressa, cap a una convenció europea que miri més enllà del mercat únic.

En el camí dels darrers anys és difícil de negar que Europa ha estat una suma d'esforços nacionals, que ha donat un magnífic resultat als fundadors i als qui hi han entrat, sobretot venint d'un producte interior brut equivalent a la meitat, a la tercera o a la quarta part de la mitjana europea. Els que hi han entrat amb aquestes condicions potser ho han tingut més difícil per defensar especificitats. I malgrat això ho han fet i ho fan.

Per això, Andorra, que no demana encara l'entrada al club, té tot el dret, jo crec que en tenim l'obligació, de defensar el que tenim de millor. No el que s'ha de corregir o allò que ja hem corregit i, per cert, de forma molt més contundent del que no fan molts socis entre ells.

Malgrat la clara i expressa voluntat d'avançar sempre cap a la integració progressiva, no puc compartir gens una forma de pensar que sembla voler fer creure que tot el que és bo ens vindrà d'Europa i tot el que és dolent ho tenim a casa i ben arrelat.

Ni Europa és la panacea de tot, ni Andorra s'ha d'avergonyar de res ara mateix, en comparació amb els altres. Europa és, això sí, l'espai de llibertat i de respecte dels drets humans més avançat de tot el món, a llarga distància de la resta. Una distància que, malauradament, sembla augmentar en lloc de reduir-se, com hauríem d'esperar tots.

Europa també és la multiplicació de normes, lleis i reglaments sobre les coses més quotidianes, en les quals la tentacular burocràcia de Brussel·les s'hi troba a gust complicant-ho tot fins a l'infinit. Tenen raó els que es queixen d'una evidència: les institucions europees tenen una demostrada capacitat d'intervenir en les coses més insignificants embolicant-les, a vegades, més del necessari. Això ho diuen els mateixos dirigents europeus que intenten, lògicament, reduir-ne els efectes.

En canvi, a Europa li costa trobar la capacitat d'entesa per alguns grans temes en els quals quasi no existeix: la reglamentació seriosa de la globalització dels moviments de grans capitals, una política de defensa que simplement existeixi i no sigui sempre més subsidiària dels Estats Units d'Amèrica, una

política compromesa per al desenvolupament del nord d'Àfrica, o una política ferma per contrarestar la lluita d'integrismes fanàtics que poden portar Israel i l'Orient Mitjà al desastre, un altre desastre.

Hi ha moltes altres possibilitats latents en aquesta vella Europa, d'altra banda encara i per sort -com dic- la millor hereva de la llibertat de pensament, oberta a totes les cultures, però malfiada envers tots els radicalismes religiosos, envers qualsevol barreja entre la política i les creences de cadascú.

En aquest entorn privilegiat que tenim, després d'onze anys de funcionament i desplegament del nou marc constitucional i d'haver posat les bases imprescindibles per recuperar el dèficit en inversió, ara cal passar d'un ritme de creixement en quantitat a una avaluació dels aspectes i sectors de la nostra societat que poden créixer en qualitat.

Però hem de reconèixer que el progrés assolit fins ara potser no ens ha donat prou temps per reflexionar sobre les oportunitats que s'obren a la nostra societat i sobre la forma d'arribar a fer-les realitat. La responsabilitat dels polítics no és de dir que sí, sense res més, a totes les reivindicacions individuals, col·lectives i corporatives. La societat de la responsabilitat requereix que la defensa de privilegis sectorials deixi pas a l'interès general.

Els liberals, amb el bagatge inestimable de la nostra experiència de govern, de majoria parlamentària i també de gestió comunal, seguirem demostrant, espero, que Andorra es mereix la confiança que s'ha guanyat. Que la nostra és una societat dinàmica i oberta. Que tenim, com hem tingut, capacitat d'adaptació a les noves exigències globals i a les enormes possibilitats que se'ns ofereixen en el nostre entorn més immediat.

Que, certament, el millor per a Andorra encara ha d'arribar. I que, així ho crec fermament, vindrà també de la mà de les propostes liberals.

Moltes gràcies Sr. síndic, Srs. i Sres. consellers.

El Sr. síndic general:

Bé, acabada la intervenció del Sr. cap de Govern se suspèn la sessió fins demà dia 29 d'octubre a les 10 del matí, moment en què es procedirà al debat que s'iniciarà amb la intervenció dels grups parlamentaris.

Se suspèn, doncs, la sessió.

(Són les 11.15h)

(El dia 29 d'octubre, a les 10.10h, es reprèn la sessió, amb tots els membres del Consell General a excepció dels Srs. subsíndic i Patrick García, i de la Sra. Olga Benazet per trobar-se fora del país en representació

del Consell General, i dels Srs. Francesc Casals, Óscar Rossell, Roc Rossell i Daniel Mateu.)

El Sr. síndic general:

Bé, doncs, es reprèn la sessió i s'inicia el debat amb la intervenció dels grups parlamentaris.

Pel Grup Mixt intervé el Sr. Jordi Mas.

Teniu la paraula Sr. Mas.

El Sr. Jordi Mas:

Gràcies Sr. síndic.

En aquest discurs d'orientació política que el cap de Govern ens va presentar ahir, l'últim d'aquesta legislatura, va fer un balanç de la feina feta durant els darrers deu anys, pràcticament, és a dir, tots els governs del Sr. Forné, en lloc de fer un discurs d'orientació, d'acord amb el significat de la paraula, tot i que va dir que en altres llocs, tenia un altre significat aquest tipus de discurs, en altres paraules.

Els consellers generals del Centre Demòcrata Andorrà, integrants del Grup Mixt, no volem fer una valoració del que ha estat aquesta legislatura des del punt de vista programàtic, perquè no seria pas la mateixa que va fer ahir el cap de Govern, -lluny d'aquí-, però no ho farem, sobretot, perquè la majoria absoluta que va assolir el Partit Liberal ha fet que governés a l'esquena dels grups de l'oposició, pel que la proposta de consens polític en els temes d'Estat que el nostre grup parlamentari va fer durant el discurs d'investidura del passat 6 i 7 d'abril del 2001, únicament sobre les relacions amb Europa, el creixement sostenible, la fiscalitat i la nacionalitat, no s'ha volgut fer, el que ha comportat que avui, quasi bé quatre anys després, el país continua sense una definició concreta del que ha de ser i cap on ha d'encaminar el seu futur.

Andorra, durant aquesta legislatura no ha experimentat cap acció de progrés significatiu, ni en l'àmbit econòmic, ni en l'àmbit social, sinó que continua encallada; com si patís una artrosi aguda que l'impedeix un moviment coordinat.

Aquest fet ens porta a pensar que la nostra proposta de consens és encara, avui, vigent o tant vigent com ho va ser el primer dia, perquè es necessita un ampli consens polític per fer avançar les reformes necessàries en temes com la fiscalitat o les relacions amb Europa, amb la garantia i la seguretat suficient que dona l'ampli suport dels representants del poble andorrà.

Però tornant a l'ordre del dia de la sessió d'avui, nosaltres entenem que el que cal fer, o almenys és el que farem els consellers generals del Centre

Demòcrata Andorrà, és una relació dels temes importants que més preocupen a la gent del país, com és el trànsit, com és la vivenda cara, com és el nivell de vida, l'economia de les empreses, etc., i els plantejaments que pensem que s'haurien d'enfocar en el futur, a mena d'orientació de les polítiques a seguir, tot i sabent que a principis de l'any que ve hi haurà eleccions generals i, per tant, els partits polítics ja presentaran el seu programa electoral als ciutadans, i segur que recolliran aquestes preocupacions.

La base del nostre ideari polític preconitza una política econòmica basada en la productivitat i la competitivitat per assegurar els recursos suficients per desenvolupar una política social justa i equilibrada que tingui garantida la seva aplicació.

Per això, en les nostres intervencions d'anys anteriors feiem èmfasi en les polítiques encaminades a desenvolupar el creixement econòmic, assegurant els sectors ja establerts, i potenciant aquells altres que poden establir-se, perquè tots plegats, vinguessin a incrementar el nostre Producte Interior Brut.

Un dels elements que nosaltres enteníem essencials en aquesta legislatura, -ja ho he dit en repetides ocasions-, eren les relacions d'Andorra amb la Unió Europea. L'anàlisi de les diferents opcions que s'haurien presentat o s'anirien presentant, haurien de servir per determinar la posició andorrana, la que, en definitiva, utilitzaria el Govern per negociar amb Brussel·les, és per això que nosaltres vam proposar un consens polític entre tots els partits.

Ens ha sorprès que el cap de Govern en el seu discurs d'ahir, quan feia referència a la taula de negociació en matèria de les relacions amb l'Europa o la Unió Europea, i en el seu trencament, va fer referència únicament al Partit Socialdemòcrata com a sol interlocutor en els temes d'Europa, atribuint-li, fins i tot, el trencament de la taula de negociació; i en canvi, no va ni tenir cap paraula pel nostre grup, quan aquest va ser l'únic que va tenir o va proposar fins a quatre notes de reflexions a la famosa taula, quan cap més formació va aportar, en aquell moment el seu posicionament, ni tant sols el Govern Liberal tenia cap projecte. I la prova és que en el mateix discurs d'ahir el cap de Govern va mencionar les nostres propostes sobre el futur de les relacions amb Europa, com a vàlides per negociar en la propera legislatura.

No entraré en el detall del que hauria d'haver estat el consens i no va poder ser, ja ho vaig dir en el debat sobre l'acció política de Govern en l'àmbit de les relacions d'Andorra amb les institucions europees i, de manera especial, amb la Unió Europea, que es va celebrar el passat 17 de juny d'aquest mateix any,

per tant no repetiré el que ja va quedar escrit en el Diari de sessions.

El que sí faré és un recordatori del que eren les nostres reflexions, que vam presentar en aquella famosa taula negociadora en diverses notes escrites, sobre quins sectors i de quina manera s'havia de preparar o enteníem que s'havia de preparar la negociació amb la Unió Europea.

I si ho faig, és perquè encara avui poden ser d'actualitat, no pas perquè la nostra proposta d'un acord sobre serveis sigui encara viable, que ho és i així també ho diu el cap de Govern en el seu discurs, sinó perquè, fins i tot, el candidat a cap de Govern del Partit Liberal també s'inclina per potenciar l'exportació de serveis, dient en una entrevista publicada en un diari d'aquest país, aquest mateix mes d'octubre, que Andorra pot ser una gran potència exportadora de serveis.

La posició del nostre grup, molt sintèticament i per no cansar mitjançant aquesta exposició, respecte de com hauria de ser la base de les negociacions amb la Unió Europea, i que hi figuraven en aquells documents o en aquelles reflexions, era:

En primer lloc, de mantenir l'acord del 1990 en tots els seus extrems ja que és un acord favorable als interessos d'Andorra.

En segon lloc, ampliar-lo o negociar-ne un altre sobre els serveis per possibilitar als professionals andorrans de treballar a la Unió Europea amb igualtat de condicions.

En tercer lloc, es podria incloure altres acords que poden ser interessants per Andorra, com és la cooperació transfronterera, el transport, el medi ambient, consumidors, etc.

En el tema de la fiscalitat de l'estalvi, dèiem que la posició defensada pel nostre grup, es basa en el fet que Andorra no podia acceptar un intercanvi d'informació o l'aixecament del secret bancari (sempre que no sigui per aute judicial en la persecució del diner provenint de la droga o el terrorisme), si abans no ho han fet els països membres de la Unió Europea, com Luxemburg, Àustria o Bèlgica, altres països d'Europa o territoris d'Europa o països associats, i a més dels Estats Units i els països satèl·lits d'ell.

Aquestes reflexions són la síntesi del que vam aportar per estudiar-les conjuntament, però també vam demanar que totes i cada una de les propostes, les nostres i les altres, fossin estudiades i analitzades per una comissió de tècnics i amb els assessoraments necessaris per determinar els avantatges i perills de les mateixes.

La proposta sobre els serveis va encaminada a donar una sortida als joves andorrans que estan estudiant professions lliberals o s'incorporen al mercat laboral, i permetre que puguin exercir aquestes activitats en els països de la Unió Europea, això evitaria que tinguin d'emigrar cap a altres llocs i puguin treballar en el seu país.

També obre la possibilitat a tots els altres serveis que desitgin treballar dins la Unió Europea, que puguin fer-ho.

Andorra és un país de serveis i el nostre futur passa per garantir la seva supervivència en un mercat cada vegada més ampli i competitiu.

El sol fet de tenir un bon acord amb la Unió Europea, pot propiciar el creixement de la nostra economia amb la instal·lació de noves empreses que, en les poques definicions que hem citat anteriorment, poden ser prou importants en el camp dels serveis i de la indústria, i també motivar als joves andorrans a crear empreses d'alt valor afegit.

Paral·lelament, convindria dotar-se d'un marc legal modern que garanteixi a les iniciatives empresarials que es vulguin implantar al nostre país, la seguretat jurídica necessària per la seva estabilitat. En aquest sentit, es fa imprescindible modificar el Reglament de Societats de 1983, garantint una major transparència a les societats establertes al país, i obrir la possibilitat d'accés i instal·lació de noves societats, l'objecte de les quals es desenvoluparia en branques especialitzades, que avui no existeixen a Andorra, en la línia de les anomenades societats de tipus C que es va definir en el Pla d'accions del 1994.

Seria necessari, doncs, establir una política d'ajuda institucional a la creació de noves empreses tot el que vindria a completar el teixit empresarial, ajuda que no vol pas dir subvenció, sinó crear les condicions o bé el marc favorable al seu desenvolupament.

Andorra té la capacitat de crear un clima favorable a noves inversions, mantenint un diferencial fiscal substancial perquè aquestes puguin competir amb els altres mercats. Amb això, les condicions que Andorra ofereix habitualment com és, un bon equipament de serveis i una seguretat ciutadana important, pot oferir al capital la possibilitat d'inversió productiva en el país. I qui diu que no es pugui potenciar la creació d'un sector de noves tecnologies a imatge de la "Silicon Valey" dels Estats Units?

Aquests poden ser alguns exemples sobre els que convindria estudiar acuradament les repercussions que tindria la seva aplicació, tant positives com negatives, però segur que vindrien a incrementar el

volum de recursos que aporten a l'Estat les empreses actuals.

És important ressaltar que els fluxos que experimenta l'economia mundial, porta a tots els governants a prendre decisions, a voltes arriscades, per garantir l'estabilitat econòmica i també el futur dels recursos que necessita l'Estat, i això s'aconsegueix de dos maneres: la primera preservant els sectors econòmics en funcionament i la segona fomentant la instal·lació de noves empreses en altres branques de negoci.

I en un país com Andorra, en què els recursos de l'Estat, podem dir que els aporten majoritàriament productes com, el tabac i els carburants, i que la seva economia està basada en el turisme i el comerç; tenim l'obligació de ser prou imaginatius per aconseguir obrir-nos cap a nous sectors, amb la finalitat d'assegurar el creixement constant de la nostra economia, i alhora de garantir un major repartiment dels riscos a l'hora de preveure els recursos.

Si nosaltres preconitzem polítiques destinades al creixement de l'economia productiva, és per assegurar el treball per a tothom i també fer possible l'aplicació de les polítiques socials destinades a crear el benestar. Doncs, bé, Andorra està vivint un moment delicat, en el que la repercussió de l'efecte moratòria en la construcció, ha fet que es desapareixin els preus de les vivendes fins a uns nivells inaccessibles per a les famílies de treballadors que viuen a Andorra, aconseguint que el cost de la vida sigui molt més elevat.

Aquest fet comporta un problema considerable a les empreses andorranes per aconseguir mà d'obra d'un bon nivell. Però, també, ens vindrà una crisi encara més important quan aquesta bombolla immobiliària que s'ha creat es desinfla, començant pel sector de la construcció que arrossegirà altres sectors, com l'industrial, comercials i de serveis. Moltes empreses poden tenir o tindran problemes de viabilitat, i la conseqüència d'això, si no hi posa remei, és que molta gent es trobarà sense feina.

Per tant, penso que el Govern hauria de preveure dita situació i prendre les mesures necessàries per reduir aquest efecte; mesures com poden ser: aixecar la moratòria de la construcció de forma parcial perquè els terrenys que es trobin en una zona consolidada puguin demanar el permís de construcció, això pal·liaria, almenys una mica, l'efecte que es produirà.

El que convé de veritat, és donar solució o la solució necessària perquè les famílies dels treballadors puguin accedir a una vivenda digna, amb un preu raonable i per això s'han de portar a terme polítiques

d'ajuda, però també polítiques destinades a què es puguin trobar aquestes vivendes, fent que els promotors posin al mercat una part proporcional dels apartaments construïts, com a vivenda de lloguer.

També hi poden haver altres mesures similars o equivalents que podrien ser viables, com són les que va prendre el Govern del 1994 facilitant els crèdits tous de l'habitatge. Aquest mèrit no és del Govern Liberal, tal com va dir ahir el cap de Govern, i sinó per què durant deu anys no ha renovat aquells crèdits?

La formació en general i la professional, en particular, són una altra de les opcions que s'han de potenciar per assegurar un nivell de professionalització dels nostres operaris i dels nostres joves.

La formació continuada és una eina que ha esdevingut imprescindible per a qualsevol país, perquè, no tant sols assegura l'increment del nivell cultural i professional dels ciutadans que estan treballant, apropant-se així a les noves realitats que les seves professions adopten, sinó que, al mateix temps, millorem i enriqueim el nivell de la nostra societat.

La formació professional, ha decaïgut els darrers anys perquè el Govern no ha fomentat l'orientació cap a aquest sector de la formació i la majoria d'estudiants ha optat per seguir estudis universitaris.

El Govern ha descuidat una branca tant important com necessària en el món empresarial, com són les professions artesanals o industrials. És imprescindible fer tots els esforços necessaris per potenciar aquesta formació que també aporta un alt nivell cultural i professional als nostres ciutadans.

Aquest fet, ajudaria a obtenir uns professionals qualificats i al mateix temps a retornar la dignitat que en un cert moment havien tingut els oficis professionals.

D'acord amb la Cambra de Comerç, Indústria i Serveis es podria valorar quins sectors i empreses, tenen necessitats laborals i així, poder enfocar la formació professional cap a aquells que ja demanen, avui mateix, mà d'obra qualificada, per aquesta manca de professionals del ram.

La política fiscal que ha desenvolupat el Govern Liberal durant aquesta legislatura es basa exclusivament en el desenvolupament de la Llei de l'ISI als sectors de la nostra economia, a tots els sectors o a la resta de sectors, perquè van començar amb bancs i assegurances, com a principi del desenvolupament de l'impost indirecte. El nostre programa també preconitza, en un primer temps, el desenvolupament de les figures d'imposició indirecta.

Però a continuació, també, proposàvem el treballar ràpidament, per introduir un model d'impost sobre el valor afegit (un IVA) adequat al país, llavors en substitució dels actuals IMI, ISI i drets de duana.

Però també incidíem en la revisió dels impostos especials, que són una font important d'ingressos, i en la creació d'un impost del tipus ecotaxa.

Aquesta és la nostra diferència, nosaltres tenim un plantejament per fases a curt i mitjà termini, i que es prepara per assolir en un temps prudencial un marc fiscal que respon al precepte constitucional de l'article 37 de la Constitució del Principat d'Andorra.

És curiós de veure com el Partit Liberal era contrari a posar aquests impostos quan va accedir al poder l'any 94, sempre deien que no feia falta posar impostos; i a mesura que avançava el temps s'ha vist obligat a legislar en aquesta matèria, quan les altres formacions havien detectat aquesta necessitat.

La nostra proposta fiscal estava dissenyada per fases i, per tant, seguia el plantejament gradual en previsió de les necessitats. Aquest no és el cas del Govern Liberal, tot el contrari, aquest grau d'improvisació no es pot acceptar del Govern d'un país, que té l'obligació de ser rigorós en els seus plantejaments.

El Govern Liberal no ha plantejat, o almenys jo no he sentit res al respecte, cap projecte que defineixi un marc fiscal general, més enllà del desplegament de les lleis de l'ISI.

Hem de constatar que l'aplicació de la fiscalitat portada a terme pel Govern no serà ni generalitzada ni suau, com deia ahir el cap de Govern, al contrari. El que comporta és que la pressió fiscal sigui traumàtica i afecti a la competitivitat empresarial, el que no afavoreix al desenvolupament ni al creixement de la nostra economia.

Per tant, sabem que el Govern ha de fer front a unes necessitats econòmiques com a conseqüència de la despesa pressupostària, però sobretot, necessita més recursos per fer front a les inversions que convenen al país.

Raó per la qual es fa imprescindible la realització d'un projecte que defineixi el marc fiscal a aplicar en els propers anys.

La falta d'aquest projecte o d'un projecte lliberal en fiscalitat, ha fet que l'aprovació de lleis de caràcter tributari tinguessin en compte o no tinguessin en compte, més aviat, que la seva aplicació immediata representava un enorme cost a les empreses perquè s'han d'assumir en un sol exercici, el que pot provocar que molts no puguin fer front a aquest cost i tinguin problemes de viabilitat en l'empresa.

El Govern no ha considerat l'efecte de repercussió que mesures d'aquest tipus poden afectar no tant sols a l'empresa, sinó, als treballadors de les mateixes.

No costa res, si es tenen els estudis a la mà, el preveure una aplicació progressiva de les polítiques tributàries donant temps a les empreses perquè puguin assimilar sense traumes aquests costos, i no posar en perill la supervivència de la empresa i dels seus treballadors.

El nostre grup ja va denunciar aquest fet en el decurs del debat de totalitat que es va celebrar sobre les lleis de l'impost de l'ISI sobre serveis, sobre la producció interna i sobre les activitats comercials, a les quals vam presentar esmenes referents a la seva entrada en vigor, però nosaltres no disposem de la informació que té el Govern per veure l'efecte real, i per això vam demanar que aquests projectes de llei vinguessin acompanyats d'un estudi que indiqués, entre altres, quines aportacions econòmiques representaven pel Govern i quina repercussió haurien de suportar els sectors econòmics implicats.

Pensem que aquestes informacions són necessàries, fins i tot abans de l'elaboració d'un projecte de llei i, amb més raó, amb projectes de caràcter tributari.

Sabem que el retard en inversió d'infraestructures viàries i la seva manca de planificació ha fet que el nostre país pateixi un greu problema de circulació degut a la saturació de les carreteres i a la falta d'aparcaments, en general.

És evident que calen més recursos econòmics per portar a terme les realitzacions necessàries en infraestructures viàries per solucionar aquest greu problema, ja ho hem dit en l'apartat que tractem sobre la fiscalitat.

L'observatori d'Andorra, que publica periòdicament el Centre de Recerca Sociològica ressaltava, a través d'una enquesta, quines són les inquietuds i les percepcions dels ciutadans sobre una sèrie de temes i la seva evolució.

El primer problema, i ja de fa molt temps i de diverses publicacions, que la societat detecta i demana solucions, és el de la circulació.

L'Administració està realitzant una sèrie d'intervencions en les carreteres seguint els projectes d'eixamples i rectificacions dissenyats ja fa temps, ja fa anys. Però aquest any, deu ser perquè s'acaba la legislatura, sembla que tots s'han posat d'acord, totes les administracions, han obert pràcticament totes les carreteres i vies urbanes, sense cap ordre de prioritats i sense pensar, és evident, que Andorra som un país turístic.

El que hem aconseguit aquest any amb aquesta mala política, és espantar als pocs visitants que ens venien

a visitar per gaudir de la natura i de la tranquil·litat que ofereix un entorn de muntanya com el nostre; per trobar-se amb un país amb obres per tot arreu, amb talls en la circulació, amb trams de carretera amb una sola via etc., en definitiva, han trobat un caos impressionant.

Des de l'inici de la legislatura hem anat repetint que calia establir un ordre de prioritats per l'execució de les obres en les carreteres, i un estudi acurat dels projectes que convindria realitzar, per eliminar d'una vegada el greu problema que representa la circulació, i no solament els caps de setmana, sinó que, fins i tot, per desplaçar-se al lloc de treball, cada dia hi ha gent que han de sortir amb més d'una hora a l'avança si volen ser puntuals.

El Govern ha de disposar d'estudis de circulació i de densitat del trànsit en les nostres carreteres que permetran posar en evidència o hauran de permetre posar en evidència els llocs conflictius i, sobretot, vista l'evolució que experimenta el parc mòbil, preveure a llarg termini els projectes necessaris i fer una reserva dels terrenys afectats que poden garantir la seva execució.

L'any passat, en el discurs d'orientació política va dir, Sr. cap de Govern que s'havia aprovat un Pla sectorial de noves infraestructures viàries, un Pla, continueu dient, que era la primera vegada que es planificava de forma global a curt, mitjà i llarg, molt llarg termini. Permeteu-me que dubti de la seva eficàcia, si és que, l'aplicació del mateix ens provoquen aquests caos circulatoris. Alguna cosa deu fallar.

He començat dient que aquest any, és el darrer d'aquesta legislatura que es celebra aquest debat, i que no faríem unes anàlisis exhaustives del que ha estat aquesta legislatura, sinó que expressaríem alguns dels punts que realment preocupen als ciutadans.

Hem intentat aportar el nostre punt de vista polític en alguns temes que entenem s'havien de ressaltar. Ens han quedat encara més temes prou importants, i més importants que aquests, citarem per exemple, l'endeutament de l'Estat, que és un tema que en podem parlar, però aquí encara tenim el debat de pressupost que segur que podem dir alguna cosa, seguretat ciutadana i la justícia, que són temes també importants, que el cap de Govern em sembla que ahir, en el seu discurs, no va pràcticament dir.

En tot cas, no voldria acabar aquest exposat sense remarcar dos aspectes polítics que considero importants:

El primer, és que Andorra ha de definir d'una forma concreta i realista, la seva estratègia de futur. I l'ha de definir a curt i mitjà termini, perquè l'evolució

que experimenta el món, es fa a un ritme vertiginós, i si no es disposa d'una bona estratègia ens portarà a prendre decisions precipitades i sense cap garantia de seguretat.

El segon és que el creixement sostenible ha de ser un pilar en el desenvolupament de les polítiques de futur, el creixement i la preservació del nostre territori han d'anar en perfecta sintonia, per evitar els problemes que comporta un creixement irracional, però aquesta no és viable sense una bona planificació que determini les voluntats reals, que no són altres que el preservar el nostre territori per les generacions futures.

L'any que ve, si Déu vol, hi haurà eleccions generals i sorgirà un nou mandat dels electors pels propers quatre anys.

Espero i confio que la política que es dugui a terme durant els propers anys, sigui molt més propera al poble, i tingui en compte les inquietuds dels ciutadans, aportant decididament les solucions a tots els problemes que patim els ciutadans d'Andorra.

Moltes gràcies Sr. síndic.

El Sr. síndic general:

Bé, a continuació pel Grup Parlamentari Socialdemòcrata té la paraula el Sr. Jaume Bartumeu.

El Sr. Jaume Bartumeu:

Sí, gràcies Sr. síndic.

Bé, a la vista del que ahir se'ns va dir, els socialdemòcrates volem començar preguntant-nos si la situació d'Andorra, tal com se'ns va dibuixar ahir per part del cap de Govern, es pot considerar acostada a la realitat.

El panorama andorrà descrit ahir pel senyor Forné ens fa pensar en algunes publicitats d'hotels, d'aquelles que se'ns donen fetes amb paper, que en diuen "couché", que mostren les habitacions sovint més luxoses i espaioses del que ens trobem, quan arribem a l'hotel.

I arribem a aquest debat amb els temes de sempre, multiplicats pels deu anys que fa que n'estem parlant.

El resultat de la multiplicació és d'una complexitat que convida poc a l'optimisme. Les il·lusions s'esvaeixen i les promeses s'esquincen.

El company Jordi Mas recordava ara la qüestió de les promeses en política fiscal i les realitats de la pràctica concreta del dia a dia.

La vostra manera de portar els afers públics fa que el Govern es contradigui, en el mes de juliol, -per posar

una data-, després prepara un desmentiment al mes de setembre, i mentrestant, a l'agost, s'ha tornat a contradir. La improvisació ha estat -és encara avui- la manera de fer dels governs liberals.

Tot i que és prou conegut que ni tan sols en política no hi ha veritats absolutes -nosaltres tampoc la tenim- resulta, avui a Andorra, força difícil anar contracorrent dels tòpics instal·lats.

Ens dèieu ahir, només començar, que els deu anys de política exterior liberal havien estat "... prolífics i valuosos".

I preteníeu que la vostra política de relació amb Brussel·les hauria "...estat coronada amb èxit". Era la primera de la llarguíssima llista d'autofelicitations que us heu autoadreçat en el discurs.

Ja us vam dir en el debat -que no teníeu gaires ganes de celebrar- el dia 17 de juny d'aquest any que la vostra proposta d'Acord de Cooperació era un paper, -no un no-paper, un paper- ple de declaracions de bones intencions, però buit de continguts concrets.

Efectivament, podeu afirmar el que us plagui en el vostre discurs-catàleg: al capdavant l'Acord de Cooperació no suposa cap avenç concret en la positiva imbricació d'Andorra en la vinculació amb la Unió Europea.

Ahir vàreu romandre fidel a la vostra política de combinar l'aparença amb l'esperar i veure: una mica de gesticulació sobre algun objectiu simbòlic, és l'Acord de Cooperació, i quant al fons de la qüestió res que pugui inquietar o dividir algun sector privilegiat.

Estem convençuts que semblant manera de fer està condemnada al fracàs. D'aquesta manera no s'esvairan cap de les ambigüitats estratègiques que suposen un "handicap" insuperable per a les opcions que cal prendre en aquest país.

Però és que, portes endins, aquest plantejament conservador, el que ja hem definit moltes vegades, com aquesta mala manera de fer l'andorrà, ja no pot arribar a tranquil·litzar la ciutadania, una ciutadania que va veure, per exemple, fa dos anys, com l'arribada de l'euro, ens acostava de manera irreversible a una vinculació més estreta amb la Unió Europea.

Al capdavant, els andorrans hauran de triar entre la voluntat d'acostar-se i associar-se amb Europa o la tàctica de fer veure que es vol canviar perquè res no canviï.

Els socialdemòcrates volem i proposem als ciutadans una relació contractual nova i més forta amb la Unió Europea.

La interdependència econòmica, que és l'espina dorsal de la mundialització, ja és al cor de la nostra economia. La vinculació d'Andorra a Europa a partir de la signatura, el juny de 1990 i l'aplicació el primer de juliol de 1991, de l'Acord Comercial amb la Comunitat Econòmica Europea és un fet econòmicament irreversible.

Competència, respecte als drets de propietat, llibertat d'empresa, recerca de beneficis, aquestes normes i principis que regulen el mercat únic europeu són, ja ho sabem tots, a Andorra, normes constitucionals.

Però, a Europa, aquestes normes, són equilibrades i compensades per altres normes que fan referència als drets socials, a la negociació col·lectiva, a la igualtat en l'accés als serveis públics, a la solidaritat i a la cultura.

Les lleis de l'economia no poden decidir, sense contrapartides, les condicions de vida, sinó que es confronten diàriament a altres lleis que regulen la vida en societat.

La política econòmica no es pot limitar, doncs, a afavorir a curt terme el creixement econòmic i l'augment exponencial de la població, sinó que s'ha d'inscriure en una preocupació per preservar el futur i s'ha d'articular amb uns objectius col·lectius, de país, exteriors, sovint en l'àmbit estrictament econòmic.

Andorra ha d'encarar avui problemàtiques tant diverses com són la preservació de la qualitat de vida i dels recursos naturals, la sostenibilitat a llarg termini de les polítiques econòmiques (tant si es tracta de riscos financers futurs com de la consolidació del règim de pensions de la seguretat social), el control dels riscos naturals o l'accés de tots al saber i a les noves tecnologies.

Es tracta d'un ampli ventall de preocupacions ciutadanes que es poden reunir sota la denominació genèrica, que tots fem servir de "desenvolupament sostenible" o, si volem emprar el terme francès "desenvolupament durador".

Però a la vista d'aquestes preocupacions, la nostra divergència amb els plantejaments lliberals, és que nosaltres estem convençuts que el nivell europeu esdevé, ben a desgrat vostre, el més adequat per una acció eficaç.

En aquest sentit, si observem, des de fora, el teixit de la societat andorrana podem pensar que es tracta d'una xarxa molt enrevesada.

Es constaten imbricacions socials diverses, que van de la política al món dels negocis, dels col·legis on s'eduquen els fills d'un i altres a les entitats

esportives i de lleure. També el parentiu sembla a vegades important per avançar en aquest país.

Aquesta interrelació és a vegades valorada pels liberals com un actiu per a l'estabilitat política. Pretenen que això reflecteix millor la societat andorrana.

Però la realitat ens fa veure tots els inconvenients d'aquesta interrelació que pot acabar generant un entrebanc per al progrés, la innovació i la lliure circulació de les idees.

Vistos, des de fora de les nostres valls, els andorrans, en general, seríem rics. Però, de portes endins, som uns rics que se senten pobres.

Els que vivim i treballem a Andorra, sabem que de la riquesa que produïm fins a la nostra capacitat d'adquirir, de comprar béns i serveis, hi ha un bon forat, a vegades un abisme, que el Partit Lliberal d'Andorra no ha intentat mai, seriosament, de solucionar.

Andorra és, avui, una demostració pràctica que, amb la tècnica econòmica de les evolucions en massa, hom pot ser globalment -com a part d'un país- més ric, però individualment més pobre.

Cada dia són més els andorrans que no tenen cap patrimoni perquè no hi poden accedir.

Només el 39,2% dels andorrans han pogut accedir, per exemple, a la propietat de la seva vivenda i encara a costa d'endeutar-se, molts d'ells, fortament, segons les dades estadístiques més recents.

Quina diferència, la nostra, amb França on el 56% de la població és propietària de la seva residència o bé amb Espanya on el percentatge puja fins al 82%.

Hi ha nocions de sentit comú que no necessiten gaires teories econòmiques: la possibilitat de comprar béns i serveis correspon, per a cadascú, al que li queda al compte del banc quan ja s'han pagat totes les despeses necessàries per a la vida de cada dia.

De manera especial quan, a més de l'alimentació, s'ha pagat el lloguer o la quota de la hipoteca que, en molts casos, s'emporten més del 60% o el 70% dels ingressos de la família.

Per això, hi ha la sensació generalitzada que només uns quants s'han sabut aprofitar de la situació d'Andorra. Andorra s'ha convertit -ho hem dit en algun altre debat- en el paradís dels espavilats, dels que se saben espavilar abans de la moratòria de la construcció, per exemple, o que sempre saben, abans que els altres, el què cal fer i quan cal fer-ho.

L'economia, comptat i debatut, és sempre la confrontació entre l'oferta i la demanda.

Si les dues són dinàmiques hi ha creixement -està als llibres això. Si l'una o l'altra fan figa, hi ha un problema.

Si les dues no tenen bona salut, que és -al nostre entendre- el que ens està passant a Andorra, hi ha crisi latent.

Keynes ja va explicar fa molts anys que la demanda fa seguir l'oferta. Aquí, a Andorra, s'ha volgut anar a l'inrevés.

S'ha volgut afavorir, per exemple, una enorme oferta immobiliària de les anomenades "segones residències" per a inversors de fora, deixant de banda la creixent demanda d'habitatge a preu raonable per als ciutadans de casa nostra.

L'economia andorrana ha mostrat un registre satisfactori de creació de renda. No ho discutim. Aquest creixement, però, es basa en una confluència de factors de dubtosa replicabilitat en el temps, ni per la conjuntura ens hem aprofitat de la conjuntura dels països veïns, ni pels factors estructurals als quals s'associa.

Si és així, el futur model econòmic andorrà no es pot considerar suficientment sòlid i robust, i més en el context de l'Europa ampliada a vint-i-cinc.

L'anàlisi en termes de benestar social, que es deriva d'aquest creixement, demostra un panorama amb força incerteses.

I és que, de fet, el creixement de la renda andorrana es produeix a un cost considerable pel que fa al benestar comunitari.

Efectivament, si ens hem de pronunciar pel nombre de grues que apareixen com bolets -més que els bolets aquest any- arreu de les nostres valls i pel nombre de camions -no només de matrícula andorrana- que circulen per les nostres carreteres i les de l'Alt Urgell, l'economia andorrana "va bé".

Però aquest "anar bé" es dona malgrat un cúmul de circumstàncies com són un sector públic "coix", amb pressió fiscal (projectes de l'ISI) que fa mal a la petita i mitjana empresa, i infraestructures de segona o tercera categoria.

No ens enganyem, l'economia no "va bé". L'economia només va fent gràcies a un sobreesforç permanent de la majoria de la societat andorrana (treballadors per compte propi que hi posen moltes hores i feina, empresaris que no tenen la vida fàcil, treballadors assalariats que sacrifiquen un millor espai social al manteniment de la feina, famílies senceres en les quals tots treballen, corren tot el dia i paguen factures pels serveis substitutoris,...).

Tot plegat fa que Andorra sigui una societat amb pitjor benestar "residual" que el que semblen reflectir les xifres liberals.

En definitiva, el que la societat andorrana ha estat sacrificant en els darrers deu anys per a la creació de riquesa implica un cost prou elevat en termes d'"estrès social" com perquè puguem considerar satisfactori el balanç de la vostra gestió.

Així, les xifres de renda que esgrimiu després de deu anys de romandre a l'Edifici administratiu de Govern no ens ho diuen tot sobre la realitat del benestar dels andorrans.

Per exemple, no ens parlen:

Primer. De la gran concentració de poder econòmic en mans d'un reduït nombre de famílies benestants.

Segon. De l'elevat cost d'un creixement material important que s'ha realitzat sobre la base de la generació de renda primària més que no pas beneficiant el conjunt de la ciutadania amb la seva distribució. No hi ha hagut subvencions a les famílies ni augment de les pensions, mentre que, paral·lelament, es malmetia fortament i duradorament l'entorn natural.

Tercer. De les taxes d'ocupació i activitat més elevades -per exemple amb l'aportació, ja n'he parlat abans, del treball dels diversos membres de la unitat familiar- i, així, amb efectes indirectes en el suport familiar de petits i grans, i en el funcionament de la llar familiar.

Llegiré una estadística que es podria semblar a la que se'ns va llegir, però que té una lectura absolutament diferent:

Any	Població total	Llocs de treball	% sobre el total
1995	63.859	30.513	47,78
2003	73.320	46.537	64,34

Aquestes xifres ens demostren que l'augment dels llocs de treball és superior a l'augment de població la qual cosa confirma que és cada cop més tota la família que s'ha de posar a treballar per poder fer front al cost de la vida.

Quart. De l'afavoriment de processos migratoris sense concert, de manera que porten retardada l'aparició de problemes de cohesió social i de pèrdua d'identitat segons com es tractin i per les càrregues socials que estan generant i generaran en un futur immediat.

Cinquè. De l'obligació de suportar un cost relatiu de la vida molt elevat, que el pateixen en major mesura la gent gran (pensionistes) i joves (en un mercat

laboral precari). Una situació, en tot cas, amb una cistella de necessitats de despesa superior a la de les comarques i regions del nostre entorn. Les cues de vehicles andorrans que baixen al mercat de la Seu els dimarts i dissabtes confirmen, també, el desequilibri dels preus al consum.

Aquest diferencial negatiu per a la majoria de persones que viuen i treballen a Andorra no ha estat mai tingut en compte en les assignacions pressupostàries públiques del Partit Liberal.

Sisè i darrer aspecte oblidat. Un sector públic raquític que indueix a la substitució del suport social d'activitats públiques per privades, familiars o individuals, davant la insuficiència notòria del finançament públic de les polítiques socials que no es correspon amb el desenvolupament -el creixement- econòmic abastat per a Andorra.

Davant d'aquest balanç dels deu anys de Govern Liberal, els socialdemòcrates entenem, que ha de ser el benestar social i no la macroeconomia desvertebradora, el fil conductor de l'actuació de les institucions públiques.

No comentarem pas -no tindríem temps- exhaustivament el vostre catàleg d'ahir: demà encara seríem aquí.

Sí que assenyalarem, tanmateix, algunes de les nombroses contradiccions que apareixen en el discurs d'ahir.

L'Euro, per exemple.

Voleu presentar ara com un gran èxit liberal l'obertura de negociacions amb la Comissió Europea per a l'establiment de relacions monetàries. Una vegada més tergiverseu. Una lectura acurada del dictamen de l'1 d'abril de 2004 del Banc Central Europeu, de la Decisió del Consell de les Comunitats Europees de 19 de maig de 2004, de la Recomanació de 9 d'agost de 2004 de la Comissió de les Comunitats Europees i, finalment, de la nota del dijous passat, dia 21 d'octubre, relativa a la reunió del Consell de Ministres d'Economia i Finances (ECOFIN) de la Unió Europea celebrat a Luxemburg, ens permet afirmar:

Que únicament s'obriran negociacions, i encara condicionades a la ratificació de l'acord sobre la fiscalitat de l'estalvi abans del 30 d'abril de 2005, -em contestareu que ja ens va dir ahir que ho ratificareu el mes de novembre-, per a l'ús de bitllets i de monedes d'euro com a moneda oficial, -ús de bitllets i de monedes d'euro com a moneda oficial.

Que cap d'aquests documents oficials de la Unió Europea diu que l'acord monetari sigui " ... per permetre l'encunyació d'euros andorrans ..." com ens va dir ahir al matí.

Això li fa molta gràcia al ministre, després ens ho deurà explicar.

L'article 4.1 de la Decisió del Consell de les Comunitats Europees de l'11 de maig de 2004 estableix expressament que Andorra no podrà emetre bitllets, monedes o substituïts monetaris de cap tipus.

El mateix article 4.2 indica, únicament, que tanmateix "... s'estudiarà la possibilitat que Andorra continuï emetent monedes de col·lecció d'or i plata denominades diners".

Diners no euros.

Els diners tots sabem que són les monedes que editaven, abans de la Constitució, els serveis numismàtics del copríncep episcopal.

El pla de sanejament de les aigües d'Andorra.

Recordeu o ens recordàveu ahir que s'ha construït més del 90% de la xarxa de col·lectors.

Oblidàveu de recordar que d'una previsió pressupostària inicial de quatre mil milions de pessetes s'ha arribat a un cost actual que supera els deu mil milions de pessetes.

Sovint les xifres milionàries només amaguen el resultat d'una mala gestió dels diners públics.

El sector agrícola i ramader.

Després de deu anys de manifestar "... clarament ... interès pel sector agrícola i ramader..." vam veure, abans d'ahir, com la Fira del Bestiar d'Andorra la Vella establia un rècord de baixa participació d'animals i de franca desil·lusió dels ramaders del país. Ni inventant-vos una nova raça de bestiar boví heu pogut traduir en actes positius les vostres manifestacions d'interès.

(Se senten veus)

El Sr. síndic general:

Si us plau!

El Sr. Jaume Bartumeu:

La crisi del tabac i les lleis contra el frau i de mercaderies sensibles.

Ja us ho vam recordar el 17 de juny del 2004: com goseu dir que heu superat amb èxit el que anomenau eufemísticament com "... la crisi del tabac..." després d'haver afirmat que a Espanya no en sabien de la missa la meitat, i haver aconseguit que el nostre país visqués durant mesos literalment encerclat, a la frontera del sud, per forces especials de repressió del contraban de tabac?

I encara diré més, com us atreviu a despatxar aquesta qüestió de la definició del contraban com a delictes en sis línies d'un discurs de quaranta-tres pàgines quan fa quatre dies -o catorze- que el vostre grup parlamentari sotmès novament a la pressió del lobby tabaquer ens demanava de tancar els ulls a una proposta de modificació de la llei per reduir, rebaixar, les sancions penals al contraban de tabac.

Creació d'empreses.

Per què no doneu la xifra de les empreses que han tancat portes i de les societats mercantils que s'han dissolt?

També n'hi ha dissortadament, i no ens n'alegrem. Però no ens les donen..

La gestió pressupostària liberal no és el que pretenen.

Per la banda de la despesa, ens trobem -ahir no ens ho va dir- amb els següents fets destacables:

Les despeses corrents han augmentat els darrers anys considerablement i dins seu, les despeses de personal, que són la partida més important, han crescut a una taxa anual superior al 10%. Aquest fet és important destacar-lo, perquè posa de manifest la necessitat de dotar al sector públic de fonts de finançament creixents.

Les despeses de capital també van créixer els anys 2001 i 2002 al voltant d'un 10% anual respecte a l'any anterior, però, en canvi, al 2003 van caure un 8%. Dins d'aquestes, les inversions reals han estat sotmeses a un ritme de variació molt important. Així, al 2001 augmentà en un 54% respecte a l'any anterior i al 2002 un 14%. En canvi, al 2003 el nivell d'inversions reals ha caigut més d'un 12%.

La taxa d'execució del pressupost és extremadament reduïda per a les inversions reals, situant-se al voltant del 40% -només el 40%- al 2001 i 2002, i augmenta al 2003 fins al 67%.

En conclusió, les necessitats financeres són creixents. Les despeses corrents, en particular les de personal, augmenten considerablement i per la seva naturalesa aquestes despeses es mantindran en el futur. D'acord amb les necessitats pressupostades, les inversions reals també haurien de créixer fortament, però a l'hora de la seva execució el ritme d'inversions reals baixa considerablement. Sembla que d'aquesta manera el dèficit públic no es dispara, però posa clarament de manifest que no es porten a terme totes aquelles inversions que segons els propis pressupostos, que heu presentat en aquesta Cambra, caldria fer. En definitiva, si certament es vol gaudir d'un nivell adequat d'infraestructures i serveis públics, les despeses públiques han d'augmentar, com

en part ja està succeint, i també hauran d'augmentar els ingressos necessaris pel seu finançament, circumstància que només es pot donar amb una reforma profunda del sistema fiscal actual.

No ens sembla, tampoc, que sigui una bona política procedir a una nova emissió de deute públic per a necessitats de tresoreria a curt termini.

Un endeutament a llarg termini -a càrrec de les generacions futures doncs- per fer front a pagaments a curt termini. Això és el que ens proposeu. Perquè, ja ho sabem, hi ha mesos que no teniu disponibilitats ni per pagar la nòmina de l'Estat.

El Túnel d'Envalira.

Aquesta obra, que qualifiquem d'emblemàtica, no està pas pagada en la seva totalitat. El ròssec pendent podria formar part, doncs, del deute amagat i no reconegut.

Però, a més, la invocació del caràcter emblemàtic d'aquesta obra sembla especialment desencertada en el moment en el qual el Govern d'Andorra ha de fer front a procediments judicials instats per la concessionària del túnel amb reclamacions milionàries.

El sector bancari.

Tres breus consideracions al respecte:

1. Les lleis bancàries desenvolupades durant l'anterior legislatura no són pas patrimoni exclusiu ni excloent dels liberals.

Recordareu que només en arribar a l'Edifici administratiu l'any 1994 vàreu retirar els projectes de llei del sector financer presentats pel Govern anterior, i fou el grup parlamentari de l'AND que les va tornar a entrar a tràmit parlamentari com a proposicions de llei.

2. La nova legislació que reforça l'INAF no és tampoc patrimoni exclusiu dels liberals. El considerable i positiu treball en comissió de les esmenes presentades per l'oposició i el redactat de la llei finalment aprovada, en donen testimoni.

3. L'acord amb la Unió Europea en relació a l'aplicació a Andorra de la fiscalitat a l'estalvi dels no-residents, no es pot llegir de manera tant esbiaixada com ho fèieu ahir.

En el debat del dia 17 de juny, el grup socialdemòcrata ja va explicar que després d'una resistència numantina a acceptar el principi mateix d'aplicació a Andorra de la Directiva europea, el vostre Govern havia anat escenificant, en els darrers mesos, una mena de "negociació" que no ha estat gran cosa més que l'assumpció de l'acord negociat i acceptat per Suïssa.

Com que persistiu a disfressar els termes de l'acord us tornem a exposar la nostra posició:

L'acord és el que és, i al Grup Parlamentari Socialdemòcrata no ens sembla negatiu per a Andorra aquest acord. No el critiquem. El que sí demanem, és que s'expliqui tal com és: es tracta de l'acceptació pura i simple, amb algunes esmenes formals, de la Directiva europea, tot i acceptant els terminis peremptoris requerits per l'ECOFIN -al maig del 2004, renovats la setmana passada a Luxemburg- per tal que la Directiva pugui entrar en vigència el 2005.

Podem entendre que el Govern vulgui presentar aquesta rendició sense condicions com el fruit d'una negociació dura i llarga.

Però no podem compartir el secretisme que contrasta amb el que s'ha fet a Suïssa. En aquell país, la qüestió s'ha pogut debatre públicament i el conjunt de documents han estat "penjats" al portal de l'Oficina d'Integració que depèn dels Departaments Federals d'Afers Estrangers i d'Economia.

No podem tampoc acceptar que s'expliquin els termes de l'acord de manera esbiaixada.

I tornarem a donar com a exemple en aquesta Sala, la peculiar interpretació que fa el Govern andorrà de l'article 12 d'aquest acord.

L'article 12 porta per títol "Echange de renseignements sur demande", i estableix clarament que Andorra romandrà obligada a trametre, a qualsevol Estat membre de la Comunitat Europea que en faci la petició o demanda expressa, cito el que diu l'acord: "... informacions que facin referència als revinguts coberts ..." per l'Acord.

L'Acord indica que en el cas andorrà, l'admissibilitat de la demanda haurà de ser pronunciada, en un termini de dos mesos, per l'autoritat judicial del Principat. Però és prou clar que hi ha acceptació del principi d'intercanvi d'informació. Aquell principi que es deia que no s'acceptaria mai.

Ho constatem, ho reconeixem i des del Grup Parlamentari Socialdemòcrata ho aprovem.

La política social

Els plantejaments liberals i els socialdemòcrates són cada dia més divergents, aquí a Andorra, en l'àmbit de la política social.

La propera discussió en aquesta mateixa Sala dels projectes de llei de seguretat social i d'atenció social ho deixaran ben clar.

Aquesta és, al nostre entendre, una de les qüestions fonamentals que tenim plantejada en la vida pública andorrana.

Andorra com a factor d'integració o com a factor d'exclusió. Andorra al servei de tots o al servei d'uns quants. I enfront d'això es plantegen avui dues opcions polítiques diferents, clarament contraposades.

La política liberal dels darrers deu anys ha generat una situació bloquejada i sense perspectives. Una situació de dimensió desconeguda, com no sigui la de romandre d'una manera indefinida en la situació actual. És el principi del qui dia passa any empeny.

El gran error –i pensem nosaltres, el greu perill- de la política liberal és que està orientada a curt termini i convida a la ciutadania a viure aclucant els ulls, contornejant les qüestions clau del futur d'Andorra.

Els socialdemòcrates no compartim aquesta manera d'intentar retardar el calendari i ajornar els venciments.

Cap referència vam sentir ahir als drets socials dels treballadors assalariats. Ni llei de garanties sindicals, ni llei de seguretat en el treball. Res, tampoc en relació a les bosses de pobresa existents a Andorra i valentament exposades per Càritas Andorrana l'any passat, en un Informe amargament criticat pel Govern Liberal.

Res tampoc, o no gran cosa, quant a la protecció a la família com no sigui la recent celebració del desè aniversari de l'any internacional de la família.

Conclusió.

Ja per concloure, el passat mes de juny vàreu decidir ajornar el debat sobre la política general del Govern. Ho vàreu justificar dient que enguany, en acabar-se la legislatura i ser el vostre darrer discurs, volíeu fer balanç dels deu anys de presidència de l'executiu.

Fer balanç no és el mateix que fer catàleg.

Nosaltres pensem que ahir, el que va fer és catàleg.

Hem començat, us agradi o no, un nou curs polític amb vells temes i nous escenaris.

Es pot viure d'il·lusions i més quan comença el curs, i se'ns proposen tantes coses sense haver enllestit les ja velles qüestions pendents.

Les coses es compliquen i hauríem de ser capaços d'aprofitar l'ocasió, no pas perquè tot quadri ni tampoc per continuar amb una política de pedaços que només ens pot permetre ser menys infeliços, sinó per afrontar de forma valenta i decidida una nova manera de fer que ens permeti avançar cap a un millor benestar social.

L'"*Association française des sciences économiques*" va lliurar el dia 16 de setembre el premi a la millor tesi de l'any 2004 al treball "*Vers une théorie économique de l'indécision*". El seu autor, l'economista Eric Danan

no deu saber que Andorra ha estat en els darrers deu anys un veritable terreny de pràctiques de la seva teoria.

La tesi premiada assenyala que la indecisió crea un desig d'ajornar l'opció, i ajuda a satisfer-se de la paraula.

I aquest és, el vostre balanç. Hem tingut durant deu anys el govern de la paraula. Pels liberals governar ha estat sinònim de tirar la pilota fora del camp. Davant les dificultats evidents, l'Administració liberal s'ha convertit en una especialista de les comissions d'estudi i dels informes a mida que, acabada la roda de premsa de presentació i propaganda, passen ràpidament vers el bany de calaix.

Una estada massa llarga en el poder d'un partit, sigui el que sigui, acostuma a distanciar els seus dirigents dels ciutadans. Sovint, fins i tot, els reclou en un altre món, de tal manera que acaben presoners d'una mena de castell encantat, d'una realitat imaginada.

I el bo del cas, és que estem convençuts que coneixeu prou bé de quins mals hem de curar el país, però en les qüestions cabdals us dediqueu a tergiversar allargant la malaltia. Abdiqueu de les vostres obligacions però voleu mantenir les vostres prerrogatives.

En política el temps perdut no fa més que agreujar els desequilibris. És, ja, molt urgent que des del Govern d'Andorra s'encari la realitat i s'acabi la política de defugir l'hora de prendre decisions, tot deixant per més tard el que seria menys costós de resoldre immediatament.

Els governs liberals no han estat valents. Han volgut deixar creure que el país no pot suportar o aguantar algunes decisions, quan sabeu prou bé que retardant-les, endarrerint-les, les feu més doloroses per a demà o per a demà passat.

Front al vostre balanç, els socialdemòcrates proposem un nou model. Un model d'equilibri entre el mercat i la societat, entre la lliure competència dels agents econòmics i la cooperació social, entre l'autonomia comunal i la solidaritat territorial.

Considerem no solament imprescindible sinó també urgent definir un model econòmic que sigui, alhora, sostenible i arrelat a la manera de ser autòctona, però també acceptable pels nostres veïns. És per això que estem convençuts que, sense minva de la nostra sobirania, l'establiment de les bases d'aquest nou model de convivència ha de ser fet en estret diàleg amb Europa, amb transparència i sense doble llenguatge.

Aquest és el repte al qual hem de donar resposta tots plegats: volem seguir encimbellats en les nostres preteses "especificitats" dels darrers trenta anys,

adoptant la línia d'un fals acostament a Europa o bé volem, pel contrari, assumir la nostra diferència però en el marc d'una bona associació amb la Unió Europea, que ens permetrà no solament ser més escoltats i respectats sinó, també, ben segur, poder influir en la definició d'unes polítiques comunes que afecten ja, i cada dia afectaran més, l'economia andorrana.

En la nova constitució econòmica que proposem la reforma tributària hi té un paper important, per la senzilla raó que és una de les eines essencials que defineixen el model d'Estat i possibiliten que aquest determini, de manera efectiva, l'assignació de recursos d'acord amb prioritats preestablertes d'interès general.

No anirem enlloc si seguim lamentant-nos que se'ns consideri paradís fiscal i no fem res per deixar de ser-ho. Els socialdemòcrates volem seriosament, deixar de ser-ho i treure aquesta etiqueta i, per això, cal obrir en conseqüència.

Proposem una reforma tributària que no sigui traumàtica ni per als nostres conciutadans ni per a les empreses del país. L'ISI ho és. Però proposem, també, que el desenvolupament tributari permeti generar més i millors serveis socials per als ciutadans i alhora, donar garanties a Europa que ens estem movent en la bona direcció.

Som, doncs, al cap del carrer. Estem convençuts que Andorra necessita no ja en els propers anys, sinó en els pròxims mesos, l'articulació d'un projecte de desenvolupament, de creixement sostenible i també d'estabilitat política capaç de donar un futur esperançador al nostre país.

Andorra necessita un nou model de creixement econòmic, i tots aquells que no pateixin una greu miopia política o no tinguin la mirada girada i ancorada en el passat, poden veure que una fase històrica d'Andorra s'ha acabat, que el model econòmic i social dels últims trenta anys ha arribat a la fi del seu cicle. Em refereixo explícitament al nostre sistema fiscal, a la legislació de les societats mercantils, a l'absència de normes clares en molts sectors, a la desregulació del mercat del treball, al comerç i al turisme poc evolucionats.

Andorra ha d'adquirir plena consciència de la pròpia força institucional que li ha donat la Constitució del 1993, escollir direccions de desenvolupament innovadores, obrir-se a relacions transparents amb els altres estats del nostre entorn europeu mitjançant l'establiment d'acords de doble imposició, i sortir així -perquè només es pot sortir així- de la llista dels paradisos fiscals.

Andorra s'ha de dotar de normes i regles clares, que donin confiança a empresaris i treballadors

assalariats, i d'una legislació que incentivi una inversió internacional positiva i no especulativa. Pensem que esdevé evident que els nivells de riquesa i de desenvolupament assolits pel país només poden ser defensats i consolidats mitjançant una política econòmica, social i institucional profundament innovadora, però sobretot valenta.

Adormir-se en les rendes del passat no és mai aconsellable. En el nostre cas no és ni factible.

El nostre país és davant una cruïlla. Calen opcions estratègiques de gran abast que estem esmentant.

Cal sortir de la zona grisa de les ocasions perdudes, de les opcions incompletes, de la timidesa, del sentit de culpabilitat, de les propostes de rebaixa, i sobretot de la improvisació.

No n'hi ha prou amb dir el que no volem ser (un paradís fiscal), i el que no podem ser (en tant que microestat amb un territori modestíssim). Cal dir què volem ser i què hem de fer per ser-ho.

I acabant ja, sobre aquesta base, assolint aquesta consciència i aquesta claredat de continguts polítics i programàtics, serà possible sortir d'aquesta zona grisa per anar cap a una sòlida perspectiva de creixement.

Això ho podem fer mitjançant un projecte de requalificació de la nostra economia, de creixement del sistema comercial i financer, i de desenvolupament de les professions liberals i els oficis.

És un projecte que, sorgit del convenciment del que no es vol ser i del que no es pot ser, agafi una opció i una direcció clara vers la transparència i l'especialització del sistema econòmic.

Tot amb la voluntat primera de millorar el benestar social i assegurar el futur d'Andorra.

És ben cert que el millor per a Andorra encara ha d'arribar. Com també ho és que haurà d'arribar de la mà d'una alternativa ciutadana. Els Socialdemòcrates estem preparats per treballar-hi positivament, al servei de l'interès general i de la gent d'Andorra.

Gràcies.

El Sr. síndic general:

Bé, doncs, a continuació pel Grup Parlamentari Lliberal té la paraula el Sr. Càndid Naudi.

El Sr. Càndid Naudi:

Gràcies Sr. síndic.

A veure utilitzant unes paraules del company Bartumeu en el seu discurs, i sobre un defecte de vista, Sr. síndic, Srs. consellers, m'he descuidat les

meves ulleres, me n'han deixat unes. Espero no fer errors en la lectura i que em perdoneu d'entrada.

Com a cap de Govern d'Andorra durant pràcticament 10 anys, el Sr. Marc Forné va tenir ahir el privilegi, -i dic ben bé el privilegi-, i també la responsabilitat, de presentar al Consell General i a tota la ciutadania el balanç de feina durant els 10 anys.

El que el Sr. cap de Govern anomena com "el seu darrer discurs sobre l'orientació política del Govern", l'ha estructurat i emmarcat en 3 parts ben diferenciades.

D'una part, el seu parlament s'ha referit encertadament a les opcions i orientacions polítiques per les que la majoria dels andorrans s'havien decantat en atorgar al Partit Liberal la majoria absoluta d'aquesta Cambra. Orientacions i opcions polítiques que el Govern ha aplicat amb el suport del nostre grup, no sols ajustant-se al pacte electoral amb els nostres electors, sinó vetllant en tot moment pels interessos generals del país.

D'altra banda, el Sr. cap de Govern ha efectuat un balanç complet d'allò que tant el Govern com el Grup Parlamentari Liberal creuen que ha permès avançar en el progrés del país i el benestar dels seus ciutadans durant els darrers 10 anys.

Finalment, el discurs d'orientació política s'ha referit també a les orientacions polítiques que considera que hauran de conformar el nou programa electoral i de govern.

Els consellers del Grup Parlamentari Liberal compartim l'anàlisi global del Sr. cap de Govern sobre les fites que s'han assolit durant els darrers 10 anys de consolidació del nou ordre constitucional sorgit de la Constitució de 1993, i especialment del nou sistema de repartiment de poders i de competències instituïts per la Constitució, i dels òrgans constitucionals establerts per la nostra norma fonamental de l'Estat.

En aquest sentit, fent també una mica de memòria històrica, crec que no serà endebades recordar l'acord institucional entre el Consell General, el Govern i els comuns sobre la delimitació de competències assolit el mes de setembre de l'any 1992. I també les intenses i fructíferes negociacions de la Comissió Tripartida que van permetre, amb el suport dels nostres coprínceps preconstitucionals, la consagració d'Andorra com un estat independent, de dret, democràtic i social, amb plena llibertat i independència, en exercici de la pròpia sobirania del poble andorrà.

I tampoc serà de més recordar que ja el preàmbul de la Constitució es refereix a la necessitat del moment

d'adequar l'estructura institucional d'Andorra a les noves circumstàncies, així com la necessitat de regular les relacions que, dins d'aquest nou marc jurídic, havien de tenir unes institucions que trobaven els seus orígens en els Pareatges.

En el nostre marc constitucional és explícita la referència a la necessitat de dotar-se de tots els mecanismes que permetin tenir la deguda seguretat jurídica en l'exercici dels drets fonamentals de la persona (que sempre han estat presents en el tarannà de la societat andorrana) i que fins llavors no tenien una regulació material concreta.

El Partit Liberal, el Grup Parlamentari Liberal i el Govern, s'han esforçat durant aquests anys per un trànsit i aplicació adequada del nou ordre constitucional, tenint present en tot moment la necessitat de perseverar en els valors tradicionals de la societat andorrana, com són la llibertat, la justícia, la democràcia, el progrés social, i el manteniment d'unes relacions harmòniques amb el món i, especialment, amb els països veïns, Espanya i França, sobre la base del respecte mutu, de la convivència i de la pau.

Tampoc s'han regatejat esforços per aportar a totes les causes comunes de la humanitat la col·laboració i l'esforç. I no s'ha descuidat la necessitat de preservar la integritat de la nostra terra, i de garantir per a les generacions futures un medi de vida adequat, aplicant el nostre lema "Virtus, Unita, Fortior", que ha presidit el camí pacífic d'Andorra durant més de 700 anys d'història, i procurant i vetllant perquè segueixi sent una divisa plenament vigent i orienti sempre les actuacions dels andorrans.

Si faig aquesta reflexió històrica, referint-me als principis i als valors principals consagrats, ja en l'exposició de motius de la nostra Constitució, és perquè el parlament del Sr. cap de Govern ha evocat, amb major o menor mesura, pràcticament tots els principis inspiradors de l'Estat andorrà proclamats per la Carta Magna a què m'he referit anteriorment. I entre aquests principis s'han tingut sempre presents els de la promoció de la llibertat, la igualtat, la justícia, la tolerància, la defensa dels drets humans i la dignitat de la persona.

Crec que és bo, després de 10 anys de Govern del Partit Liberal, recordar aquests principis, que formen part de la nostra història i del nostre present, i que han de servir per a la preservació i el progrés del nostre país de cara al futur.

És ben cert, però, que no hauria pas gosat recordar els esmentats valors, fonamentals per a la societat andorrana, si l'acció política i de govern del Partit Liberal s'hagués apartat dels mateixos.

Però, tal com ens va dir ahir el Sr. cap de Govern, ben legítimament després de 10 anys d'exercici en el càrrec, i consten en el seu discurs d'orientació política, l'acció política del Govern s'ha ajustat en tota circumstància als mateixos. Vetllant pel seu compliment i per la seva efectiva aplicació en el marc dels programes polítics que hem presentat i sotmès als ciutadans en les diferents eleccions que s'han succeït durant els darrers anys, i que ens han permès governar (com recordava ahir el Sr. cap de Govern), durant 10 anys.

Durant aquests anys el Govern Liberal ha guiat el país amb la fidelitat al seu compromís amb els ciutadans, en un context històric molt variable i evolutiu, tant a nivell extern com a nivell intern. Per estar a l'altura, el Govern ha fet prova de la capacitat necessària i d'una flexibilitat en la seva acció constant per adaptar el Principat d'Andorra al nou ordre constitucional (penso que ho ha fet de manera encertada des de la responsabilitat que la Constitució li confereix), i també per mantenir i assegurar les nostres bases de progrés i de benestar social.

Malgrat les crítiques que el Govern ha rebut en moltes ocasions de manera injusta i injustificada (els grups d'oposició l'han titllat massa sovint i amb massa lleugeres de manca d'objectivitat i de manca d'imparcialitat i de rigor), no han impedit el compliment dels compromisos del partit Liberal de cara a la ciutadania, amb plena responsabilitat.

És indiscutible que el Govern Liberal ha aportat durant tots aquests anys un període d'estabilitat política que feia temps que no es donava. I és aquest context el que fa possible la seguretat (tant preuada en el nostre país), la confiança i el progrés.

Fent les passes oportunes en l'acció de Govern des del tradicional seny andorrà i moltes vegades des del sentit comú, vetllant per l'interès general del país i adoptant decisions sovint difícils o polèmiques, però sempre convenients. I cal dir que, en tot cas, necessàries per recuperar moltes de les mancances del nostre país després de llargs períodes de manca d'adopció de les oportunes decisions, moltes vegades sacrificades per mers interessos partidistes.

No repetiré pas el que ha aconseguit el Govern Liberal durant aquests anys de mandat. A la completa i genuïna explicació del Sr. cap de Govern d'ahir em remeto, tot felicitant-lo per haver sabut conduir el país, en exercici del seu càrrec i de la confiança atorgada, i dues vegades renovada, de la manera més adequada durant tots aquests anys. Més tenint en compte les múltiples dificultats que la gestió d'una societat adulta i complexa com

l'andorrana planteja cada dia, amb majors i legítimes exigències i aspiracions per part de tots.

Crec, però, que sense ànim exhaustiu serà bo recordar, -i aquí em permetreu que faci a l'inrevés del Sr. Jaume Bartumeu-, que els reptes amb que va començar la legislatura en l'àmbit de la política exterior han estat assolits, tant pel que fa a la projecció dels valors de l'estat a l'exterior com pel que fa a la defensa dels nostres interessos.

El Govern ha projectat en tot moment a través del Ministeri d'Afers Exteriors una política exterior sense estridències, com correspon a un petit país com el nostre, però de manera eficaç i rigorosa en la projecció del compromís constitucional a què em referia a l'inici d'aquesta intervenció. En especial amb les grans causes comunes de la humanitat, i amb una adequada presència i negociació en els diferents fòrums internacionals, començant pels nostres veïns immediats, Espanya i França, amb els que tenim unes relacions excel·lents, seguint per la Unió Europea i els seus entorns, l'Organització de les Nacions Unides i els diferents països i organismes internacionals.

Entre els convenis assolits penso que cal destacar (i felicitar-ne al Govern) l'èxit dels acords en la política de relacions amb Brussel·les, l'acord de cooperació conclòs com a eix central de relació entre Andorra i la Unió Europea, els acords sobre circulació de persones, la participació en el projecte de la construcció europea i, particularment, del projecte de Constitució europea.

I molt especialment, a nivell de la fiscalitat de l'estalvi, amb l'obtenció d'un text annex que reconeix l'exforç andorrà en aquesta matèria, trobant un acord acceptable per les parts negociadores que garanteix el manteniment del secret bancari, un dels sectors clau del país.

En tot el que es refereix al medi ambient, la xarxa de col·lectors, la recollida selectiva de residus en el marc del Pla de sanejament de les aigües d'Andorra, i l'aplicació del Pla nacional de residus, amb les importants inversions que s'han efectuat per resoldre mancances que s'arrossegaven des de feia anys, han de contribuir decisivament al compliment del mandat constitucional que ens obliga a restablir i mantenir, per a les generacions futures, un equilibri ecològic racional en l'atmosfera, l'aigua i la terra.

El sector agrícola i ramader del nostre país també s'ha tingut en compte, portant a terme de forma efectiva i real una política agrària adequada tenint en compte el paper clau de l'agricultura i de la ramaderia, tant com a sector productiu de l'economia, com per al manteniment i la conservació

del medi i d'una activitat tradicional en el nostre país.

També s'han efectuat les degudes actuacions i esforços en el marc de les infraestructures viàries i de comunicació que, tot i que avui poden arribar a ser un problema, en un futur milloraran la competitivitat del país i, sobretot, alleugeriran i, segurament, arreglaran un dels grans problemes que tenim avui, que és el trànsit.

Igualment, en el de la política sanitària, la cultural, en l'educació i en els necessaris equipaments escolars, sense descuidar la política social, tal com ens havíem compromès en el nostre programa electoral, que ha estat complert en els seus aspectes substancials.

En l'aspecte sanitari, les actuacions efectuades han permès que Andorra sigui considerada per l'OMS com el quart país del món en matèria de sanitat. Malgrat els grans reptes de seguretat que es plantegen a nivell internacional, a Andorra s'ha mantingut intacta i millorada la seguretat ciutadana. D'altra banda, la licitació de la nova seu de la justícia, ha de permetre dotar aquest important servei de les dependències adequades per a la seva missió.

Cal recordar que tot això s'ha fet en un context econòmic complex i variable, tant per motius interns com per incidències exteriors.

Pel Partit Liberal és ben clar que la condició bàsica per a la millora del nivell de vida i del benestar és una economia dinàmica i un sector empresarial motivat. Un sector que ha de poder treballar en les degudes condicions per atendre les necessitats i la demanda, tant dels consumidors interns com dels turistes que ens visiten.

I tal com deia el Sr. cap de Govern en el seu discurs, els indicadors econòmics demostren que la situació i l'activitat econòmica del país han progressat, amb el reforçament del sector comercial, amb una bona competitivitat en el sector de serveis, i amb un sector de la construcció dinàmic i que és un bon sector inductor de l'economia.

L'economia i el progrés social (amb la presentació a tràmit dels projectes de llei de la seguretat social i d'atenció social) s'han reactivat amb les polítiques del Govern Liberal d'aquests anys. Sense perjudici de la necessitat òbvia d'haver-se d'esforçar cada dia -i encara més- en la consolidació del sector serveis, i de cercar altres sectors per diversificar la nostra economia, donant als empresaris i als prestadors de serveis les eines legals i pràctiques adequades perquè la seva activitat es pugui desenvolupar amb llibertat, il·lusió, confiança, seguretat i sense traves indegudes.

En aquesta mateixa línia, el model fiscal més adequat i convenient del país continua sent, donant ple suport a les paraules del Sr. cap de Govern, el que ja s'està implementant, generalitzant l'impost indirecte d'un tipus impositiu baix a tots els sectors. I això per poder recaptar (sense excessives càrregues per als empresaris, els consumidors i els usuaris), els recursos per fer front a les polítiques necessàries en l'àmbit de l'educació, de la sanitat, del medi ambient, de les infraestructures, de l'habitatge, i tantes altres que són necessàries i a què tenen dret els ciutadans i els visitants del nostre país.

Acceptant globalment i sense reserves, doncs, el discurs sobre orientació política del Sr. cap de Govern d'ahir, i el balanç positiu d'aquests darrers 10 anys (que ha permès mantenir i avançar en el progrés del país i el benestar dels seus ciutadans en un marc de seguretat, estabilitat i confiança), el nostre grup creu que és arribat el moment de valorar el què s'ha aconseguit, el què tenim, i de parar-se un moment per fer un exercici de reflexió responsable. Reflexió adequada perquè el progrés i el benestar general del país es projecti de cara al futur, en un marc de creixement adequat per Andorra.

Doncs, el balanç de les fites i realitzacions assolides no ens ha de fer caure en la satisfacció ni en l'autocomplaença, perquè és ben cert que al país se li plantegen cada dia reptes i necessitats noves i cada vegada més complexes.

En aquest sentit, de cara al futur, si se'm permet una expressió col·loquial, caldrà tenir el cap fred i el nord ben clar.

Caldrà tenir present el què hem estat, el què som i el què volem (o podem) ser tenint en compte les nostres especificitats, els nostres actius i els nostres valors.

I sobretot caldrà vetllar, encara més, perquè aquests no es vegin malmesos o degradats, tenint present una idea que sembla imprescindible, que és la idea de la proporció, de la proporcionalitat amb el que és raonable per Andorra i convenient per l'interès general, i per assegurar la perennitat de les nostres institucions i del país.

Pensem que caldrà treballar amb responsabilitat, fugint de la superficialitat i examinant les situacions amb esforç, treball i rigor, creient en allò que fem, cercant el millor per Andorra, per nosaltres i pels nostres fills, amb la necessària entrega i solidaritat, ja sigui a l'avantguarda o a la retaguarda, a primera línia, a segona o a tercera, cada un des del seu propi treball o responsabilitat perquè el país ho necessita (potser més que mai), davant dels reptes de futur que se li plantegen.

Cal que Andorra continuï sent, amb les necessàries adaptacions i canvis, un país en què valgui la pena viure i treballar pels que som d'aquí, i un destí per venir pels que ens visiten com a turistes o per qüestions professionals.

En aquest sentit, creguem que és hora de plantejar-se un marc de creixement futur per Andorra. Plantejament que caldrà fer tenint en compte de forma metòdica els principals aspectes de la conjuntura actual en tots els àmbits (socials, econòmics, de regulació, de factors interns, de l'entorn extern i altres), amb un diagnòstic encertat, i adoptant les mesures legislatives i altres necessàries.

Creiem fermament que després d'aquests 10 anys des de l'aprovació de la Constitució i del progrés i creixement del país, és arribat el moment d'efectuar una reflexió sobre el futur d'Andorra.

Doncs, tal com he dit, Andorra ha experimentat una evolució notable en les darreres dècades, i aquests últims 10 anys de Govern Liberal hi ha tingut molt a veure.

L'evolució és el fruit, entre altres factors, de molts esforços tant individuals com col·lectius en els diferents àmbits de l'economia andorrana, això ho sabem tots prou bé.

Aquesta evolució s'ha basat fins ara en una estructura econòmica en què el pes del sector extern en sentit ampli (les importacions, les exportacions, el turisme) hi ha tingut un pes fonamental.

Tanmateix, aquest creixement econòmic passat no és cap garantia de futur, tant pel que fa al nombre de visitants i de pernoctacions (que han disminuït) com pels sectors del comerç minorista i de l'hoteleria (que són dos dels sectors claus del país). Hi ha alguns indicadors que fan pensar, com poden ser el volum de les importacions en algunes categories claus o la relativa erosió de les tradicionals avantatges d'alguns productes.

Per altra banda, Andorra està sotmesa a un conjunt de canvis rellevants, tant de caràcter extern com de caràcter intern. Externament, el país es troba en un procés avançat de discussió de la seva articulació futura en el nou entorn europeu; i internament, els canvis són manifestos. I certament, aquests elements han de tenir una importància determinant sobre el model futur de país.

Tots aquests elements (canvis en les tendències i necessitats socials i econòmiques, i canvis importants en l'entorn extern i legal), han de comportar, a l'entendre del nostre grup parlamentari, una profunda reflexió.

Més concretament, cal recordar que l'economia andorrana està basada en bona part -entre altres- en

4 pilars fonamentals que són els que concentren la major part de la població activa del Principat: el comerç; l'hoteleria i el turisme de neu, de muntanya i d'aire lliure; el sector de la construcció i annexes, i un sector financer molt competitiu.

Un examen d'aquests sectors ens permet constatar:

Que el sector del comerç minorista ha experimentat una evolució que no és del tot satisfactòria els darrers 3 o 4 anys. Malgrat els esforços realitzats pel Govern durant aquests anys, hi ha factors que dificulten la marxa dels negocis, com són la necessitat cada vegada major d'infraestructures viàries i d'aparcaments, l'increment de preus, la necessària implantació dels nous impostos indirectes, o els previsibles augments de la seguretat social.

En els darrers anys hi ha hagut una expansió del sector hotelier, però amb una certa disminució de les pernoctacions i de l'ocupació hotelera.

Les infraestructures es presenten, també, com un factor rellevant dels factors que poden -en aquest moment- crear alguna dificultat, però que a curt termini afavoriran l'activitat. L'augment de la competència i una certa disminució de l'ocupació, pot arribar a erosionar els preus de manera que es dificulti l'atracció d'un turisme de qualitat, el que també tindria incidències en el comerç minorista.

El fort creixement que va caracteritzar el sector financer en la segona meitat de la dècada dels noranta, s'ha moderat en aquests darrers anys. Segurament hi ha influït la caiguda dels tipus i l'evolució negativa dels mercats, i en part també hi pot afectar la futura introducció de la fiscalitat per als no residents, o la sofisticació cada vegada major dels clients.

La construcció ha mantingut el seu creixement en els darrers anys, exercint un paper destacat com impulsor de l'activitat econòmica.

Però no sembla que aquest creixement s'hagi de mantenir indefinidament, i les perspectives empresarials i algunes de les darreres modificacions legislatives poden apuntar cap a possibles dificultats.

Aquesta situació econòmica s'està produint en un context d'importants canvis per Andorra, tant a nivell social, laboral i econòmic intern, com a nivell extern i l'entorn legal del país.

Des d'una dinàmica europeïsta, Andorra es troba en discussió (encara que en estat avançat, amb el gruix de la feina feta) amb les diferents institucions europees sobre quina ha de ser la seva futura articulació en el nou entorn.

D'aquestes discussions en sorgiran -sens dubte- canvis interns a nivell legal en diferents àmbits. I aquests canvis poden tenir un impacte significatiu

sobre el manteniment i la prosperitat d'Andorra. En aquest sentit caldria harmonitzar l'articulació d'Andorra amb Europa, sempre conservant les especificitats i els diferencials del país, d'acord amb el model de creixement econòmic i social que es vulgui plantejar.

En paral·lel, Andorra s'està dotant cada dia d'un nou marc legislatiu que permeti l'avanç del país. Algunes lleis estan en discussió i altres s'han aprovat, i han de tocar o toquen ja aspectes tant diversos i importants com l'educació, el sistema social, els contractes laborals o el sistema impositiu.

Sembla clar que aquestes lleis determinaran en bona mesura el mode d'avanç del Principat d'Andorra en els propers anys, ja que, per un costat, establiran el seu model social i econòmic, i, per altra banda, estructuraran les finances públiques i faran possible la contribució necessària a l'erari públic dels diferents agents econòmics.

Novament, la manera en què es produeixi aquest desenvolupament legislatiu tindrà conseqüències directes en l'organització social i econòmica dels diferents sectors i, indirectament, en la competitivitat de les diferents empreses.

Estem convençuts que els propers anys seran crucials per orientar el model de creixement del país, que es veurà afectat per l'entorn indicat. I és necessari encertar amb el model a adoptar, i identificar clarament quines són les condicions perquè es realitzi amb èxit.

Es planteja, doncs, la necessitat de fer explícit el model futur d'una manera pragmàtica i ordenada. Aquest model ha d'assegurar la viabilitat d'Andorra a mig i llarg termini, i ha de permetre la definició d'un marc de referència que orienti les diferents accions internes i externes a adoptar. Al mateix temps, ha de proporcionar coherència i possibilitar l'establiment d'un programa que emmarqui l'estratègia del país per als propers anys.

Tenint en compte aquest marc, el Grup Parlamentari Liberal creu que cal definir les aspiracions i el model futur del país, determinació del pes relatiu dels diferents sectors d'activitat, la identificació de sectors de futur i el posicionament competitiu de cada sector.

Cal establir, igualment, el marc de referència del país, identificant adequadament i amb rigor les condicions necessàries per assolir amb èxit les aspiracions volgudes i comuns a tots els sectors, com la regulació legal, les infraestructures, etc., amb una visió per sectors en un pla d'iniciatives prioritàries.

I, sobretot, caldrà tenir ben clares les aspiracions globals del què vol ser Andorra a mig i llarg termini

com a país, concretant els principals elements socials i de l'estructura econòmica necessaris per aquesta finalitat.

En definitiva, l'orientació política del Govern Liberal durant els darrers 10 anys ha estat l'adequada. Els fruits, el progrés i la prosperitat del país són a la vista, i per això felicitem al Sr. cap de Govern i a les persones que han ocupat les diferents carteres ministerials durant tots aquests anys pel balanç de feina feta i pel seu bon criteri de govern.

Tanmateix, ens sembla que ara cal fer una reflexió sobre el futur per assumir amb responsabilitat i rigor, i també amb il·lusió i confiança, els reptes presents i futurs que té plantejats el nostre país.

La política del Govern Liberal durant aquests anys, amb el seu cap de Govern, Sr. Marc Forné Molné, ha estat la més encertada en el context en què ha treballat, i aquesta és la línia en què ens cal continuar.

I farem el necessari perquè així sigui, amb el ple convenciment que el nostre país i els seus habitants hi tenen tot el dret, sense cap mena d'excepció.

Gràcies Sr. síndic.

El Sr. síndic general:

Bé, a continuació té la paraula el Sr. cap de Govern.

El Sr. cap de Govern:

Sí, gràcies Sr. síndic.

Tal com és tradicional, si em permet, com que tinc tot de notes per ordenar, li demanaria, si us plau, si pot suspendre la sessió uns minuts, jo diria que fins a les 12 ja n'hi ha prou, per poder continuar després. Si em permet?

El Sr. síndic general:

D'acord.

Doncs, se suspèn la sessió per uns 20 minuts.

(Són les 11.40h)

Es reprèn la sessió.

(Són les 12.15h)

El Sr. síndic general:

Si us plau, Srs. consellers, es reprèn la sessió amb la intervenció del Sr. cap de Govern.

Sr. cap de Govern teniu la paraula.

El Sr. cap de Govern:

Gràcies Sr. síndic.

Bé, la intensitat i la profunditat de les intervencions dels tres presidents de grup mereixien aquesta interrupció, i per això l'he demanada, per ordenar una mica els papers per contestar-hi, i també per reconèixer les coses que podem reconèixer del que s'ha dit aquí.

En referència al Sr. Jordi Mas, en primer lloc, a veure, sap vostè que es va intentar -és cert- arribar a un acord sobre temes transcendents, i sí que li he de dir que havia de reconèixer ahir, i podia fer-ho, però implícitament ja hi era, però també ho faig aquí sense que m'he n'hagi d'amagar, que alguna de les propostes que vostès feien també les feiem nosaltres, i van ser incorporades, i per tant, considero que comptàvem amb el suport també de vostès, encara que la taula no va poder continuar; però sense que fos atribuïble a vostès.

Els serveis ens han preocupat sempre, però en el nostre programa també ho marcàvem, i vostès li han donat una importància rellevant i ho celebro. Podem coincidir perfectament en això.

En canvi, hi ha altres punts que vostè ha analitzat de la seva manera; i hi ha hagut un tema que és recurrent i que en parlen tots els grups parlamentaris i el Govern també, que és el tema del creixement, i sobretot el tema de la construcció.

Quan vostè parla que estem en un moment delicat i diu que la moratòria s'havia d'aixecar per la part dels terrenys consolidats, però després parla de la bombolla immobiliària, és clar, si la moratòria quedés aixecada més aviat, o no s'hagués fet, la bombolla immobiliària segurament seria més gran. Per tant, no és fàcil. Jo admito que no és fàcil saber que s'ha de fer en cada moment.

Amb aquest tema a Andorra no ha passat res gaire diferent d'altres llocs. L'única cosa de diferent és que és veritat que tots plegats hem tardat massa a prendre mesures adequades per ordenar el territori: Però s'han fet i sempre que es fan aquestes mesures hi ha una mena de bombolla. Però aquesta bombolla ve naturalment induïda per l'economia dels estats veïns, molt especialment d'Espanya, en la qual, a Espanya també hi ha hagut un creixement immobiliari molt més gran que en altres llocs d'Europa.

Pel que fa al que nosaltres vam fer, nosaltres hem fet mesures per facilitar l'accés a l'habitatge, i això incideixo, ja, ara amb el que ha dit el Sr. Jaume Bartumeu en relació amb la propietat d'immobles -després m'hi estendré una mica més-, però nosaltres pensem que en els 10 anys, i està clar i està

demonstrat, que en els 10 anys ha crescut la part de construcció per venda a gent del país en relació a la part de lloguer. No és el millor. Havien d'haver crescut les dues coses, segurament. Però sí que vam començar amb els crèdits de fa quasi 10 anys, fa 9 anys, però les circumstàncies dels interessos i el preu del diner van canviar tant, que ja al cap de poc temps ja no era la millor solució per continuar posant-ne en el mercat. N'hi ha d'altres, per això hem creat el Departament d'Habitatge per fer-ho.

El que també he de dir i reconèixer, que algunes de les lleis s'han pogut votar amb consens dels tres grups, algunes amb un dels grups de l'oposició i altres amb l'altre, i algunes amb tots. No totes amb tots, això està clar. És normal, no? Hi ha coincidències més clares amb coses essencials amb vostès que no amb el Partit Socialdemòcrata, probablement, però també n'hi ha algunes de les quals vostès se n'han volgut apartar, com el tema de la nacionalitat en algun punt, no pas en gaires punts.

Per tant, sobre l'estratègia de futur, sí que puc dir que el que vostè ha anunciat aquí, i això també ho ha fet el Sr. Bartumeu, i de fet em donen tots dos la raó en una cosa. Ahir el Sr. Bartumeu em criticava, ja, al sortir de la sessió que havia fet el primer *meeting* del Partit Liberal de la pròxima campanya. A veure, si avui el que s'ha fet aquí no són dos o tres *meetings*, també, de campanya electoral de cadascun dels nostres grups, els que ens hauran escoltat podran jutjar-ho. Té molt contingut, naturalment, aquest debat, del que jo em pensava i estava convençut que tindria, d'anàlisi d'una feina feta durant 10 anys que he sigut l'honor de ser cap de Govern, i també d'algunes perspectives de futur.

Vostès, d'alguna manera, tenen, segurament, més llibertat, -com també em va recordar ahir el Sr. Bartumeu-, per dir el que volen posar en el seu programa, perquè també m'ho va dir el Sr. Casals en el diari, dient que "espero que el cap de Govern no gosi dir el què faran l'any que ve, perquè hi haurà un altre candidat". A veure, hi haurà un altre candidat, però el Partit Liberal és el mateix. Jo encara en sóc president i encara que només fos un simple membre del Partit Liberal, els meus companys segur que m'escoltaran, poc o molt, el que jo els pugui dir de cara al programa. Per tant, tots hem fet aquí el que era obvi que fariem: parlar del futur sota l'òptica del què hem fet i del què fariem si governéssim els uns o governessin els altres. I per tant, aquesta sessió s'ha convertit en això, en una bona part de perspectives de futur pels partits.

Les que vostè ha exposat, Sr. Mas, estic segur que en un 95% les podríem subscriure. I segurament n'hauré de parlar, n'hauré de parlar a nivell de

programa, potser no. Però, realment no he vist res amb les quals puguem estar molt separats.

L'efectivitat vol dir poder-lo realitzar. Això és una altra cosa. Altre tema és fins a quin punt podíem haver-ho fet abans, i fins a quin punt no ho hem fet, i per què no ho hem fet? I també, fins i tot, per què no es va fer abans?

I també li he de dir, que vostè mateix va ser ministre durant molt poc temps d'un Govern, en el qual es va encomanar, per exemple, el Pla viari. I aquest pla el vam rebre nosaltres. Vostè ja no era ministre quan va arribar. Si vostè l'hagués rebut, el seu Govern segur que l'hagués analitzat i n'hagués tret la part útil i la part menys útil. Nosaltres vam continuar tenint-lo present, i l'hem continuat fent servir parcialment per algunes de les obres que hem fet, i per tant és un patrimoni adquirit del país.

Com també ho era, certament, el tema bancari, les lleis bancàries que es van fer abans que els lliberals tinguessin cap aspiració a estar en el Govern. I això s'ha de reconèixer.

Una altra cosa són les lleis bancàries i, per exemple, els crèdits tous es van poder posar en marxa quan la situació bancària es va resoldre, quan van desaparèixer els recursos i quan es va arribar a un consens molt positiu per l'erari públic andorrà, en el qual els bancs van començar a participar, seriosament i de manera important, en el pressupost.

Pel que fa al Sr. Jaume Bartumeu, el Partit Socialdemòcrata, lògicament, les desavinences són molt més grans. I a veure, jo voldria... una part molt important l'ha centrat en el tema d'Europa, però com que hem parlat ara mateix de la construcció, sí que voldria dir que quan es parla de xifres, és clar, les xifres es poden mirar de moltes maneres. Vostè ha dit que el 39% dels andorrans tenen propietat. Segur que es refereix al 39% dels habitants del país. Em sembla que hi estem d'acord.

Però, és clar aquesta és quasi la mateixa que a Alemanya. A Alemanya on ara mateix hi ha govern socialista, però n'hi ha hagut d'altres. A Espanya sí que és més important, segur, molt més, i a França també. Però no es pot comparar el que no és comparable per una senzilla raó. A Andorra arriba la gent amb immigració d'una manera que no ha arribat ni a França, ni a Espanya, ni a Alemanya. Això fa que la gent que arriba en un país recentment, tenim un 50% de solters a Andorra, i no pas andorrans, sinó de molta gent, també, que ve de fora, amb famílies monoparentals o sols.

Això s'ha de tenir en compte, perquè és clar, un país que creix com ha crescut Andorra en població, no pot pretendre que tothom, al cap de tan poc temps, pugui tenir una propietat. Podem aspirar a què sigui

així, i és un bon desig per tots que pugui ser així. Però en països com Espanya, fa molts anys que consoliden una situació i que consoliden una població, i la immigració que ara arriba, -em sembla que deien l'altre dia un 7 o un 8% d'immigrants-, és una gran preocupació per a Espanya, en un país de 44 milions d'habitants.

Sí que hi ha molta més propietat a Espanya, però perquè la població no s'ha mogut significativament des dels últims 40 anys. En canvi a Andorra, amb l'augment de població que hi ha, i amb l'augment de nacionalitat, fins i tot, desproporcionat en relació amb altres països, també. L'adquisició de la nacionalitat andorrana no ha seguit, de cap manera, el creixement vegetatiu dels andorrans. S'ha incorporat moltíssima gent amb el canvi de lleis que va començar abans de la Constitució i just amb la Constitució, i molt abans també, amb els andorrans de segona, etc. Hi ha hagut un increment tan gran de població, i també d'andorrans, que aquests números no serveixen, no es poden comparar d'aquesta manera. En canvi, sí que podem dir igual que a Alemanya, que és curiós. I això no ens excusa de res. La voluntat és que pugui ser així.

Una altra cosa que vaig dir un dia, també, és que les xifres d'estadística andorranes no contenen algun aspecte que potser s'haurà de demanar que ho continguin, també, com és la quantitat o la part de residències secundàries de gent d'Andorra fora d'Andorra. Que ho abarca tot, això no abarca solament els xalets que puguin tenir la gent d'Andorra a la platja, o els pisos, sinó també, les cases que compren els residents d'Andorra, que després de 20 o 30 anys d'estar a Andorra, prefereixen comprar-se una casa al seu país d'origen, i tornar-hi amb la casa legítimament i ben volgutament comprada gràcies al seu treball a Andorra.

Per això aquestes estadístiques són difícils de dir. L'estadística és una manera de dir coses que no són sempre veritat. Això ho diuen els tècnics mig en broma. Aquest cas és flagrant que és així. No podem dir que Andorra només el 39% té vivenda en propietat, perquè en realitat, primer, és més que això, perquè les vivendes que són a fora no hi són, i segon, ho hauríem de posar en relació a la gent que ha vingut a Andorra de nou i el temps que, lògicament, una persona que treballa en un país pot aspirar a comprar una vivenda al cap d'un cert temps. Que em sembla que és raonable que sigui així.

Per tant, en això hi ha una interpretació diferent de les dades.

Amb el que també diferim, amb la manera d'interpretar i amb la manera de dir-ho, és amb la

política europea, és clar. Nosaltres en política europea hem tingut l'assessorament d'en Pedro Solbes, exministre socialista del primer govern del Sr. Felipe González, ministre d'Europa després, durant molts anys, i ara una altra vegada ministre i vicepresident del Govern. És una persona que va fer un treball magnífic, però a més a més, com no podia ser d'una altra manera, com tots els treballs que es fan sobre Europa, el que vostès han encomanat és un treball magnífic, certament, però penso jo que nosaltres sense desmerèixer a ningú, el Sr. Solves té un avantatge, i és que ha estat això, ministre i ministre d'Europa. Per tant, és una persona que està en la realitat de les coses i treballant amb el dia a dia dels pobles i dels països i del seu país concretament, ara mateix.

En tot cas, les aportacions que fan els tècnics que vostès han contractat es poden tenir en compte. Hi ha dubte en algun aspecte, però la línia que hem marcat nosaltres en política exterior, és la que els andorrans han volgut. Perquè al programa ho portàvem així. Nosaltres dèiem que faríem aquests passos de la manera que els hem fet. I ho hem fet amb l'acord majoritari de la nostra població.

La política exterior seria bo que s'hagués pogut fer amb consens. Però el consens no pot voler dir que un grup parlamentari que té 6 consellers ha d'imposar el seu criteri a un grup parlamentari que en té 17. Si hi ha discrepància fonamental i final sobre aquest tema, ha de prevaler l'opinió majoritària, Això, a tot arreu és així. La democràcia porta a això. I és així fins ara, i espero que continuï sent així.

A partir d'aquí, parlar que l'euro no està consolidat. Miri, els documents també se'ls hi pot fer dir el que es vol, però s'han de llegir tots. Hi ha documents, aquest mateix que és la carta del Sr. Crispaten dirigit a ell per la Noelle Lenoir i el Ramon de Miguel diu quina: "convention sur la frappe de l'euro et de monnaie de collection en euro, comme pour les autres états européens à dimension petite de nations territoriales." "Frappe de l'euro" i després, també, de monedes de col·lecció, les dos coses. Estem negociant això, òbviament, no estem negociant una altra cosa. S'hagués pogut fer com a San Marino i a com Mònaco. No es podia fer com San Marino i com Mònaco en aquell moment. Eren diferents circumstàncies perquè ells tenien convenis amb els estats veïns en aquest tema, i Andorra no en tenia cap.

A la carta rebuda fa tres dies o fa dos dies del Sr. Joaquin Almunia, membre de la Comissió Europea ens diu que: "La Comissió s'ha vist confiada la responsabilitat de conduir les negociacions d'associació amb la banca europea a França i a Espanya, i us informa que ha estat d'acord en

començar aquest acord, per un acord monetari." L'acord monetari vol dir fer euros, evidentment, no una altra cosa. En aquest cas ja està, i a més anem cap a aquesta línia i no cap a una altra.

Pel que fa al gran debat que aquí segurament en el debat del pressupost serà més obvi, i em sembla que vostè, Sr. Bartumeu, havia preferit deixar pel debat del pressupost molts temes, que jo també els deixaré, sobre el finançament del país, sobre el finançament de l'Estat i les despeses. Ho ha fet breument, i per tant, jo tampoc m'hi estendré esperant que d'aquí molts pocs dies ja tindrem el primer debat de totalitat i després el debat d'esmenes.

Però nosaltres hem marcat una pauta i l'hem seguida. Altrament, a mi em sembla que la manera com vostès enfocaven el sistema tributari va canviar. Hi va haver un moment que va canviar i van enfocar-ho dient que les circumstàncies havien canviat, i s'havia d'anar cap a un nou sistema.

Nosaltres hem mantingut la línia. No dèiem mai que no hi havia d'haver impostos. Jo no crec que ho hagi defensat mai això. Jo defensava que els impostos havien de seguir en la línia de ser impostos indirectes, i sempre ho he dit, en funció que Andorra és el país amb una població més petita i que rep més visitants del món, o d'almenys de la nostra Europa, i per tant, amb tota lògica, la part dels impostos indirectes ha de prevaler sobre la dels directes; perquè totes les persones que vénen a Andorra volen que les infraestructures els ajudin a viure bé a Andorra. I per tant, tots els que ens vénen a visitar han de participar amb els seus impostos indirectes, com a tot arreu, a què les infraestructures s'adeqüin a aquesta allau de visitants, que esperem que sigui més gran i que pernoctin més, tal com el Sr. ministre de Turisme no es cansa d'intentar amb un èxit difícil, perquè les circumstàncies mundials són les que són. El tema preus, avui dia, és un drama. Quan es pot anar de Copenhaguen a Istanbul i estar-s'hi una setmana, teòricament, de 5 estrelles per 300 euros, comprendran que aquesta política a Andorra no la pot seguir, perquè no pot competir amb això. No es pot competir amb l'entorn pròxim d'Europa, només d'Europa, ja no parlo d'Àsia, i per tant, s'ha de competir amb una altra cosa, amb qualitat, com s'està fent.

Un altre tema que voldria destacar, que Déu n'hi do! Tants com n'hi ha en podria destacar molts, però quan hem parlat i torno a parlar del tema de les idees sobre Europa. Amb Europa, nosaltres hem hagut de prendre les nostres responsabilitats, i ho hem fet. Ahir ho vaig dir prou clarament, i això implica, doncs, un treball continuat i un treball que quan un país el posa en una línia s'acostuma a seguir. Nosaltres penso que el podrem seguir, perquè està

ben encaminat. Tenim una bona relació amb els estats europeus i amb l'Europa mateixa, i això no ens priva de dir les mancances que també nosaltres veiem en el sistema europeu en moltes coses. Una d'elles és la que es refereix a la manera com es controlen segons quins tràfics per tots els països europeus. Mentre que a Andorra hem fet un esforç importantíssim, amb unes lleis molt dures que vam fer, i que les vam fer -recordem-ho una vegada més- malgrat que els lliberals vam ser els únics, que vam voler, des de feia molts anys, augmentar les taxes del tabac. Cosa que no s'havia fet, i que en aquesta Sala no es volia que es fes. L'oposició es va oposar a l'augment de taxes del tabac més d'una vegada en aquell moment, quan estàvem en minoria, fins i tot.

A partir d'aquí, nosaltres hem fet un esforç molt gran, que el Sr. Bartumeu ens l'ha recriminat, sobre l'increment de les despeses de funcionament en el pressupost. A veure, les despeses de funcionament de personal, sobretot, l'increment d'aquesta partida s'ha de tenir en compte, però una cosa és l'increment de totes les persones que treballin, que l'han tingut gràcies a l'acompliment, a la gestió de l'acompliment, que ha representat una millora dels salaris per la major part dels funcionaris de l'Administració general, però també s'ha de tenir en compte que cada any, des de fa molts anys, com a mínim, pràcticament la meitat de les noves contractacions corresponen a l'Escola Andorrana, i una bona part més, també, a la Policia.

Doncs, a veure, tots estem d'acord en què l'Escola Andorrana és un esquema que es va fer amb un consens de tot el país, i que s'ha de potenciar, i que tots li donem tot el suport. Però té unes conseqüències immediates. com que l'Escola Andorrana, gràcies a la seva direcció i a tota la gent que hi treballa, és més atractiva en algun cas que en algun altre, que els altres sistemes; està creixent més exponencialment del que creix el conjunt de les escoles, o del que no creixen algunes, perquè algunes no creixen.

Per tant, estan creixent molt més, i per tant, necessiten molt més personal i moltes més instal·lacions. Per tant, quan parlem d'un creixement del capítol 2 sobre salaris generals, la gran part d'aquest augment de les despeses de funcionament ve donat per l'Escola Andorrana i per la Policia. I no ens en queixem. No ens en queixem gens, perquè el ministre d'Educació és el que defensa aquesta partida i poc li podem discutir, perquè s'ha hagut de fer i es fa necessàriament i amb ganes de fer-ho. I això qualsevol govern ho hauria de fer sense que se li pugui recriminar. Però és clar, les dades s'han de relativitzar tal com ha de ser.

Tornant a Europa, i perdoni Sr. síndic que vagi una mica d'un costat a l'altre perquè depèn de les notes que he pres.

Quant a la rendició sense condicions, avui ens ha gratificat amb algunes noves frases que vostè sap fer molt bé, com a frases, com a frases fetes, moltes vegades, aquesta última "el paradís dels espavilats". Aquesta és nova, me l'he apuntat bé, perquè és una de significativa, això del "paradís dels espavilats".

Això, lamento haver-ho de dir, i va en la línia en què, en algun moment vostè, que és natural i que, a més a més, té uns companys diferents dels que tenia abans, estic segur que incideix això amb la manera, amb el tarannà, això del "talante" que diuen allà a baix, el tarannà d'Andorra, les persones som com som, i intentem, doncs, intentar polir les nostres arestes i etc., i vostès, segurament, i jo crec que és així, i em sembla que ho percep la gent, procura donar una imatge de candidat a cap de Govern, com ja ho va fer fa 4 anys, fins a un cert moment, més moderada i més tranquil·la, perquè estic segur que molts dels seus companys no li deixarien fer d'una altra manera, com és lògic. Però, no obstant, a vegades li surt també la natura, com a tots, a mi també em passa a vegades, i quan ho fa, doncs, és clar, continua dient coses i fins i tot les escriu, que ja veu que tinc aquest llibre que me l'he llegit atentament, és clar. Llavors, quan vostè diu i ho firma en aquest llibre, que "un país amb la cultura, la creativitat i el potencial d'Andorra no pot ser presoner dels seus fills més desaprofissats i de gestors que distorsionen i amaguen la realitat"; aquí, sincerament, com és diu ara col·loquialment es passa varis pobles i varies parròquies juntes, perquè desaprofissat vol dir literalment persones mancades d'escrúpols morals. Però jo voldria saber a qui es refereix quan vostè parla que Andorra és presonera dels seus fills més desaprofissats. Potser ens ho explicarà. Si es tracta dels que governem, ja ens defensarem tots nosaltres dient que això és una bajanada. Si es tracta de persones de les famílies que vostè hauria fet referència, les grans famílies, no sé, famílies bancàries, famílies de grans magatzems, famílies de grans negocis, famílies de grans terratinents... ho haurà de concretar. Però desaprofissat vol dir mancat de criteris morals, i em sembla que això no ho havia de dir vostè. Jo no ho hagués posat mai en un document, perquè això se li pot recriminar, i em sembla que no dóna una imatge de la persona que hauria de ser un bon candidat a cap de Govern.

A més a més, també, malgrat que es pot posar tothom la pell que vulgui, de corder o del que sigui, o de vaca bruna, perquè la vaca bruna existia abans que la creéssim ara.

(Se sent riure)

No l'hem creat ara, sinó que ja existia. Això, el que passa és que no en vaig parlar en el meu discurs.

No deixa de ser que a vegades no hem d'oblidar que durant aquesta legislatura el seu grup parlamentari, el seu partit, ha portat als tribunals, repetidament, ministres, directors i alts funcionaris de l'Administració, augmentant una crispació, que jo considero, sincerament, que era innecessària en aquest punt.

Per això, també he de dir que no solament les idees són importants. Tota la referència que ha fet vostè a l'economia, la compartim bastant. La voluntat que Andorra sigui competitiva l'hem de compartir.

Les societats que s'ha referit, -faig un apunt aquí-, ha parlat de societats vostè, i ha dit que n'hi ha que han tancat. És clar, negocis tanquen i obren, però la realitat és que al 94 n'hi havia 2500, i ara n'hi ha 5700. I de comerços n'hi havia 5700, i ara n'hi ha 7009. Segurament n'hi ha hagut de tancats, però també hi ha hagut una altra cosa: la racionalització del registre. Ens vam trobar, i vostè quan va ser ministre ja s'hi va trobar també i ho sap, amb molts negocis i societats que estaven registrats i que no existien. No feien res. I al moment que es va començar per part del Govern i per part dels comuns a taxar aquestes existències, van desaparèixer, perquè no existien. Això també s'ha de tenir en compte, són maneres d'interpretar les dades que es diuen de manera abstracta.

Deixi'm parlar un moment d'infraestructures, doncs. Nosaltres hem tirat endavant coses que afecten i no és fàcil, que són les que afecten més, -com ha dit molt bé el Sr. Mas-, la ciutadania andorrana. Primera preocupació dels andorrans i de la gent d'Andorra: el trànsit, les dificultats del trànsit. Jo avui estava a Ordino i he baixat, i he tardat 32 minuts. És massa, és pot baixar amb 10 minuts d'Ordino al centre d'Andorra la Vella. Però hi ha gent que tarda més, perquè si d'Ordino te'n vas a Sant Julià o te'n vas a Encamp, encara costa més. Això segur. I 32 minuts d'Ordino a Andorra no és el pitjor. Hi ha hagut dies molt més complicats segons les hores, perquè si surts a dos quarts de vuit encara és pitjor, he sortit una mica abans.

Però és clar, aquesta feina és complicadíssima, però l'estem fent. Millor dit, hem seguit alguna part del Pla viari que es va fer amb el Govern anterior i que no va poder ser posat en pràctica. Per què? Perquè el Sr. Mas va deixar de ser ministre perquè va caure aquell Govern.

I aquí incidiré amb el tema de la credibilitat. Nosaltres hem fet un treball amb constància. Ahir ho vaig destacar, hem estat 10 anys governant. Hem

fet el que creïem que havíem de fer, hem fet un programa. No ha sigut fàcil. Hem intentat ajuntar a la sensibilitat liberal persones que abans no hi eren, o que almenys no s'havien donat compte que hi eren, tot i que pensaven el mateix. I per tant, hem constituït un partit que ha obtingut la majoria absoluta dues vegades a les eleccions generals, i cal no oblidar-ho, molt recentment, només fa un any, una majoria de 5 comuns sobre 7, de manera bastant significativa, perquè abans només en teníem 3.

A partir d'aquí, és clar, els electors són els que decideixen si els programes i el que expliquen la gent, i el que aquí diem o el que perceben després a la premsa, etc., és veritat, s'ho creuen o donen credibilitat al que ho diu. Nosaltres em sembla que ens han donat aquesta credibilitat, perquè ens han donat suport i ho hem pogut fer. No sé si els electors... a veure, jo entenc molt bé que els reagrupaments polítics de les persones puguin fer que, avui, es trobin en aquesta Sala amb el Sr. Bartumeu, persones que van deixar de tenir majoria a causa de la qüestió de confiança que el Sr. Óscar Ribas va perdre aquí mateix, i que la va perdre pels vots contraris, essencialment, de Nova Democràcia.

Jo ho entenc en els polítics, perquè les persones que volen servir al país com els que estan aquí de l'antiga AND, volen servir al país amb les millors circumstàncies i amb les millors sensibilitats que troben, i ells avui coincideixen, lògicament, amb els idearis socialdemòcrates. Però, la qüestió és oblidar si, també, però hi ha gent que els costa de dir, a veure, han passat aquestes coses i no sé si poden passar o no, jo no vull fer la campanya de la por. Però, és clar, com vostè, contínuament, va dient que Andorra és un cul de sac, i que Andorra està en una situació caòtica, i que en això no s'ha fet res. També tenim dret a defensar-nos d'alguna manera.

Jo penso que els electors tenen bona memòria, i aquest és el tema. Per això en vaig parlar, perquè penso que se n'ha de parlar. Els electors han de saber, i sobretot els més joves, que potser fa 10 anys no tenien... bé tenien 8 o 9 anys, no tenien cap dret polític, és clar. Moltes d'aquestes coses no les han sabut si no se'ls hi diuen, no?

I per tant, aquí s'ha de tenir en compte això, també, perquè el que el país necessita, en primer lloc, i ho ha tingut durant 10 anys, és estabilitat política, possibilitat de discutir temes, possibilitat d'acceptar com hem fet, com estem fent i com seguirem fent el temps que queda de legislatura, propostes de l'oposició i suggeriments per les esmenes que l'oposició pugui fer. Són ben vingudes. Vostès ho saben, estem discutint alguns projectes de llei o proposicions de llei i que tenen el suport del Partit Liberal i del Grup Liberal, tot i venir de l'oposició, i

serà així. Podia haver estat més així, segurament. La crispació que hi va haver en un cert moment potser no va ser la millor, perquè això hagués pogut anar més endavant. No es pot demanar que al mateix temps que està rebent una escomesa a tots els fronts sobre un tema en concret, puguis negociar tots els altres amb cara de bon amic.

Per tant, jo penso que la nova situació que es presentarà, -i això sí que penso que tinc, lògicament- que sí que tinc tot el dret de pensar i d'opinar què és el que el Partit Liberal proposarà als electors, com vostès han dit aquí que proposaran als electors per la part del seu programa, quan es discuteixi la nova campanya electoral. Serà el moment de tornar a presentar aquest balanç, de tornar a explicar, perfectament, quina és la credibilitat que té cadascú, i que els electors ens la donin o ens la retirin. Serà en aquell moment en què, una vegada més, veurem quina és la capacitat de convèncer que tenim, en funció d'una obra, és clar. En funció d'una obra de 10 anys de Govern, una obra complicada, a vegades, no tota la que haguéssim volgut fer, no totes les realitzacions que ens hagués agradat tirar endavant, però amb una eficàcia molt més gran.

M'ha dit, per exemple, vostè, que sobre temes socials potser només hem fet l'aniversari. I aquest llibre de la guia de recursos d'atenció social és força instructiu, sobretot pel que fa el ministeri sobre temes socials. No val la pena que el llegim tot aquí, però sí que és bo que se sàpigui que no és solament un aniversari dels 10 anys de la família. És molt més que això.

Quant a reforma de tributs un últim punt. Al passar d'un sistema a un altre, ha dit un moment o m'ha semblat entendre, si no vaig equivocat, que no perjudicaria a ningú. A veure, si no perjudica a ningú, no pagarà ningú. Això no és així. Vostè ho sap. No ho dec haver entès bé. Qualsevol sistema tributari fa pagar a algú, i ha de pagar algú i ha de pagar el màxim de gent possible. La nostra via l'hem portat cap a aquesta línia, i em sembla que seguirà en aquesta línia, i la procuraré recolzar.

A partir d'aquí, Sr. síndic, jo vull abreujar la meua intervenció, perquè potser és una mica saltar d'un tema a l'altre, però és ben difícil de fer-ho d'una manera continuada.

En tot cas, sí que si hagués d'intervenir per última vegada en aquest debat d'orientació, vull agrair al Consell General tot el temps que m'ha atorgat per parlar en aquesta Sala i de dirigir-me a tots vostès durant aquest temps. Hi haurà ocasió de tornar-ne a parlar, però em sembla que tractant-se del meu últim debat d'orientació política, ho havia de dir aquí. Els agraeixo a tots vostès d'haver-me suportat o d'haver-

me donat suport, els que me l'han donat, i d'haver-me suportat els que no m'han donat el suport.

Moltes gràcies.

El Sr. síndic general:

Passem, doncs, al torn d'intervencions dels grups parlamentaris.

Pel Grup Mixt intervé el Sr. Jordi Mas, teniu la paraula.

El Sr. Jordi Mas:

Gràcies Sr. síndic.

Bé, Sr. cap de Govern, ens alegra que finalment, ja pràcticament a l'acabar la legislatura ens comencem a retrobar amb temes, sobretot, amb els temes de les relacions amb Europa, amb els temes com són l'obertura cap a serveis. Un tema que nosaltres vam iniciar per parlar-ne, i que per tant, vostès, avui, estan recollint.

La llàstima és que hem estat tant temps en poder coincidir, perquè, segurament haguéssim pogut elaborar un projecte d'acord molt més ampli i ambiciós que el que avui s'ha signat, que és l'acord de cooperació.

De totes maneres, vull recordar una cosa. Vostè, m'ha semblat entendre que deia que en aquell moment també en parlaven de serveis. Jo recordo molt bé, i els que estaven en aquella taula negociadora, la posició del Govern en aquell moment era la famosa comunitarització del trilateral, i pràcticament no es deia res més; i quan nosaltres ja havíem portat un primer document de reflexions que parlàvem, justament, que convenia obrir les negociacions cap a serveis.

Bé, la seva explicació sobre la moratòria, el problema que comportaria si s'aixeca, i la bombolla que jo mateix he inserit, perquè avui penso que tots estem d'acord en què estem vivint una bombolla immobiliària, una inflada important, i jo la determino, pràcticament, arrel de la moratòria. No vol dir que sigui l'única, també hi pot haver la pressió econòmica dels països veïns, i això ja ho hem viscut altres vegades. Però sí que és cert, i ho vam poder constatar en aquell moment, que a través de la moratòria hi va haver molta entrada de demandes de construcció, i per tant, molta venda d'apartaments, perquè pràcticament es posa tot a la venda, i el que nosaltres demanàvem, que molts d'aquests s'haguessin pogut posar a lloguer, la qual cosa facilitaria, una mica més l'accés a l'habitatge.

De totes maneres, nosaltres entenem que sí, que efectivament, al contrari de vostè, si la moratòria

s'aixeca parcialment, jo penso que pot pal·liar bastant aquests problemes. Perquè no vol dir que torni a inflar la bombolla immobiliària, i que es torni a construir desordenadament, perquè únicament es podrà construir en els terrenys consolidats, i per tant, allí ja hi ha tots els serveis, i únicament complementarà l'oferta de vivenda que avui hi ha. I per tant, jo penso que això no farà l'efecte contrari que vostè ha mencionat.

Realment, el que són les vivendes, les polítiques per poder accedir a la vivenda, nosaltres proposàvem aquesta, i n'hi ha ben d'altres, com poden ser els crèdits tous, tot i que els tipus d'interès avui són baixos, però penso que analitzant acuradament el funcionament econòmic i el funcionament financer, jo penso que es pot arribar a buscar la fórmula per poder-hi accedir. I si no recordo malament, hi ha gent que ja n'estan proposant en altres administracions.

Amb el consens que hi ha hagut o que no hi ha hagut, millor dit. Vostè ha dit que hi havia hagut consens amb algunes lleis, consens amb alguns grups, és evident. Això és la vida parlamentària ordinària dintre del Consell General, i per tant, hi ha posicions polítiques que determinen l'acció de cada grup. Vostè ha mencionat, justament, la de nacionalitat. Jo l'havia mencionat també, perquè era un dels temes en què volíem un consens, però fèiem referència a què no ens importava el nombre d'anys, que aquí va ser en el debat que es va fer en les dos modificacions que hi ha hagut o a les dos discussions que hi ha hagut amb propostes de llei o proposicions de llei; sinó que nosaltres ens referíem a preservar la identitat nacional, que enteníem com un efecte important aquesta obertura sense poder pal·liar el que són els problemes que avui hi ha detectats per adquirir la nacionalitat andorrana.

Jo penso que s'ha de ser valent en aquest aspecte, i anar més enllà que això. Vull dir que no es tracta de posar a 15, 20, 18 o el que sigui. Jo penso que s'ha de fer una política global i decidida amb una bona determinació. Estem *anclats* a dintre d'Europa. Estem amb tractament, justament, amb la Unió Europea. Qui sap en el futur què serem amb Europa? I per tant, jo penso que la visió d'un polític ha de ser una visió de futur, i no pas una visió a curt termini.

I aquest tema, sobretot és important, -i ho vaig comentar en aquells debats-, perquè hi ha regions i nacions de la vora que estan fent una defensa aferrissada del que és la seva pròpia identitat. I per tant, jo penso que nosaltres tenim l'obligació al mateix temps, encara més de tenir-la, a part que tenim l'obligació històrica de preservar la nostra nacionalitat dintre d'aquest nou món.

Bé, els discursos que s'han fet, vostè ha comentat que és un discurs polític i de futur. Evidentment, són programes, pràcticament molts l'han fet. Nosaltres hem intentat fer un discurs molt esquemàtic, tampoc ens hem allargat molt en el temps, però sí que hem volgut ressaltar quins són els problemes que nosaltres entenem que avui hi ha a la societat, i que durant aquests anys tampoc s'han aportat solucions concretes, per moltes raons.

Vostè diu que podria compartir el 90 o el 95% del nostre discurs en aquest aspecte. També ens alegra en aquest sentit, però també pensem que és tard. Perquè jo penso que hem desaprofitat, en tot cas, aquests 4 anys per poder aportar aquestes mesures conjuntament. Però, també, entenc que no podia ser de cap manera, i ja ho he dit, vostès van assolir una majoria absoluta, i per tant, no necessitaven de ningú per governar. I els únics consens que hi han hagut aquí, vull recordar que, pràcticament han vingut dels grups parlamentaris a través de les comissions o de les reunions. Jo vull recordar la Llei de finances comunals, també hi va participar el Govern, però va ser una iniciativa dels grups. I després hi han hagut comissions que estan treballant amb un bon consens, i que per tant, el fruit del treball es veu a la realitat, amb el qual, nosaltres encara ens gratifica en el sentit que pensem que hi ha molts temes en què s'ha d'arribar a buscar el consens, de la manera que sigui, però penso que és bo.

Efectivament, el tema de la circulació i del Pla viari que vostès han seguit, nosaltres hem dit que s'està treballant amb aquells plans que hi havia executats abans. Abans hi havia la xarxa de nous vials, després hi va haver el Pla viari, després hi va haver la llei de carreteres, bé el famós projecte de noves carreteres. Però és clar, el que convé, i em sembla que ja ho he dit al discurs, vostès van començar fent alguna comissió, algun estudi o un pla general. Més aviat el que convé és una aplicació de polítiques valentes i decidides, perquè si avui ens trobem amb aquest problema, és perquè l'època -i torno molt més enrera- en què hi havia la xarxa de nous vials, que deu ser cap al 75, hi havia una xarxa de nous vials però hi havia unes reserves de terreny, les condicions jurídiques eren unes altres. I és clar, avui el problema que ens podem trobar, i sobretot si hi ha aquest boom immobiliari important, és que es comencin a edificar terrenys i després no tindrem els terrenys suficients per donar sortida.

Acabaria amb les reflexions que ha fet el president del Partit Liberal en el seu discurs, les últimes reflexions. Jo penso que van en la línia que nosaltres hem defensat. És un moment... no és un moment, jo penso que ja a l'inici de la legislatura ja era el

moment de reflexionar i de parar una mica i de veure cap on volem encaminar aquesta Andorra que tots treballem per poder-la orientar cap a un bon sentit, no? I penso que aquestes són les paraules que hem volgut fer passar com a missatge, no avui ja, des del nostre primer discurs en aquest Sala.

Moltes gràcies.

El Sr. síndic general:

Pel Grup Socialdemòcrata, té la paraula el Sr. Jaume Bartumeu.

El Sr. Jaume Bartumeu:

Sí, gràcies.

Bé, intentaré seguir el mateix ritme d'endavant i enrere que ha fet el cap de Govern en la seva intervenció.

El creixement del país, la bombolla immobiliària, això s'embrancha amb el que ens ha dit el president del Grup Parlamentari Lliberal. Bé, ja costa haver-los de dir que sembla que hagin estat 10 anys per adonar-se que fa falta una llei del creixement.

A veure l'habitatge ha crescut, no ha crescut? Aquí, evidentment, no estem d'acord amb les estadístiques, i altres utilitzacions. Hem de comparar, té raó, el que és comparable, perquè és clar, comparar Andorra amb França i Espanya, sembla raonable. És el mateix àmbit cultural, relacional, fins i tot, gairebé social. Comparar-ho amb Alemanya no és viable, però fins i tot, ni aquesta comparació crec que pot ser utilitzada a favor del Partit Lliberal. I m'explico. A Alemanya hi ha menys percentatge de persones que volen accedir a la seva vivenda, perquè hi ha un gran parc immobiliari de pisos tipus HLM, habitatges de lloguer moderat. I això aquí no ho tenim. I per tant, si ens compara amb Alemanya, més al nostre favor, Sr. cap de Govern. Ja ens agradaria ser com Alemanya. Perquè molts ciutadans d'aquest país voldrien tenir la protecció social que tenen a Alemanya, i l'accés a l'habitatge en les condicions relació amb el salari o els guanys de cadascú que tenen a Alemanya. Per tant, ho vol comparar amb Alemanya, comparem-ho. Tampoc li sortirà bé la comparació, penso jo.

Telegràficament, també, i ja ho ha dit el company Jordi Mas, feia falta, i ja ho ha reconegut ara, que es reconegués, perquè ahir no es feia, que amb nombrosos textos de llei hi ha hagut una intervenció important de la minoria parlamentària en els seus diversos components. ja ho ha reconegut i no cal que hi tornem.

El que passa és que em permeto posar-li de manifest que això demostra una contradicció en el seu discurs, després ja arribarem quan ens vol fer passar una vegada més, especialment a mi, perquè em té un afecte especial, ja ho sabem, per l'home del ganivet entre les dents, no? Això no és així, i aquesta legislatura ha permès demostrar-ho, i ja tornarem a parlar, no gaire estona, perquè crec que la meua persona no es mereix tanta dedicació i tanta afició, però ara li contestaré això.

Europa, és clar que diversos governs lliberals, i si em permet pre-lliberals, perquè ahir a la nit vaig tenir l'ocasió i el plaer de saludar l'excap de Govern, Sr. Josep Pintat, doncs que governs anteriors hagin agafat assessors socialistes, especialment del sud dels Pirineus, doncs, deu demostrar que la nostra família política té gent molt competent i preparada, només demostra això.

Ara, és clar, no li faci dir al company Pedro Solbes el que no diu el seu informe. El seu informe li parla d'acord de cooperació, però també li parla d'acord de cooperació, i sobretot, el seu informe que és de l'any encomanat a la legislatura anterior, el que sí que diu és que han de prendre decisions ràpidament. Cosa que des que es va fer el seu informe fins ara no crec que hagi estat un consell molt seguit. I el Sr. Solbes pot tenir, com vostè ha insinuat molt hàbilment com sempre, millor competència i coneixement, jo no li discutiré, que els nostres dos assessors actuals, però com que vostè ho sap i no ho diu, jo li recordaré a vostè i a tots els aquí presents, que el nostre equip de treball estava encapçalat fins el dia que va ser elegit president del *Congreso de los Diputados*, en el qual amb una voluntat que l'honora de mantenir la neutralitat va deixar de formar part del nostre equip, estava encapçalat pel company Manuel Marin, que suposo que no em dirà que té menys capacitat i menys competència que el Sr. Pedro Solbes. I no és pas aquí el lloc on nosaltres hem d'atribuir certificats d'aptitud.

El tema d'Europa que avui ja hem notat que fa mal, és això de la "frappe de l'euro", dit altrament de l'encunyació. És clar, nosaltres hem saltat a fer aquestes precisions pel que vostè va dir. Si vostè no hagués dit que tenia un acord per encunyar euros, nosaltres no li hauríem dit res d'això. Perquè, fins i tot, hem d'afirmar que és una qüestió relativament secundària en relació amb la matèria europea. Però és clar, els textos diuen el que diuen, i que després de mobilitzar tot el personal del Ministeri d'Exteriors durant mitja hora o tres quarts d'hora, l'únic que em pugui portar aquí per arrebatre les meves manifestacions, és una carta en la qual algú li diu a algú altre, per molts títols de ministre que tingui, que s'ha de parlar de la "frappe de l'euro" quan tots els

documents que li he citat i que tinc aquí, que són documents oficials de la Comissió de les comunitats europees, del Consell de Ministres de les comunitats europees i del Banc Central Europeu i de l'ECOFIN, diuen el contrari.

En fi, és clar, en podem discutir sobre l'ús de les paraules. Que ara vulguin negociar, i que els textos que jo he esmentat no els hi prohibeixin de negociar, jo hi estic d'acord. No ho discutiré pas, això. Però que és evident que els textos en l'estat que estan avui, només és perquè ens autoritzin a utilitzar l'euro. Perquè com vostè sap, i no ens ha explicat, el mateix informe del Banc Central Europeu de l'1 d'abril del 2004, ens recrimina a Andorra, i per tant ens recrimina a tots, -no al Partit Lliberal perquè nosaltres també ho vam votar i ho tornaríem a fer-, ens recrimina a Andorra el fet d'haver adoptat unilateralment i sense permís -per dir-ho així- l'euro com a moneda oficial. I com que ens recrimina això, també ens diu que no volen que encunyem euros.

Això és el que diuen els textos oficials de la comissió, no aquestes cartes que ara ens ha llegit, i que suposo que sense arribar a demanar la seva tramesa per l'article 5 ens hauran d'arribar un dia o altre aquí al Consell General, no?

Impostos. Jo crec que el que li havia manifestat una certa contradicció entre les seves posicions polítiques i la seva pràctica, la paternitat de la primera manifestació no és meua, és del company Jordi Mas. Jo m'hi he afegit a la seva manifestació, però és que només m'ha contestat a mi amb això.

Diu que la interpretació del que jo he dit abans és que farem impostos que no perjudicaran a ningú, i que això és impossible. A veure, el que és impossible és explicar als ciutadans i als empresaris que han de pagar uns impostos i que facin grans saltirons d'alegria. Això sí que és impossible.

Que la ciutadania andorrana al 2004 en general i els empresaris en particular, han arribat, no sé si amb l'ajut del conjunt de les forces polítiques o sense el nostre ajut, a veure la necessitat, la indefugible necessitat de contribuir per millorar les infraestructures d'aquest país, és una evidència que no cal ser socialdemòcrata per constatar-la. Jo el que estava dient amb la paraula "perjudicar", és que s'ha de fer un dibuix tributari que no perjudiqui directament a les empreses. Si ho he d'explicar més ben explicat, ho explico ara. Un ISI perjudica a les empreses segons el nostre criteri, perquè fins i tot, una empresa que estigui entrant en pèrdues haurà de suportar l'ISI. Aleshores, nosaltres per això diem que no perjudiqui, perquè ens sembla que podem fer uns impostos que vagin sobre beneficis i que, per tant, perjudicaran menys, que evidentment, a final d'any,

a la gent li perjudicarà a la butxaca. Això segur. Però jo no he dit que la gent no hagués de pagar.

L'impost indirecte tal com vostè el planteja, reduirà el diferencial de preus al qual, paradoxalment, també feia referència. Per tant, ens pot comportar menys vinguda de turisme comprador si reduïm el diferencial de preus, i a més a més, segur que també, aquesta càrrega tributària suplementària tindrà una evident repercussió, i això sí que perjudica en la pèrdua de poder adquisitiu de les persones que viuen, que resideixen a Andorra.

Increment del personal al pressupost. El diari de sessions demostrarà, que nosaltres no li hem recriminat al Govern lliberal que hi hagi un increment de pressupost en personal. El que li hem dit és que aquest desequilibri que s'està creant i que no ens explica, perjudica el nivell de despeses, amb els recursos escassos que tenim, el nivell de despeses necessàries en inversió; i per tant, que fa falta més ingressos. Això és el que jo li he dit. No podrà dir ni avui ni cap dia, perquè en el Diari de sessions dels 4 últims anys demostra que, cada vegada, que els successius ministres de l'Interior, perquè n'hem conegut dos en aquesta legislatura, ens han portat aquí un augment de policies, han tingut en nosaltres els millors advocats d'aquesta Sala, amb tots els respectes pels parlamentaris del Grup Parlamentari Lliberal. I això surt al Diari de sessions. Per tant, no vulgui pretendre que nosaltres hem dit que no hi hagi increment de personal.

Pel que fa a l'Escola Andorrana, ja que vostè -ja hi anem arribant- vol furgar en buscar preteses divisions dins de la casa dels altres, jo no furgaré, però només li recordaré, i això són comentaris, que vostè no els hagi sentit mai i estic convençut que no els creu, però no més tard que el dinar del Consell de Sant Tomàs de l'any passat, se sentien uns comentaris de membres destacats del grup parlamentari, i probablement, també, del Govern lliberal, perquè si no fossin destacats, no serien al dinar del Consell de Sant Tomàs, en el qual la voluntat de consolidació de l'Escola Andorrana, jo diria que estava subjecta a inventari, Sr. cap de Govern. Per tant, no ens vulgui dir aquí, a nosaltres, com a efecte dialèctic de debat que nosaltres no volem increment de personal, perquè no volem consolidar l'Escola Andorrana, vagi en algun debat del seu grup parlamentari i em sembla que allí hi té una mica de feina a convèncer-los que això ha de ser com vostè diu i nosaltres hi estem d'acord.

Miri, ja he dit que volia ser telegràfic, perquè no crec que haguem de parlar gaire estona de la meua persona, pot parlar del programa del Partit Socialdemòcrata. Deu anys no, però quatre anys ben bons se'ls està passant periòdicament intentant veure

si vostè pot fer sortir aquesta mena de dimoni que està convençut, i més que convençut, que voldria que sortís; i no surt, és clar, doncs, deu ser que no hi deu ser tant com a vostè li agradaria.

Jo no m'agrada discutir de qüestions que s'escapin dels discursos polítics allà on no toca. Aquesta referència al llibre ja l'esperàvem un dia o altre, perquè ja la va fer en unes declaracions a la premsa escrita, i algun dels seus companys de partit que van a les tertúlies radiofòniques, doncs, ja s'ha ocupat, ben legítimament, d'intentar-hi treure punta al llapis.

Com que ja som grans i sabem llegir, vostè ho ha llegit, diu: "fills desaprensius i de gestors". No diu mai aquesta frase que jo he firmat, que assumeixo i de la qual no canvio ni un punt ni una coma, de passada perquè no caldria això, però li dic, perquè vegi que no cal que vulgui posar falques ni tascons allí on hi perdrà l'estona i encara, potser, s'hi picarà els dits. Aquest text l'he firmat jo i l'assumeixo jo, però ha estat discutit, modificat, esmenat i aprovat pel grup parlamentari. Per tant, no és el dimoni sol que ho ha fet això. Però en tot cas, aquesta frase diu: "desaprensius i de gestors". En cap moment, perquè el dia que nosaltres creguem que li hem de dir alguna cosa, -amb tots els respectes, però tampoc ens hi posem guants-, en cap moment diguem que les persones que estan assegudes aquí o les que hi eren i que ara no hi són, -perquè hi ha hagut canvi de ministre-, siguin desaprensives. Nosaltres, el que diem, és que en aquest país, hi ha determinada gent que és desaprensiva. Que poden ser els espavilats! I no cal que vostè em digui "bé, digui si són el Pepet o el Manelet". Són gent que tots coneixem, vostè també, i que se'ls en va la mà a l'hora de vendre's el país. És tot. Això és el que diu en aquella frase i no en una altra. Que els gestors no són els bons! Oh, miri, això és el propi de la democràcia. Nosaltres estem aquí a l'oposició parlamentària perquè entenem que no són els bons. I a més a més, és clar, si entenguéssim una altra cosa, doncs, ja hauríem fet una demanda per participar en aquell procés d'unificació que vostè ens ha parlat quan ha engegat el retrovisor, el procés d'unificació de la família liberal. Si haguéssim pensat que els gestors podien ser magnífics, doncs, potser ens hauríem apuntat al carro si ens haguessin deixat ser-ho, no? Això, potser, també, ja no ens ho vam plantejar.

Lligat d'esbiaix amb tot això, a veure, allò de la fiscalia. Nosaltres hem anat a la Fiscalia, el grup parlamentari, no el partit, el grup parlamentari va decidir anar a la Fiscalia perquè es dilucidés si hi havia eventuais responsabilitats. Aquí no hem de fer debats -penso jo-, és el Sr. síndic que ho ha de decidir, benentès, però jo crec que aquí no hem de

fer debats d'advocats, sinó de parlamentaris i de governants. Però és evident que no és el mateix una denúncia que una querella, i nosaltres no hem fet cap querella, hem fet una denúncia. Si la Fiscalia considera el que cregui que ha de considerar, doncs, ja ho decidirà. I d'aquest tema, cada vegada que en parlem en aquesta Sala és perquè en parla vostè, perquè jo no n'he volgut parlar mai d'aquest tema aquí en aquesta Sala. Nosaltres aquí venim a discutir responsabilitats polítiques, i les altres eventuais responsabilitats, si existeixen, s'han de discutir en un altre lloc.

I ja per anar acabant, el retrovisor. És clar, aquí, ara, últimament hi ha una... últimament no perquè ens hem passat tota la legislatura i part de l'anterior, també, li hem d'agrair que amb aquest discurs-balanc no ha parlat mai del Govern de l'any 90; gairebé l'havíem trobat a faltar. Però, el retrovisor serveix pel que serveix. Però és clar, si vol fer història, és clar... nosaltres li contestarem dos coses. Primera, part d'aquests joves que ara voten, voten els uns perquè la mateixa generació els permet arribar a l'edat que els hi toca, però altres, -vostè també en parlava-, voten perquè hi han hagut unes lleis que han permès la integració. Aquestes lleis, les quals vostè sempre ha defensat, la majoria del seu partit no ha estat al costat de vostès en aquestes matèries. I les lleis del 93 i les lleis del 95, doncs, alguns les vam empènyer més que d'altres. Les va presentar l'AND, i alguns les vam empènyer més que d'altres. Per tant, no ens vulgui acusar de tots els mals. Els electors joves ja sabran destriar el gra de la palla, segurament. Però, és clar, si vol fer història faci-la ben feta, perquè és clar, al Partit Lliberal s'hi va afegir Canillo-Massana, però ara, pel calendari electoral, doncs aquí ens falten consellers que van ser elegits en aquesta legislatura. Però consellers de l'agrupació Canillo-Massana estan asseguts en aquest costat, que no és pas el costat del Partit Lliberal. Li dic això per si hem de fer història. Jo crec que el que hem de fer és discutir del futur, que ho hem fet bastant en aquest debat, però en tot cas, hauríem de deixar-nos de les al·lusions personals que no vénen al cas.

Vull acabar, Sr. síndic, dient dos brevíssimes coses del que ens ha dit el president del Grup Parlamentari Lliberal, i per donar un to una mica més distés al final de la meua intervenció. Primer, la política exterior, és cert que el paper del president del grup parlamentari de la majoria sempre és trobar la millor manera d'il·lustrar la bona política que fa la seva majoria. Per tant, ens ha dit que la política d'exterior era sense estridències. Jo crec que s'ha oblidat de dir sense ostentació ni *limousins*. Li hauria quedat, per la meua modesta opinió, més bé.

La seguretat ciutadana, aquí ja no hi estem d'acord. Vostè diu que hi ha hagut, i insisteixo, nosaltres, ajudem, en la mesura petita que ens toca aquí, a què hi hagi els mitjans perquè cada dia hi hagi millor seguretat ciutadana. Però, aquí, hem de reconèixer que les estadístiques de la Fiscalia de moment ens desmenteixen, no augmenta la seguretat ciutadana a un nivell que nosaltres, tots nosaltres sense distinció de grups ni de partits, voldríem. Hi ha una preocupant situació de delinqüència que, per sort, està molt controlada, però és clar, jo crec que no són temes amb els que haguem de llençar les campanes i l'alegria al vol.

I la llei del creixement, i amb això acabo, ja ho he dit, referint-me al que deia el Sr. cap de Govern, bé, ja era hora que vegin que hem de fer una llei de creixement.

Gràcies.

El Sr. síndic general:

Pel Grup Lliberal, Sr. Càndid Naudi teniu la paraula.

El Sr. Càndid Naudi:

Sí, gràcies Sr. síndic.

A veure, només contestant una mica a les al·lusions que hem tingut de part dels presidents dels altres grups.

A veure, quant al Sr. Mas, doncs, dir-li que estem plenament d'acord amb l'estratègia de cara el futur, i agrair-li les seves aportacions sobretot quant a política exterior. Res més, Sr. Mas.

Quant a vostè, Sr. Jaume Bartumeu, dos puntualitzacions, res més. I després també, com vostè fa, acabaré amb un to d'humor, no?

Primer, Escola Andorrana. Miri, el Grup Parlamentari Lliberal està totalment d'acord amb el que diu el Sr. cap de Govern, amb el que diu vostè. Per tant, estem plenament d'acord. Només volia puntualitzar-li això.

Quant a, vostè s'ha referit a l'Agrupació Canillo-Massana, miri, jo de la Massana en sóc des de fa molts anys, igual que el Sr. Ribera. Però li diré que els que estem assentats aquí érem els que estaven en aquell moment a l'Agrupació Canillo-Massana. No els que es van assentar a l'esquerra, que hi eren en aquell moment, però que van marxar després, inclòs el Sr. Ribera. Només puntualitzar això, bé?

I un tercer tema, acabaré amb un to d'humor, com vostè, també, i em referiré a una frase que ha dit, no? Que és "tirar la pilota fora del camp". Miri, ara tinc ulleres, fins i tot puc llegir.

(Se sent riure)

Miri, no hi estic d'acord. No hi estic d'acord. I li diré, jo crec que n'hem fet molts de gols, i al marcador em remeteixo. I li dic, també, que n'esperem fer-ne molts més; això sí, sense fer falta, ni de penalti.

Gràcies Sr. síndic.

El Sr. síndic general:

Sr. cap de Govern vol tornar a intervenir?

Teniu la paraula.

El Sr. cap de Govern:

Sí, gràcies Sr. síndic.

Procuraré ser breu i més ordenat que la primera vegada, que és veritat que ho he fet una mica trasbalsat.

Pel que fa al que ha dit el Sr. Jordi Mas en la seva contesta, li replico amistosament que pel que fa a serveis no és solament parlar amb Europa dels serveis, sinó també preparar el país. Llavors vostè sap com jo i ja hi va participar d'alguna manera al principi, que la Universitat d'Andorra té una important dedicació en procurar millorar la preparació de la gent d'Andorra amb temes que puguin servir per serveis. És a dir, els masters que fan a l'escola d'informàtica, tot això forma part d'aquest conjunt de millora de la preparació dels andorrans per poder estar preparats per aquesta societat de serveis, a la qual ja hi estem ficats. Com també ho fan les entitats parapúbliques que hi treballen.

Quant a la moratòria hi ha una confusió, a vegades, complicada, perquè jo li asseguro que aquella Llei, i estic segur que molts dels que som aquí ens costa d'entendre-la tota de pressa. És difícil. Però quan parlem de moratòria de consolidats, els urbans, els urbanitzats, els no urbanitzats... no és fàcil de dir-ho. Llavors què va passar? És clar que sí. Als anys 80, fa 25 anys, es va començar a parlar que es faria una llei i es va discutir molt temps, l'ideal hagués estat què? Que el Govern hagués tingut competència, mitjançant un decret-llei o un equivalent d'una ordenança, poder en aquell moment dir: aturem. Havia de passar per llei, i no és una excusa, no és això una excusa, no vull pas que se m'agafi així.

L'estructura institucional és la que hem volgut tots i que hem votat, per tant, els mitjans que teníem eren diferents. Però va arribar un moment. Va arribar tard. N'estic segur. Ho reconec i ho he reconegut. Tot ha arribat tard amb molts temes a Andorra amb el nostre Govern i amb els governs anteriors. I moltes coses amb els governs anteriors que no van arribar fer tot el que hem hagut de fer després, com

és natural, no? I d'altres que encara no hem fet, també. I no és culpa dels governs anteriors, és culpa totalment nostra, sobretot meva, perquè fa 10 anys que hi sóc aquí. Hi haurà coses quan marxi d'aquí que no hauré pogut fer, i que hauré de lamentar de no haver-les pogut fer sense que hi hagi tingut cap part de responsabilitat ningú de l'oposició. I això ja ho diré en el seu moment, i farem un altre balanç que em plaurà de fer-lo.

Però, és clar, quan parlem d'això, és difícil d'arribar a un acord, i saber si no hi hagués hagut moratòria o l'haguéssim fet d'una altra manera, si hi hagués hagut més bombolla o menys. Sempre n'hi ha quan es parla de regularització, però Andorra no ha fet altra cosa que seguir la bombolla immobiliària de l'Estat espanyol, que és més gran que aquí, encara. I això és difícil de sostreure-se'n. I en fi, el que s'ha fet és més del que s'havia fet mai, i Déu n'hi do!

Vostè m'ha parlat d'una cosa, que li agraeixo, de l'especificitat. El Sr. Bartumeu no vol que se'n parli. És a dir, no vol que es parli de certa especificitat com a defensa. Nosaltres pensem que sí, i fins i tot, la mica de frase important que vam ficar a la convenció europea, parla de les relacions específiques dels estats de petita dimensió amb Europa, que ho són. Ho han de ser per força d'específiques.

I torno; llavors, doncs, amb el que ha dit el Sr. Bartumeu sobre la comparació amb Alemanya. He fet la primera que m'ha vingut, perquè sabia que les xifres coincidien i per posar en evidència que les estadístiques i els percentatges d'estadística no es poden comparar pràcticament mai. Però vostè no m'ha dit res sobre el que jo li he dit: Andorra és l'únic país d'Europa que ha rebut una multiplicació per 10 de la seva població en 50 anys. A ningú més li ha passat això. Si Alemanya s'hagués multiplicat en 5 només la població en 50 anys, ara hi hauria 300 milions d'habitants, i no hi hauria ni un 39, ni un 15, ni un 20% de propietaris. Això no ha estat així. Però és que a Alemanya, l'estat del benestar, ha significat, durant anys i anys, un sistema impositiu molt agressiu, que ara va en regressió, perquè la gent no l'aguanta més, això està clar. I és un govern, fins i tot, socialista, que ho ha de fer, naturalment que sí. Moltes vegades passa això. S'ha d'anar enrera d'un excés de pressió fiscal per un excés d'estat del benestar mal interpretat.

Per tant, comparar es pot comparar tant com es vulgui, però jo m'he referit, sobretot, al fet que hauríem de comparar llocs. És veritat, Alemanya i Àustria, després de la guerra mundial, amb tot el que es va destrossar, van tenir una política magnífica, -no sé si amb els diners dels americans o no, en això no m'hi ficaré- de reconstrucció. Jo em vaig quedar sorprès un dia que vaig estar a Viena -l'única vegada

que hi he anat- de comprovar la quantitat enorme d'edificis que hi ha fets als anys 50 o 40, amb aquella estètica una mica uniformista, però que són propietat de l'ajuntament de Viena. L'ajuntament és el primer propietari de pisos a Viena. És meravellós això. A Andorra no s'ha fet mai, és clar que no. Però no ho ha fet ni el Govern, ni el Consell General, quan era pràcticament Govern, ni els comuns tampoc. I tampoc, sortosament, no hi ha hagut una guerra que hagi destruït res. Ni volem que hi sigui mai.

Vostè ens ha dit que no li agrada que el debat es faci fora d'aquesta Sala, però en canvi ens ha parlat de la perdiu. Ens ha parlat de l'hotel on es fa el debat de la perdiu sobre el que vostè va sentir allà. A veure, si gravéssim el que se sent aquell dia allà, abans, durant i després del dinar, els ciutadans andorrans diran a veure si ens hem begut l'enteniment. Que no és així. Perquè en un dinar absolutament distés, que és el més distés de l'any, allà se'n diu de tots els colors. De manera que no em tregui comentaris que vostè hagi pogut sentir allà parlant amb vostè, perquè allà se'n fa... els que menys ho fem som el Sr. síndic i jo, perquè estem amb els representants dels coprínceps i ens hem de capténir, però els demés, allà, li'n donen a "coeur joie", que diuen a França, amb tota mena de comentaris, i em sembla que no cal que ho portem aquí si vostè diu que no s'ha de portar el debat fora d'aquesta Sala.

Sobre el creixement ningú en parlava fa 8 anys, i fa 4 anys també ben poc. Podem repassar els programes electorals, ben poc. La preocupació del creixement ha vingut fa molt poc. Ha vingut quan ha sortit la llei d'ordenament, quan no hem pogut fer la moratòria com hagués volgut jo, certament que sí, llavors hi ha hagut el debat del creixement, i sobretot quan els carrers s'han envaït de cotxes, i aquest sí que és un tema greu. Aquest tema greu s'ha de resoldre. Nosaltres hem marcat una pauta i hem marcat uns criteris. Farem túnels, farem uns túnels que costen molts més diners dels que costaven abans, però es faran millor que mai, i hem obert una quantitat d'obertures i de vies diferents per comunicar les valls, perquè no passi el que està passant ara. Perquè aquesta mitja hora, aquests tres quarts d'hora que li prenem als ciutadans cada matí, quan han de venir a treballar a Andorra i a Escaldes, no tenim dret a prendre'ls-hi. Hem de fer el possible perquè els hi puguem tornar aquesta mitja hora, que això és qualitat de vida, això és la seva vida, el seu temps de casa, perquè han d'arribar a la feina a l'hora, i en canvi els hi prenem aquests tres quarts d'hora per culpa de les infraestructures que no han seguit el creixement.

Certament que es podria demanar, que tothom anés 4 en cada cotxe. Tots comprovem que quan anem a

mirar els que puguen de Sant Julià cada dia, els que baixen d'Encamp, i els que baixen del nord, un en cada cotxe, màxim 2, això és veritat, però no es pot ser tan soviètic, ni un vol cedir per força, Hi ha llocs on, certament, fins i tot als Estats Units, imaginis. A Estats Units hi ha llocs que quan passes un pont, si passa una sola persona et fan parar a la cua dels difícils amb un sol passatger; hi ha 4 vies per passar els que porten 2 i 3 persones. No es paga més però et fan estar més estona fent cua si vas sol.

A Andorra és molt difícil fer això perquè s'hauria de fer portals, etc. No ho farem. Però en canvi, sí que la reflexió és: n'hi ha prou amb els túnels, els carrers i les carreteres? No n'hi ha prou. N'hi ha prou amb carrils mòbils? Miri, faré un incís que no he fet abans. Vostè m'ha recriminat que estem aquest any fent obres, sembla com si que s'acabés tot. Miri... no ho ha dit vostè? Ho ha dit el Sr. Jordi Mas?

(Se sent riure)

Perdoni Sr. Bartumeu, és clar que no ho ha dit vostè. És clar que no ho podia dir perquè el seu partit governa el Comú d'Andorra la Vella, i el Comú d'Andorra la Vella va obrir les obres de l'avinguda Meritxell al desembre, just 15 dies abans de les eleccions. És lògic que vostè hagi sigut prudent i no ho hagi dit. Li agraeixo.

El Sr. Jordi Mas, com que no governa cap comú, ara mateix, doncs, no ho ha hagut de dir... el seu partit, em refereixo, és clar.

Quant al creixement, -i perdoni Sr. síndic que me'n vagi de to-, quant al trànsit, no n'hi ha prou en fer els túnels, no n'hi ha prou en aixecar carrers, serà molt difícil pensar en carrers de vianants, precisament per afegir més problemes als que ja tenim, però en fi, això ja se'n parlarà els que n'hagin de parlar. Però sí que és imprescindible el que he dit i que he defensat des del primer dia: un transport segregat. El Partit Socialdemòcrata, durant 4 anys, es va prendre en broma el carrilet, el tren aeri, el metro aeri, i el programa últim, em sembla recordar, i el tinc retallat per aquí, l'últim programa ja diu: "estudiarem la viabilitat de noves alternatives al transport públic convencional". Vull interpretar i vull entendre que les alternatives es tracta del transport públic convencional, és a dir, les que siguin. Uns autobusos conduïts per uns carrils, un metro aeri, un tren segregat, no sé. Suposo que volen dir això, però en tot cas constataria que ja fa 4 anys que vostès admeten la necessitat d'això. No sé si és veritat.

En tot cas, està comprovadíssim que la gent ho demana, la gent demana que es faci aquesta inversió, i és imprescindible que es faci, i tirarem endavant, i

hi ha els projectes pràcticament enllestits, i això serà una millora de qualitat de vida essencial per la gent.

I això és fer política andorrana adaptada a Andorra, perquè també ens ha dit en algun moment que fem l'andorrà. A veure nosaltres no fem l'andorrà amb la nostra política, perquè ho som d'andorrans i prou, i tampoc caldria que féssim l'uropeu malament. Potser a vostè li agrada més fer el bon europeu, però no sé si fer sempre el bon europeu és bo per fer el bon andorrà. Però en fi, no és aquesta la manera de qualificar-ho. Les polítiques són molt variables segons les circumstàncies de cada moment.

En tot cas, jo vull remarcar que el Govern lliberal i el grup parlamentari ha sigut valent quan ha hagut de ser-ho, ha tirat endavant lleis difícils i importants durant molts anys, durant els 10 anys que he tingut l'honor de ser cap de Govern. I també he de dir una altra cosa, ho trobaré a faltar, ho dic així de clar. Ho trobaré a faltar, i ho trobaré a faltar cada vegada més, perquè vostè, Sr. Bartumeu, cada vegada és més bon opositor. M'agrada més cada vegada com porta l'oposició. Voldria que continués sent opositor, però que ho sigui, però lamentablement jo no seré aquí. Desitjo que tampoc hi sigui vostè, que hi hagi l'Albert Pintat. Però trobaré a faltar aquests debats amb vostè de política en aquesta Sala i fora d'aquesta Sala, i confio i estic convençut -així ho haig de fer- que els meus companys podran portar-li la rèplica des d'aquesta mateixa cadira.

Moltes gràcies Sr. síndic.

El Sr. síndic general:

S'obre un nou torn pels grups parlamentaris.

Pel Grup Mixt, Sr. Jordi Mas teniu la paraula.

El Sr. Jordi Mas:

Sí, gràcies Sr. síndic.

Molt breument, perquè pràcticament ja estem acabant.

Veig que el Sr. cap de Govern ha dit que estàvem ja pràcticament en campanya electoral, i pel que veig ja està atribuïnt al Partit Socialdemòcrata la primera força de l'oposició, perquè fins i tot atribueix al company Jaume Bartumeu les meves afirmacions de la meva intervenció.

(Se sent riure)

En tot cas, només dos reflexions Sr. cap de Govern. A veure, de serveis, es va parlar de serveis, vostè diu que la Universitat d'Andorra està també treballant en aquest sentit. És evident, nosaltres els serveis són una preocupació que ve de fa temps, perquè l'acord del 90 era una part important, però en

quedava una altra de pendent, i ja, des d'aquell moment, tots estàvem pensant que s'havia d'anar a completar amb alguna cosa més, i enteníem que aquest és un bon element. I veig que això és una bona eina. Per tant, les nostres propostes que anaven en serveis, entre altres, dins d'aquella famosa taula de negociació i del que nosaltres enteníem, pensem que pot donar solució i sortida. Però també dèiem que no teníem clar si aquestes propostes eren bones o dolentes. És a dir, s'havien d'analitzar les repercussions que podien tenir. I penso que és important, avui que s'ha parlat, ja veig que de totes parts, fins i tot del Grup Lliberal, que s'ha de fer una anàlisi, una aturada, s'han de fer uns estudis necessaris determinar el futur, hi ha d'haver unes comissions que puguin analitzar realment les repercussions positives o negatives. Per això nosaltres demanàvem la creació d'aquesta comissió que analitzés les nostres reflexions i totes les altres per poder determinar i arribar a un paquet concret i saber quina és la posició que Andorra ha de defensar amb Europa i quina és la integració a dins.

Bé, no tinc pràcticament res més a dir. Vostè ha parlat de la moratòria, de l'efecte de la moratòria, de poder aixecar... tot és difícil, Sr. cap de Govern, jo penso que... però si hi ha la voluntat és pot arribar a trobar les fórmules per poder adaptar aquesta situació. No pensem que aquesta moratòria va arribar en un moment en què cada vegada s'aixecava més la pressió immobiliària, i per tant, tothom n'havíem parlat d'elaborar els plans d'urbanisme, i per tant, s'havia d'ordenar el territori; una cosa que se n'havia parlat.

Nosaltres sí que ja portàvem en el programa el creixement sostenible. Si us en recordeu, fins i tot, ho hem dit que hi havia d'haver un consens sobre aquest aspecte. És a dir que no solament no se'n parlava, sinó que ja hi havia aquesta inquietud. Per tant, és important arribar a determinar quin és el futur en base a aquests plantejaments. Avui hi ha un altre problema afegit amb el de la moratòria que és el preu de la vivenda, l'increment del cost de la vida, no solament per la moratòria sinó per altres elements, que vénen, sobretot, dels terrenys dels països veïns, -com ha dit-, com a Espanya. Però, és clar, a Espanya també tenen una bombolla, però té unes altres condicions que nosaltres encara no tenim avui. No tenim els plans d'urbanisme aprovats, i per tant, encara estem en fase preceptiva, en aquest aspecte. El que vol dir que hem d'esperar a tenir acabat el plantejament.

Però sí que és important saber quin és el futur que nosaltres volem. Vull dir que aquesta és una definició que s'ha d'arribar a fer. No la definició clara i concreta, perquè és molt difícil d'arribar-hi. Però sí

les grans línies que nosaltres volem a mig i llarg termini.

Gràcies Sr. síndic.

El Sr. síndic general:

Pel Grup Socialdemòcrata, Sr. Jaume Bartumeu teniu la paraula.

El Sr. Jaume Bartumeu:

Sí, gràcies.

A veure, 5 coses breument.

Primera. De tota la qüestió del creixement sostenible, el nostre programa del 2001, sí que en parlava el Sr. cap de Govern. Però bé, no cal... em parlàvem, no ho vam descobrir ara.

La qüestió dels habitatges que n'ha tornat a parlar, Alemanya i... miri, abans ha fet una comparació, ja que no podem fer comparacions, que també ens ajuda en la nostra estadística, que no és la voluntat de defensar una estadística, que a més a més no és nostra, sinó d'una institució del país, de l'Estat, com és l'observatori de la realitat andorrana, és d'allí que ho hem tret això. Nosaltres, el que veiem és que les seves intervencions van en la línia de confirmar les nostres preocupacions en matèria de l'habitatge. Abans m'insistia a dir "no, és que l'estadística no és bona perquè hi hauríem de comptar els habitatges que tenen els andorrans a fora, especialment cap a baix". És clar, és que això ens permet de dir-li "no ens hem parat a pensar que bona part d'aquests andorrans que comencen a fer cua el divendres a la tarda -ja sap el que li diré que no, em diu que no- se'n van d'Andorra perquè han hagut de comprar alguna cosa a Salou o a Cambrils perquè no poden comprar-ho aquí". Aquesta és la situació de bona part de la gent.

(Se senten veus)

No, no. A vostès no els hi convé sentir...

El Sr. síndic general:

Si us plau!

El Sr. Jaume Bartumeu:

També podem parlar de la Seu, així no es queixaran tant, i perquè a la Seu cada dia hi ha més matrícules andorranes. Deu ser perquè aquí el parc immobiliari està ocupat, no?

Bé, aquesta és la situació, no els agrada sentir-ho. Vol dir que anem pel bon camí.

En segon lloc, el dinar de la Perdiu, jo no en tornaré a parlar més a partir del moment en què el president del Grup Parlamentari Lliberal ja ha tancat la polèmica, i diu que no n'hem de parlar i que hi ha unanimitat i "silencio en la filas". Em sembla perfecte si hi estem tots d'acord, doncs, i si això val, com a mínim, perquè no tornem a sentir segons què, que no ho havia sentit jo, per cert, doncs, millor.

El transport segregat, a veure, nosaltres no he dit mai que no vulguem que hi hagi un transport públic que sigui eficaç i efectiu. El que hem dit sempre, i ho mantinc, és que no ens acabem de convèncer amb aquesta història del metro tal com s'havia plantejat. I si vol, el dia del debat del pressupost, com que hi haurà algunes partides pressupostàries, ja en tornarem a parlar.

Les obres de l'avinguda Meritxell, a veure, ja sé que, abans li he dit, té permís de garrotada allí on fa bony, però no em faci el greuge, perquè gairebé és una ofensa, -i li dic de manera absolutament col·loquial i gens enfadat-, de pensar que jo em puc haver aconsellat d'obrir l'avinguda Meritxell 15 dies abans de les eleccions, és considerar-me molt poc tècnic en eleccions. Per tant, crec que l'observació no era gaire bona.

I acabo dient que, ja que estem aquí intuït el què diran els ciutadans, per a nosaltres també és una llàstima que no es pugui tornar a presentar, perquè també estem convençuts que seria un gran cap de l'oposició.

Res més.

El Sr. síndic general:

Pel Grup Lliberal alguna intervenció?

Cap intervenció?

Sr. cap de Govern, vol tornar a intervenir?

Si us plau!

Cap més intervenció?

Bé, doncs, si no hi ha més intervencions per part del Sr. cap de Govern i per part dels grups parlamentaris dono el debat per acabat.

Se suspèn la sessió fins la tarda per tal que els grups puguin presentar propostes de resolució. Vist l'hora, proposaria que reprenguéssim la sessió a les 4 de la tarda, si us sembla suficient?...

Doncs suspenem la sessió fins les quatre de la tarda. Permeteu-me abans de recordar-vos que les resolucions s'haurien de presentar a les tres i mitja, com a màxim, per tal que la Sindicatura les pugui admetre a tràmit.

Doncs, se suspèn fins les quatre de la tarda.

Moltes gràcies.

(Són les 13.15h)

Es reprèn la sessió.

(Són les 16.10h)

El Sr. síndic general:

Si us plau, es reprèn, doncs, la sessió.

S'ha presentat una Proposta de resolució que s'està repartint en aquests moments, admesa per la Sindicatura.

Recordo breument el procediment. Primer es procedirà a la defensa de la Proposta de resolució, i una vegada feta l'exposició per part del Grup Parlamentari Socialdemòcrata se suspèn la sessió per tal que els altres grups puguin analitzar la seva posició respecte a la Proposta de resolució presentada. I al reprendre la sessió, els grups indicaran la seva posició i finalment, doncs, el Grup Socialdemòcrata indicarà quin és el text que, finalment, sotmet a votació.

Doncs, pel Grup Socialdemòcrata té la paraula el Sr. Jaume Bartumeu per presentar la Proposta.

Teniu la paraula Sr. Bartumeu.

El Sr. Jaume Bartumeu:

Sí, gràcies.

Efectivament, en coherència amb el que s'ha discutit aquests dos dies aquí, el Govern ens va explicar ahir que la política exterior d'Andorra ha de constar de dues vessants: la projecció dels valors de l'Estat a l'exterior i la defensa dels interessos de l'Estat. En la línia d'assumir aquesta definició, nosaltres entenem que tant pel que fa a la projecció dels valors de l'Estat a l'exterior, -valors que aquest matí el president del Grup Parlamentari Lliberal ens recordava en la seva intervenció-, i també per defensar els interessos d'Andorra, no és bo que Andorra sigui un dels pocs, poquíssims, estats que no formen part del grup d'estats contra la corrupció, i tampoc és bo ni coherent que, havent signat el ministre d'Exteriors en nom del Govern d'Andorra, el dia 8 de novembre del 2001, el Conveni civil sobre la corrupció i el Conveni penal sobre la corrupció del Consell d'Europa no s'hagin portat encara a ratificació del Consell General.

Per tant, la Proposta de resolució consisteix en instar al Govern perquè porti a ratificació del Consell la signatura d'aquests dos convenis, Conveni civil sobre la corrupció i del Conveni penal sobre la corrupció del Consell d'Europa, perquè puguin ser adoptats abans que finalitzi el present període de sessions.

El Sr. síndic general:

D'acord, doncs, moltes gràcies.

Acabada la presentació de la Proposta de resolució registrada amb el número 1033-A, se suspèn la sessió durant uns minuts, abans de sotmetre aquesta Proposta a votació.

Se suspèn la sessió

(Són les 16.20h)

Es reprèn la sessió.

(Són les 16.50h)

El Sr. síndic general:

Es reprèn la sessió.

Demanaria en primer lloc que els grups parlamentaris que ho desitgin puguin indicar la seva posició respecte a la Proposta de resolució presentada pel Grup Socialdemòcrata.

Pel Grup Mixt alguna intervenció?

Sí, Sr. Monegal teniu la paraula.

El Sr. Joan Monegal:

Gràcies Sr. síndic.

Els representants del Centre Demòcrata Andorrà, amb aquesta Resolució, recordem haver formulat en el seu dia en una sessió de control parlamentari, una pregunta al Govern. Compartim plenament la motivació de la Resolució, Per congruència amb els antecedents, doncs, i per congruència que es requereix en l'actuació del Govern amb la signatura dels convenis, entenem i donem així, doncs, suport a la Resolució, perquè abans que finalitzi el present període de sessions, el Govern ratifiqui la signatura dels convenis al·ludits.

El Sr. síndic general:

Pel Grup Lliberal, Sr. Càndid Naudi teniu la paraula.

El Sr. Càndid Naudi:

Gràcies Sr. síndic.

Nosaltres, malauradament, no podem donar suport a aquesta Proposta de resolució i per varis motius.

Miri, el primer motiu, tal com va dir ahir el cap de Govern, el GRECO, hi estem totalment d'acord i d'entrar-hi de forma totalment immediata, i per tant, deixarem de formar part d'aquest grup reduït de 4 que encara no hi són.

Quant a la ratificació, a veure, ens sotmetem a la Llei de convenis, sobretot al seu article 24, apartat

segon, la qual cosa no ens permet de moment fer aquesta opció. Per tant, hem intentat arribar a una transacció que ens permetés poder votar aquesta resolució sempre que es pogués treure l'última frase que diu "abans que finalitzi el present període de sessions". Perquè tal com dic, hi estem totalment d'acord, però no ho podem fer legalment en aquest moment.

I tanmateix, sí que voldria mencionar altres coses, com per exemple, membres del Consell d'Europa que sí han signat però que encara no han ratificat, doncs, mencionaré per exemple: Alemanya, Armènia, Àustria, Espanya, França, Geòrgia, Grècia, Itàlia, Liechtenstein, Luxemburg, Mònaco, Rússia, San Marino, Suïssa i Ucraïna; i estats que no són membres, per exemple: Bielorrússia, Canadà, Estats Units, Japó, Mèxic i Saint Siège. I també pel que fa a la corrupció, al conveni de corrupció civil, també: Alemanya, Armènia, Àustria, Bèlgica, Xipre, Dinamarca, Espanya, França, Irlanda, Islàndia, Itàlia, Letònia, Liechtenstein, Luxemburg, Mònaco, Països Baixos, Portugal, Rússia, San Marí, Servia-Montenegro, Suïssa i Ucraïna. I també per països que no són membres del Consell d'Europa: Canadà, Estats Units, Japó, Mèxic i Saint Siège.

Per tant, lamentem en l'estat actual no poder donar suport a aquesta Resolució. La qual cosa ens agradaria fer-ho, però sempre que es compleixin els requisits legals, com he dit abans.

Gràcies Sr. síndic.

El Sr. síndic general:

A continuació té la paraula el Grup Socialdemòcrata, i també els hi demanaré de voler indicar el text que sotmeten a votació.

Sr. Bartumeu teniu la paraula.

El Sr. Jaume Bartumeu:

Sí, amb la vènia, nosaltres, ja, d'entrada dic que sotmetem a votació el text íntegre de la Resolució, i agraïm el Centre Demòcrata Andorrà el suport que li dóna.

Efectivament, el Grup Parlamentari Lliberal ens ha suggerit una transacció basada, clar i català, en buidar totalment de contingut la Proposta de resolució, i deixar-la com una declaració d'intencions, i no mantenir la voluntat política d'acord amb allò que el mateix Govern seu havia definit sobre la política exterior, en paraules que hem reproduït en el primer paràgraf de la nostra proposta de resolució, de defensar a l'exterior els mateixos criteris que es diu que es defensen a l'interior.

És clar, quan es descobreix de cop i volta, pràcticament al rebre una resolució, el que és el GRECO, es poden incórrer en errors de *bulto*. Un d'ells és el de llegir la llista de països que no han ratificat els convenis i oblidar-se de dir que, pràcticament tots, menys 4 sí que són al GRECO.

Pretendre que ara entrarem de pressa i corrents al GRECO, quan, personalment i com a representant de l'Assemblea Parlamentària, estava el passat mes de setembre a Estrasburg en una reunió del GRECO, i allí va quedar clar quins són els països que havien manifestat la voluntat d'entra-hi dels 4 o 5 que hi quedaven, i evidentment, Andorra no havia manifestat cap voluntat -setembre del 2004-, és a dir, que podríem dir-ho col·loquialment fa 15 dies. I ara, perquè es presenta aquesta Resolució dir que hi entrarem demà passat, no és seriós en relació a la presència exterior d'Andorra. Tampoc ho és, i per això mantenim la nostra Proposta tal com està, que se'ns digui que això ara no es pot ratificar en base a la Llei de tractats, quan nosaltres preguntem: com és que el Govern, la seva majoria lliberal, va deixar, doncs, que al novembre del 2001, el seu ministre anés a Estrasburg a signar aquests convenis; com és que han estat 3 anys sense presentar-los a ratificació; com és que durant aquests 3 anys no hi ha hagut la més mínima voluntat ni manifestació d'adherir-se al GRECO? La resposta és molt senzilla: la majoria lliberal no té la més mínima voluntat d'adherir-se a aquests convenis, ni de participar a través del GRECO en la lluita dels estats del Consell d'Europa contra la corrupció.

Mantenim la Resolució tal com l'hem presentat.

El Sr. síndic general:

D'acord, doncs... si us plau, és que no hi ha debat, en el sentit de què cadascú ha pogut manifestar la seva opinió respecte a la Proposta de resolució, i per tant, doncs, tal com ho indica el Reglament, passaríem directament a la votació del text que ha estat sotmès a votació, bé que se sotmet a continuació a votació.

Doncs, passem a la votació.

Sr. secretari general, si us plau.

El Sr. secretari general:

M. I. Sr. Guillem Valdés Alemany
(Se senten veus)

El Sr. síndic general:

Sí, a favor de la Proposta, i no contra de la Proposta.

El Sr. secretari general:

M. I. Sr. Guillem Valdés Alemany : No
M. I. Sr. Francesc Areny Casal : No
M. I. Sr. Josep Areny Fité : No
M. I. Sra. Olga Areny Sánchez : Sí
M. I. Sr. Jaume Bartumeu Cassany : Sí
M. I. Sr. Jordi Daban Alsina : No
M. I. Sr. Josep Dallerès Codina : Sí
M. I. Sr. Joan Albert Farré Santuré : No
M. I. Sr. Marcel Llovera Massana : No
M. I. Sr. Esteve López Montanya : Sí
M. I. Sra. Maïtena Manciet Fouchier : No
M. I. Sr. Jordi Mas Torres : Sí
M. I. Sr. Joan Monegal Blasi : Sí
M. I. Sr. Càndid Naudi Mora : No
M. I. Sr. Marc Pintat Forné : No
M. I. Sra. Clara Pintat Rossell : No
M. I. Sr. Emili Prats Grau : No
M. I. Sra. Maria Lluïsa Puig Montes : No
M. I. Sr. Josep Ribera Ambatlle : Sí
M. I. Sr. Francesc Rodríguez Rossa : Sí

El Sr. síndic general:

Sr. secretari voleu procedir al recompte, si us plau?

El Sr. Esteve López:

Sí, Sr. síndic.

8 vots a favor, i 12 en contra.

El Sr. síndic general:

Bé, moltes gràcies.

Doncs, a la vista del resultat no s'aprova la Proposta.

Moltes gràcies.

Sí... una explicació de vot?

El Sr. Càndid Naudi:

Sí, una explicació de vot, gràcies Sr. síndic.

El Sr. síndic general:

Molt breument.

El Sr. Càndid Naudi:

A veure, el nostre vot, tal com he intentat explicar abans sense èxit, pel que veig, ahir, quan el Sr. cap

de Govern va dir que entraríem de forma immediata al GRECO, qual cosa ha ratificat avui el grup parlamentari, vostès convindran amb mi que no coneixíem la Proposta de resolució del Partit Socialdemòcrata. Per tant, la nostra explicació de vot ve en el sentit, i em ratifico una altra vegada que el nostre interès total i absolut és de formar part del GRECO, i per tant, de deixar de formar part d'aquest grup de 4 reduït del qual encara en formem part. I per quant a la ratificació, doncs, farem, d'aquí en endavant, tot el necessari, podeu estar-ne ben segurs, però sempre amb el respecte absolut de la Llei.

Gràcies Sr. síndic.

El Sr. síndic general:

Molt bé, doncs, si no hi ha cap altra intervenció, doncs, s'aixeca la sessió.

Moltes gràcies.

(Són les 17h)

Diari de Sessions del Consell General

Dipòsit legal: And. 275/94
ISSN 1024-9052

Preu de l'exemplar: 1,20 €
Subscripcions: Tel. 877877